Fr. H. Haese[illegible]

Geschichte der Med.

HISTORIA ANATOMIAE NOVA AEQVE AC ANTIQVA,

SEU

CONSPECTUS PLERORUMQVE, SI NON OMNIUM, TAM VETERUM QUAM RECENTIORUM SCRIPTORUM, QUI A PRIMIS ARTIS MEDICAE ORIGINIBUS USQUE AD PRAESENTIA NOSTRA TEMPORA

ANATOMIAM

OPERIBUS SUIS ILLUSTRARUNT.

IN USUM PHILIATRORUM EDITA

AB

ANDREA OTTOM. GOELICKE,
M. D. ET IN FRIDERIC. REGIA P. P.

UNA CUM

DECADE

OBSERVATIONUM PHYSICO-ANATOMICO-CHIRURGICARUM

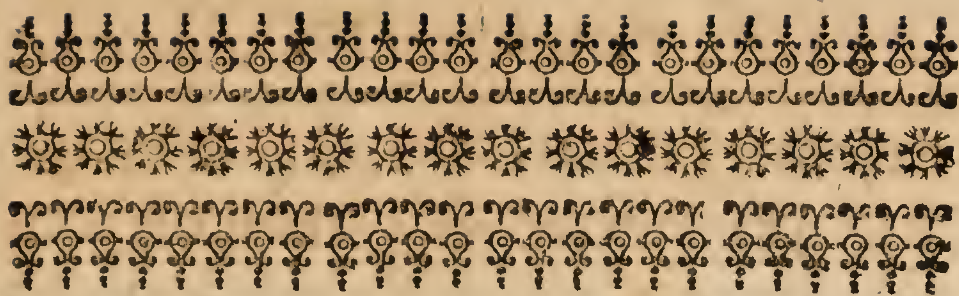
APPENDICIS LOCO SUBJUNCTA

ET

INDICE NOMINUM RERUMQUE LOCUPLETISSIMO.

HALAE MAGDEBURGICAE A. 1713.
PROSTAT IN OFFIC. RENGERIANA.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRAEFATIO
AD
LECTOREM.

Ui ad historiam literariam exornandam animum adjiciunt, rem odii invidiaeque plenissimam adgrediuntur; Nam si qua ulla in re, certe hic duobus extremis utplu-

rimum peccari ſolet : Nempe aut promiſcue & indiſcriminatim omnia adprobantur , quod ſycophantis & adulatoribus facere ſolemne eſt , aut omnia temere rejiciuntur , quod ſciolis & ridicule ambitioſis familiare eſſe ſolet , vel denique , quod prudentiorum eſt , rationalia de ſcriptoribus , eorundem moribus & operibus , ferenda ſunt judicia , quod quam odioſum ſimulque invidioſum ſit , neminem in hodierna morum corruptorum perverſitate latere poſſe arbitror. Antiquiſſimum enim ſimulque veriſſimum eſt proverbium : VERITAS ODIVM PARIT. Multos philautia ita in tranſverſum egit , ut nihil rectum verumque putent , niſi quod ab ipſis proficiſcitur. Alii praejudicata-

catarum opinionum & hypotheſium ſemel receptarum auctoritatibus adeo mordicus inhaerent, ut, quod huic modulo adcommodari non poteſt, ſuperciliosſe contemnanr, rejiciant & ſecundū *Alexandrum Maſſariam* malint cum *Galeno* errare, quam cum aliis ſapere, alii vero ad exemplum *Stoicorum* patriam potius quam ſectam ſuam proderent, vel, quod de ſophiſtis *Galenus* adſeruit, ſatius eſſe ducerent, patriam prodere, quam aliquod receptorum dogmatum deſerere; Quo hominum genere nullum novi ſtultius, pernicioſius vel peſtilentius. Quamvis itaque natura non usque adeo ſtupidi vel ab omni ſano ſenſu derelicti ſimus, quin haec qualiacunque incommoda, cum hoc ſcriptionis genere quaſi inevitabiliter conjuncta, fa-

cile praevideamus: Non tamen propterea a proposito semel coepto nos deterreri patiemur vel animum timide despondebimus, verum potius lectorum judicio nos animo imperterrito exponemus, composituri nos ad similitudinem Apellis, qui pone tabulam suam callide latebat, & praetereuntium censuras, cribrationes & judicia patienter audiebat: Similiter nos prudentiorum judicia, imo & pro re nata, acerbiores censuras, si tales promeruerimus, non timebimus, multo minus aegro animo feremus, imo potius eo omnes nervos intendemus, ut errores nostros, si quos commiserimus, sicuti talibus in rebus nihil a nobis humani alienum esse putamus, sollicite corrigamus. Sciolos vero taliumque rerum, historiam literariam medicam

cam concernentium non ſuffici-
enter peritos, humaniter ſimulque
obnixe rogatos volumus, ut a re-
futatione vel cenſura acriore ab-
ſtineant, ne neceſſitas nobis incum-
bat ipſis adclamandi illud *Apellis*:
NE SVTOR VLTRA CREPI-
DAM; Vel plane acerbioribus
cribrationibus ipſos caſtigandi &
in ſemitam rationis reducendi.
Calumniarum infenſiſſimus ſum
hoſtis, omnis contra veritatis a-
mantiſſimus; Et ſicuti adulandi
artem non didici, nec diſcere un-
quam volui: Ita e contra liber-
tatem ſentiendi tanquam bonum
inaeſtimabile ſemper magni aeſti-
mavi. Qui aura populari regi ſeſe
patitur, vel judicia vulgi metuit,
ad ſcribendum (in hoc potiſſi-
mum genere) prorſus ineptus eſt.
Qui laudes non merentur, a me
etiam

etiam nullas expectabunt; Qui vero talibus digni ſunt, per me debitis ſuis encomiis non privabuntur, quod tamen ſine omni fuco & verborum lenociniis fiet: Quia nullum unquam hominum genus majori mihi abominationi fuit, quam adulatores & paraſitae, quam artem ſi calluiſſem aut pro more ſeculi callere voluiſſem, aliam procul dubio faciem jam dudum habuiſſet fortuna mea: Jam vero ab omni partium ſtudio & foeda adulandi libidine alienisſimus ſemper fui. Interim, ut ad rem ipſam jam accedam, eo praecipue propoſitum meum tendit, ut, cum multos egregios viros certatim hactenus obſervaverim laboraſſe in excolenda hiſtoria literaria variae & omnigenae eruditionis: Deprehendi, ſolos fere

me-

medicos otio indulgere, paucis quibusdam exceptis, qui tamen vel fragmentis ſuis orbi erudito non ſatisfecerunt, vel alphabetica ſua ſimplici recenſione praeter auctorum nomina & librorum titulos variasque eorundem editionum formas nihil nobis enarrarunt. Nobis proinde aliam plane viam ingredi utile & neceſſarium viſum fuit, totiusque medicinae & omnium ejus partium adcuratam hiſtoriam tam antiquam quam recentiorem pandere, & quidem non ſolummodo, ut ſcriptorum vitas & ſcripta, prout ſerie naturali temporis nobis occurrent, ſed & potiora illorum inventa, ſingulares hypotheſes, controverſias & alias memorabiles huc pertinentes circumſtantias ordine recenſeremus. Placuit

cuit autem initium facere ab Historia ANATOMIAE, tanquam fundamento totius artis medicae, quam brevi historia *Chirurgiae*, & suo tempore *Pharmaciae, Botanices &c.* excipiet. Quibus omnibus secundum partes, in quas universum medicinae corpus dispesci consuevit, ita expeditis, ad pandendam totius artis historiam Universalem, si DEUS vitam atque sanitatem concesserit, accedemus, hoc unicum duntaxat a celeberrimis quibusvis artis nostrae antistitibus, ubicunque locorum degant, expetentes, ut, quibus otium est, in communem Reipublicae Medicae salutem, ad promovendum tam utilem finem, collaborare non dedignentur. Vale hisce, Benevole Lector, nobisque ac proposito nostro fave. Dabam Hal. Magdeb. die 1. dec. 1712.

HISTORIA ANATOMIAE,

A PRIMIS ARTIS ORIGINIBUS AD NOSTRA USQUE TEMPORA CONTINUA SERIE DEDUCTA.

§. I.

Ui artem medicam ſuis Auditoribus digne ac fructuoſe tradere cupiunt, ab Anatomia tractationis exordium faciant neceſſe eſt; Haec enim fundamentum totius artis conſtituit, quo ignorato vel neglecto reliquam aedificii molem labilem fore ac ruinoſam quilibet facile comprehendit: Hinc relatum legimus, ſolemnem hancce conſuetudinem jam antiquiſſimis temporibus in ſchola usque Aſclepiadea viguiſſe, & tyronibus artis topographiam

 cor-

corporis humani δεικτικῶς demonſtratam & partes ejusdem tam externas quam internas ſenſibus expoſitas, ut ſic comprehenſa partium hiſtoria, deinde earum ſtructuram indeque fluentem functionem & uſum eo rectius addiſcere valerent.

§. II. Equidem moderni Academiarum mores neminem latere poſſunt, qui à priſca illa venerandae antiquitatis conſuetudine in eo recedunt, quod Anatomia ſusque deque habita, in tradenda doctrina medica illotis ſtatim manibus ruant ad Phyſiologiam, quae vi vocis nihil eſt aliud, quam diſcurſus de natura ejusdemque effectibus in corpore humano. Cum vero, quicquid demum Natura in corpore ſuo operetur, per organa corporea illisque convenienter & congrue operetur, manifeſtum utique eſt, partium tam fluidarum quam ſolidarum, quippe quae nil niſi mera organa ſunt, notitiam praerequiri, antequam, quid per talia organa, quo ordine & ſucceſſu temporis organis talibus convenienter operetur natura, tyronibus declarari queat. Quomodo vero laeſiones talium partium p. n. intelliget, qui earundem ſtructuram ſ. n. hactenus nondum intellexit? Et quomodo earundem reſtitutionem in integrum ſuſcipiet, cui ordinaria diſpoſitio, à qua in alienam conſtitutionem deſcivit, ignota eſt?

§. III.

§. III. Nihil autem hic repugno illis, qui ſerio objiciunt ſimulque dolent, Anatomiam hodie non ſolum mera ἀλλότρια & à medico ſcopo longiſſime recedentia tractare, ſed & meras curioſitates, minutias & ſubtilitates ſupervacuas ingenti ſtudio conſectari, cujus generis ſunt, vaſorum minimorum & vix ſenſibilium reptatus & inextricabiles ramificationes per viſcerum parenchymata, fibrillarum muſculum componentium numerus, ordo, ſeries, figura & magnitudo, glandularum pororumque in glandulis, incernicula veluti aemulantibus figura & conſtructio ſingularis, pro transmittendis, colandis ac ſecernendis certis tantum humoribus, ejusque farinae plura, quae omnia, ſi perita tandem atque circumſpecta cheiragogia dextre evolvere & in apricum deducere liceret aut omni modo poſſibile eſſet, vix tamen luculentior fructus, quam ludibrium aut potius ſpectaculum ſenſuum ſperandum inde foret. Nihil, inquam, talia objicientibus repugno; Quis enim, talia vere ita ſeſe habere, ignorat? Interim tamen cavendum, ne, quod antiquitus jam fecerunt *Methodici*, quorum *Theſſalus* caput erat, in alterum extremum prolapſi, nobis aliisque perſuadeamus, humani corporis ſecundum partes ſuas qua interiores qua exteriores contemplationem futuro medico inutilem eſſe; Sci-

endum potius eſt, nos, Anatomiam hic tanquam fundamentum totius artis commendantes, longe eminentiorem illius uſum praefixum nobis habere, nempe ut mediante illa adprehendatur hiſtoria partium & organorum humani corporis, ſitus viſcerum eorundemque cum aliis partibus connexio & præcipue conſtructio organico-mechanica & mutua illius ad effectuum determinationem & varietatem proportio agnoſcatur, indeque potiſſimum uſus, in ipſa aliquando medicina & chirurgia deprehendendus, addiſcatur.

§. IV. Quæ omnia ſi recte aeſtimentur & ad animum debite admittantur, facile patebit, Anatomiam *vel* circa ſolas tantum ἐγχειρήσεις ſeu *dexteritatem ſecandi* corpora verſari, quo ſenſu Galenus diſtinctos ſcripſit commentarios de *exercitiis* ſeu *adminiſtrationibus Anatomicis*, vel ſimul intendere, ut peritia tali ſecandi ipſae quoque partes tam externae quam potiſſimum internae innoteſcant & numerus, figura, ſitus, connexio & conſtructio ſeu texturae varia conformatio, pro futuris *uſibus* tam *medicis* quam *chirurgicis* ſenſibus exponantur, *vel* altero ſimul oculo reſpicere ad *uſum* & *functionem* talium Organorum declarandum, quod in diſtinctis iterum commentariis de *uſu partium* Galenum feciſſe novimus.

§. V.

§. V. Simul vero etiam adparet, ejusmodi ſectionem adminiſtrari vel in *corpore vivo* (animalium nempe viventium) vel in *mortuo*, hominum ſcilicet, vel violenta morte peremptorum, vel certis morbis denatorũ; Ex quo ultimo praecipue reſpectu *Anatomia* vere *Practica* exurgit, cujus ope talia ſæpius deteguntur, quæ ante ſectionem vix ulli in mentem venerant, quaeque unico ita obtutu innumeras ſpeculationes, quae ante ſectionem ad ravim usque indecoro & moleſto fervore defendebantur, peſſundant & evanidas reddunt. Harum ſectionum beneficio hic deteguntur polypi aliaeque excreſcentiae peregrinae, alibi ulcera vel apoſtemata, hic calculi, alibi vermes &c. Inde tandem enatum eſt egregium illud Theophili Boneti opus, quod *Sepulchretum* ſuum vocat, quodque omnes boni in ſummo habent pretio. Optandum profecto foret, Proceres Imperii Romano-Germanici Profeſſoribus Medicinae in Academiis Germaniae ſimilem libertatem indulgere, qualem Rex Chriſtianiſſimus, quisquis tandem alio intuitu fuerit, vel Belgii fœderati Ordines, ſicuti non ſine grata animi oblectatione, quamdiu inter Belgas verſatus ſum, recordor, ſuis liberaliſſime concedunt, in ſecandis cadaveribus hominum, in Noſocomiis

publicis defunctorum. Sed quis vivet, quando ista fient, aut votorum nostrorum participes erimus?

§. VI. Ast propositum nostrum hac vice non patitur, in haec omnia prolixius diffundi; Sola enim intentio nostra eo tantum tendit, ut tyronibus artis brevem atque succinctam exhibeamus historiam illorum scriptorum, qui *Rem Anatomicam* à primis artis incunabulis usque ad praesentia nostra tempora suis lucubrationibus illustrarunt: Quo ipso obviam procedere laboravi meis meorumque Auditorum desideriis, qui, quotiescunque Collegia Anatomica aperienda fuerunt, toties defectum illum sufficientis historiae literariae scriptorum Anatomicorum mecum agnoverunt & conquesti sunt. Quo proinde in negotio ut & illis & mihi ipsi satisfacerem, adversaria mea, quae otio literario indulgens ex lectione Auctorum collegeram, in ordinem redigere & primum in calamum dictitare cœpi, deinde vero laboris hujus pertaesus plane praelo submittere decrevi, sperans, me hoc ipso, si non apud omnes, bonos tamen, aequos & cordatos rerum judices aliquem adsensum & gratiam meriturum: Quid enim nasutuli quidam clanculum machinentur, ut ipsi soli emergant, nullo numero habendum esse existimo, praesertim ubi hujus suae

in

in judicando facilitatis ac temeritatis semel atque iterum promeritas pœnas subierunt; Ut mirandum potius sit: PISCATOREM ICTUM NON SAPERE. Quid vero non audet gloriosa & temeraria Juventus?

§. VII. Hisce interim ita constitutis, nemo, opinor, fuerit, qui in pejorem partem interpretabitur, quod promiscue ad hanc classem Auctorum Anatomicorum retulerim, tam, qui in solis administrationibus Anatomicis tradendis occupati fuere, quam etiam, qui in historia partium earundemque usu evolvendo laborarunt, sive hanc notitiam adquisiverint per Zootomiam seu vivorum sectionem, sive demum per cadaverum certis morbis denatorum apertionem. Cum enim omnes aequo jure huc pertineant, nemo propterea aliquem sibi scrupulum injici patietur.

§. IIX. Quamvis enim non sim nescius, Anatomiam intra limites suos stricte sese continentem, praeter numerū partium, tam solidarum, nempe ossearum & cartilaginosarum, quam solidescentium, nempe membranoso-musculosarum, tendinosarum, nervearum, ligamentosarum imo & vasculosarum, arteriarum, venarum, lymphaeductuum &c. figuram, situm, connexionem mutuam, indeque hauriendam mutuam communicationem ejusmodi par-

tium vix aliud quicquam pro ſcopo ſuo habere: Deſiderant tamen plerique, nimis ſterilem, moleſtam ac taedioſam fore ejusmodi tractationem, niſi ſimul ad texturae organorum indagationem indeque fluentem uſus atque officii determinationem digrediendi licentia concederetur. Quo intuitu nemini grave videbitur, ſi *Anatomiam* aliam *Phyſicam*, aliam vero *Medicam* nuncupemus.

§. IX. Quae cum ita, ſicuti dictum eſt, comparata ſint, cur tanta cum ἀκρίβεια laboraremus in diſtinguendis atque a ſe mutuo ſecernendis illis ſcriptoribus, qui vel ſola tantum exercitia Anatomica, vel una cum illis etiam hiſtoriam partium tradiderunt, vel cum omnibus illis etiam ſimul uſum partium ſibi declarandum elegere. Recenſeamus potius illos, prout ſerie naturali temporis nobis occurrent, parum morantes, in quocunque demum dictorum operam ſuam collocaverint.

§. X. Vetuſtiorem uti totius medicinae, ita potiſſimum Anatomiae ſcriptorem praeter Hippocratem Coum vix reperiemus; Quod non ita intelligendum eſt, quaſi ante Hippocratis tempora nemo fuerit, qui vel medicinam vel Anatomiam excoluerit: Etenim non obſcura ſcientiae Anatomicae utcunque excultae veſtigia occurrunt in ſcri-

ſcriptis Salomonis, Homeri aliorumque, Unde *Meletius lib. de natura humana* oſtendit: Homerum haud imperitum fuiſſe Anatomicum, & Galenus ipſe non dubitat Homeri teſtimonium proferre, dum ligamentum hepatis explicat. Interea *prius* ipſemet refutat Hippocrates eo ipſo, quod integrum tractatum de priſca medicina nobis reliquerit: *Poſterius* vero teſtimonio Plinii conſtare poteſt, referentis, ipſos quoque Reges Ægyptiorum corpora mortuorum ad ſcrutandos morbos ſecuiſſe: Unde non difficulter colligere licet, illos frequenti hoc exercitio non ſolum qualemcunque partium hiſtoriam, verum etiam morborum, quibus homines denati fuerant, notitiam ſibi comparaſſe; Quod non obſcure ipſe quoque Galenus innuit *Lib. I. de adminiculis Anatomiae*, dum ita inquit: *Hoc autem ſit opus tuum, hoc ſtudium, ut non librorum modo lectura, verum ſedula etiam inſpectione fideque oculata cujusque Osſis humani ſpeciem adcurate perdiſcas. Quod quidem Alexandriae multo facilius facies, ubi medici osſium diſciplinam auditoribus ante oculus ponunt.* Quorſum etiam pertinet conſuetudo Ægyptiorum Veterum de ſceleto menſis illato, quotiescunque epulabantur, ſecundum quam, teſte *Plutarcho Sept. Sapient. Conviv. p. m. 148.* ſolebant Æ-

gyptii sceleton mensae convivantium in-
ferre eosdemque hortari, ut meminerint,
se non ita multo post tales fore.

§. XI. Similiter ante Hippocratis tempo-
ra jam dudum in *schola Aesculapiadea* floruis-
se Anatomen seu artem secandorum cor-
porum, partim jam superius animadver-
sum, partim ab ipso Galeno solerter adno-
tatum legitur. Nempe Patres in admini-
strationibus Anatomicis suos instituisse in-
fantes, eosque a prima statim infantia dis-
sectionibus brutorum animantium adsue-
visse: Adeo ut orali veluti traditione haec
ars a Patre transierit in filium: Hinc & ea
tempestate methodum tractandarum se-
ctionum Anatomicarum describere super-
vacuum erat, quia aeque impossibile erat in
familia Aesculapiadea Anatomiam dedi-
scere quam literas Alphabethi, cum utrum-
que eodem tempore addiscerent. Ad sum-
mum vero perfectionis fastigium tempore
Asclepiadarum evectam fuisse Anatomiam,
quis praeter Galenum adfirmabit? Interea
tamen sine qualicunque scientia Anatomi-
ca nec vulnerum, nec ulcerum, nec luxa-
tionum, nec fracturarum &c. Chirurgiam
tractare potuisse veteres, evidentissimum
est, quia praesupponit cognitionem situs
naturalis partium, articulationis ossium,
tendinum, nervorum, ligamentorum, va-
sorum.

ſorumque ſanguineorum reptatum & communicationem, ſine quorum omnium exquiſita notitia praxis chirurgica exerceri nequit, cujus tamen peritos aeque ac intelligentes fuiſſe Aſclepiades, conſtat inter omnes.

§. XII. Interea extra dubium eſt, Hippocratem primum fuiſſe, qui libros quosdam Anatomici, ut prima fronte videtur, argumenti conſignavit. Nemo antem miretur, Anatomica Hippocratis partim cruda eſſe ac rudia, partim falſa, aliena & confuſa, partim vero titulos libris praefixos argumento in illis tractato rariſſime, imo vix ac ne vix quidem reſpondere. Sunt autem hujus generis libri Hippocrati paſſim adſcripti, *de natura osſium*, in quo tamen nihil minus, quam de oſſibus tractatur, de *glandulis*, de *carnibus*, de *genitura*, de *natura hominis*, de *natura pueri*, de anatome ſeu *corporum reſectione* &c.

§. XIII. Equidem, ſi ſecundum paraſitarum quorundam & adulatorum placita rem Anatomicam Hippocratis dimetiendam atque judicandam eſſe ſentiamus, nihil erit, quod eidem in ſolidum vindicare non ſuſceperint, quorum tamen pleraque ita comparata ſunt, ut citra omnem contradictionem pro recentioris aevi inventis reputari mereantur: Cujus generis ſunt negotium

cir-

circulationis ſanguinis, quod diſertis verbis Hippocrati adſcribere non dubitat *Theodorus Janſſonius ab Almelooven*, in alienum quippe ſenſum detorquens loca quaedam textus Hippocratici, in quibus tamen quidvis aliud potius, quam ſanguinis motus circularis, de quo hic ſolummodo quaeſtio eſt, evinci poteſt. Iisdem plane difficultatibus laborant, quae de ovariis mulierum vel vaſculis lymphaticis vel plane vaſis lacteis ad mammas mulierum tendentibus & lac ſincerum iisdem ſubminiſtrantibus, quae tamen in hanc usque diem Anatomicorum Lyncaei demonſtrare neſciunt, Hippocrati tanquam primo inventori incongrue & praeter meritum tribuuntur; Sed haec omnia prolixius recenſere piget, quia talium narratiuncularum nullum, ne minimum quidem veſtigium in ſcriptis Hippocraticis reperitur.

§. XIV. Ut tamen quodammodo noſtro ſatisfaciamus officio, pauca tantum quaedam *Anatomiae Hippocraticae* ſpecimina producemus. Jejuna admodum ſunt, quae circa originem arteriarum aeque atque venarum protulit: Licet enim alicubi per tranſennam veluti agnoſcere videatur, ſanguinis omnis fontem univerſalem eſſe cor, ſicuti pituitae locum in capite, aquae in liene, bilisque in jecore quaerit: Alibi tamen iterum

rum adſerit, venarum originem tanquam radicem eſſe hepar & arteriarum cor, atque ex his per omnia ſanguinem & ſpiritus pervagari, caloremque per haec permeare; Mox vero iterum aperte ſibi ipſi obloqui videtur, dum adſtruit, venas pariter atque arterias originem ſuam aequaliter ex corde derivare: Quis enim haec omnia Hippocratem tanta contradictione proferre potuiſſe exiſtimet, ſi circulationem ſanguinis, ut nonnulis viſum eſt, cognoviſſet?

§. XV. Rectius diſſerit de ſtructura & *ſubſtantia cordis*, eam nempe *muſculoſam* eſſe, ut fundamentum totius ſui tractatus inde mutuatus eſſe videatur *Lovverus*, Medicus Anglus, in eleganti ſuo *tractatu de corde*. De cerebro judicat, illud totum, quantum eſt, glanduloſum exiſtere ac proinde ſuperfluas corporis humiditates inſtar ſpongiae reſorbere; Cui hypotheſi in tantum ſubſcribunt nonnulli recentiorum, qui ſubſtantiam cerebri corticalem glanduloſam eſſe ſupponunt. Venarum autem nomen promiſcue transfert ad deſignanda quaecunque vaſa ſanguinea tam venoſa & arterioſa, quam alios quoscunque ductus, v. g. ureteres & nervos. Similiter indifferenter utitur vocabulis nervorum, tendinum atque ligamentorum, inter quae tamen omnia, nemine negante, magna intercedit

cedit differentia. De musculis tanquam instrumentis motus, praeter solum nomen in scriptis Hippocraticis nihil occurit.

§. XVI Quod viscera abdominis attinet, ubique desideratur requisita exactitudo. In descriptione primarum viarum nihil occurrit, quod vel nomina vel situm vel connexionem vel officium intestinorum ulla methodo, Anatomicis solemni, nobis describat, sed mira ubique reperitur confusio. Illud vero simplicem oculorum observationem effugere non poterat, totum canalem intestinorum esse unam atque continuam fistulam, quae a summo œsophago ad extremum usque podicem protendatur; sicuti & illud longa inquisitione non indigebat, hepar adjacere ventriculo, eique tanquam viscus multo sanguine repletum, gratum conciliare calorem sicque ad πέψιν seu ciborum concoctionem non parum conferre. Substantiam vero ventriculi esse mere nervosam, autopsiae repugnat. De reliquo, quicquid de hepate & liene profert, a vero longe alienissimum est: Ignota enim est arteria ista cartilaginosa, quae ex corde ad jecur pervenire dicitur; Ignota etiam vena, quae oblique deorsum ad renes protensa in ducitur. Falsum est, venas originem suam ex hepate deducere; Falsum est, substantiam lienis mollem quidem

&

& ſpongioſam, reſorbere partem humidi ventriculo infuſi, reliquum attrahere veſicam & in urinam convertere: Sciunt enim hodie tyrones artis, talia pleraque inſpectioni oculari repugnare.

§. XVII. Nihilominus tamen inter multas tales falſitates hinc inde mica veritatis emicat; Quorſum pertinet, quod renes inter corpora glanduloſa retulerit, quamvis in eo iterum ſuum patiatur deliquium hypotheſis, quod ſingulari renes pollere efficacia vel facultate attractiva, ſerum ad ſeſe alliciendi, ſibi perſuaſerit. De partibus genitalibus utriusque ſexus nihil adfert conſideratione dignum. Uterum fœmineum diſtinguit in partem dextram & ſiniſtram; Dextram calidiorem ſolidioremque eſſe, hincque in eadem mares concipi dicit. Sperma virile non in peculiari quadam officina elaborari adſerit, ſed ex toto corpore, & ex ſolidis ac mollibus partibus & ex univerſo totius corporis humido ſecerni adſeverat. Maximam tamen ſeminis partem e capite ſecundum aures in medullam ſpinalem ferri. Neque ſecundum Hippocratis hypotheſin viri tantum, ſed & fœminae ſemen emittunt, &, quod paradoxon videbitur, in viro utrumque, tam fœmininum quam maſculinum ſemen in eſt, ſimiliterque in muliere res ſeſe habet

Sce-

Sceleto poeiam tamen tempore Hippocratis non amplius ignotam fuiſſe, documento eſſe poteſt Sceleton, ex aere fabrefactum, quod Apollini Delphico conſecraſſe dicitur.

§. XIIX. Atque ex paucis hiſce veluti documentis aeſtimari facile poteſt, quae & qualis Anatomiae tempore Hippocratis facies fuerit: Ut hinc a vero tantopere abludere non videatur, quod in *oratione de uſu medicinae* Wittebergae habita inſinuat *Johannes Hermannus*, ejusdem artis in dicta Academia Profeſſor Publicus, hiſce verbis: Hippocrates cum in Graeciam diſceſſiſſet, ſcholae curam Polybo tradidit genero ſuo, quem in ejusdem adminiſtratione excepit Diocles Cariſthius, qui primus Anatomica ex profeſſo peculiaribus ſcriptis tradidit & auctor putatur libri, de morbis mulierum, inter Hippocraticos reperiundi. Quae ſi vera ſunt, ex ſcriptis Hippocraticis multum ſolertiae Anatomicae expectare integrum non erit. Floruit A. M. 3538. Obiit vero apud Lariſſaeos anno aetatis ſuae 109. juxta alios 104. vel denique, prout alii volunt, anno aetatis nonageſimo.

§. XIX. Poſt Hippocratem prodeat in ſcenam Democritus, Abderita, Mileto oriundus, Pythagorae non quidem diſcipulus, attamen imitator, quem, licet Philoſophi

potis-

potiſſimum ſibi vendicent, ſuo tamen jure ad noſtrum quoque cenſum pertinet: Quamvis enim Medicinae ſtudio ex profeſſo ſeſe non adplicuerit, ſed ad contemplandas rerum naturas animum ſuum adjecerit, quem ob finem etiam praecipuam orbis partem, Ægyptum, Perſiam, Chaldaeam ipſasque Indias permigravit: Anatomiam tamen ſeu vivorum ſectionem ipſum diligenter adornaſſe, ipſe Hippocrates teſtis eſt: Hic enim,cum ad eum ſanandum ab Abderitanis evocaretur, in ſectionibus diverſorum animalium eundem occupatum deprehendit; Cumque ex ipſo quaereret, quare id faceret, nihil aliud reſponſi loco tulit, quam indagandae inſaniae cauſa, quam tanquam effectum bilis conſiderabat, id fieri: Ex quo mox cognovit Hippocrates, Democritum non eſſe fatuum ſicuti populares ejus credebant, ſed hominem ſapientisſimum, ſuaque opera, nempe medica, non indigere. Hoc potiſſimum intuitu *Johannes Georgius Volckamerus* celebris Medicus Norimbergenſis, ſub nomine ac titulo *Zootomiae Democriteae* librum evulgauit, qui evolvi meretur. Caeterum, ipſo *Cicerone* teſte, tantum tribuit extorum in animalibus inſpectioni, ut ex ſolo eorum habitu & colore rerum, quas terra procre-

at, ubertatem tenuitatemque aeris, salubritatem ac pestilentiam significaret.

§. XX. Longe adhuc operosius rei Anatomicae manum admovit *Aristoteles* Stagyrita, ex familia Asclepiadum oriundus: Pater enim ejusdem *Nicomachus*, qui fuit Amyntae, Macedonum Regis Medicus, a Machäone, Æsculapii filio genus suum ducebat. Hunc in finem non solummodo immensam pecuniae summam (octingentorum talentorum) ab Alexandro M. Macedonum Rege accepit, sed & in mutuam ac veluti sociam operam ipsi adjuncti sunt innumeri alii totius Graeciae & Asiae homines, Venatores, piscatores, agricolae, opiliones ejusque sortis alii. Credidisses autem, Aristotelem hisce adminiculis adjutum in concinnanda animalium historia mirabilia praestiturum: Aliter tamen rem sese habere norunt ii, qui innumeros errores in dicta illa animalium historia detexerunt: Cum enim omnibus anicularum narratiunculis crederet & fabulosis plebis traditionibus imponi sibi pateretur, quomodo possibile fuisset, errores praecavere? Accedit, Aristotelem in sola tantum brutorum animantium sectione substitisse & ad corporum humanorum anatomen nunquam descendisse: Unde partium internarum notitiam non aeque adquisivisse Aristote

ſtotelem, mirandum non eſt. Id quod & ipſemet *Hiſtor. Animal. Lib. 1. Cap. XVI.* non diffitetur, dicens: Partes internas corporis humani eſſe ignotas, ac proinde de illis non aliter quam ex analogia vel ſimilitudine, quam habent cum aliorum animalium partibus, judicandum eſſe. Qua propter paraſitarum rurſus artificium redolet elogium illorum, qui dicunt, nihil ignorare tantum virum potuiſſe; Quales turpiſſimorum adulatorum laudes, quibus ad proſtitutionem usque Patronos ſuos proſequuntur, boni viri tacite ſubinde rident.

§. XXI. Quemadmodum vero analogica illa partium ex corporibus brutorum in humana translatio, multiplicium in Anatomia errorum cauſa fuit: Ita ſimilia plane fata expertus eſt *Ariſtoteles*, qui, ut antea dictum eſt, corpora humana nunquam diſſecuit. Imo non pauca quoque experientiae contraria ſunt, quae in brutorum diſſectione ſibi detexiſſe viſus eſt, quae tamen, Galeni judicio, optimo viro condonanda ſunt, quia illi quoque, qui totam ſuam vitam ſpeculationibus Anatomicis conſecrarunt, in plurimis tamen, exemplo *Marini*, hallucinati ſunt. Hujus autem generis ſunt: Omnia animalia collum habere flexile, ex vertebris quippe ſibi mutuo contiguis compoſitum, ſolo lupo & leone exceptis;

ptis; Horum enim animalium collum ex uno & continuo osse compositum esse. Ossa leonum carere medulla, unde fortassis ingens & mirandum eorum robur deduxit: Cor consideravit tanquam principium omnium venarum & ipsius quoque sanguinis, quo sensu idem illud etiam dixit primum vivens & ultimum moriens; Arteriam magnam primus vocavit *aortam*, sicuti *Galenus de venarum & arteriarum dissectione* observat. Primus quoque *Aristoteles* de partibus humani corporis earundemque adpellationibus aliquid literis prodidit. In corde tres statuebat cavitates, quas ventriculos vocabat, sicuti in hunc usque diem hoc nominis cavitatibus istis imponere consueverunt Anatomici; Medium omnium minimum esse statuit, sed sanguinem temperatum, dextrum calidiorem, sinistrum frigidiorem continere, sed reliquis ampliorem esse ac capaciorem, omnes vero habere communicationem cum pulmonibus sustinuit; Sicuti autem venas, ita & nervos ex corde suam habere originem adseruit: Unde commune tam sensus quam motus principium secundum Aristotelem est cor. De cerebro eo abjectius sensit, quo magnificentius de usu & officio cordis locutus est: Illud enim dixit esse tantummodo massam ex phlegmate & terra composi-

positam, nullum sanguinem continentem, omnisque sensus expertem, cujus tanquam massae frigidae officium sit, calorem cordis nimium temperare vel refrigerare. Et quamvis simplicem sensum fallere non posset, medullam spinalem cum cerebello & cerebro immediatam habere continuitatem: Non dubitavit tamen adserere, hanc differentis plane naturae, nempe calidae esse. Frigidum insuper & inspectioni oculari contrarium est, viri cerebrum illud foemellarum quantitate longe superare. Hepar, splen & renes vix alium effatu dignum usum habere, quam ut firmitudini vasorum ex illis egredientium subserviant. Renes tantum *ad melius esse* factos fuisse, jecur juvare coctionem ciborum in ventriculo & intestinis, & lienem spongiae instar resorbere humiditates vaporosas ex ventre inferiore exhalantes; Testiculos masculis non *ad absolute*, sed *ad bene esse* a natura concessos, & quae sunt ejus farinae plura, in quibus prolixius recensendis nunc non occupabor.

§. XXII. Scripta hujus generis, quae posteritati reliquit, sunt inprimis historia animalium, tractatus de partibus animalium, item libri ἀνατομῶν & ἐκλογὴ ἀνατομῶν, quae omnia Anatomici argumenti sunt: Non enim dubium est, quin in illis libris com-

prehensum fuerit, quicquid cadavera secando in rebus Anatomicis deprehenderat. Denique, quae articulationes Ossium respiciunt, non neglexit. Natus est Stagyrae A. M. 3670. Obiit vero anno aetatis suae sexagesimo tertio, illo nempe, quem climactericum magnum vulgo adpellant Medici.

§. XXIII. Sicuti vero prisci medici & Anatomici nimia timiditate peccarunt, & solis tantum brutorum sectionibus contenti, cadavera humana cultro Anatomico subjicere religioni sibi duxerunt: Ita e contra alii, ejurata omni humanitatis lege, nimia saevitia & crudelitate delinquere coeperunt, quia plane corpora humana *viva* secare non erubuerunt; Quo nomine infames sese reddiderunt *Herophilus* atque *Erasistratus*, quippe qui primi corporum humanorum secandorum curam, spreta omni invidia, susceperunt, si verum est, quod *Cornelius Celsus* de ipsis refert.

§. XXIV. *Herophilus*, Chalcedonius, vel secundum Galenum, Carthaginiensis, qui Ptolomaeo Sotere sceptra Ægypti tenente vixit, tali hominum sceleratorum, morti a Regibus dicatorum *vivisectione* magnam sed infamem sibi famam comparavit. *Tertullianus* libro, *unum esse spiritum & animam*, sexcentos ipsum secuisse adstruit, quod

pro-

procul dubio secundum figuram rhetoricam intelligendum est. *Herophilus ille*, inquit Tertullianus, *medicus aut lanius, qui sexcentos exsecuit, ut naturam scrutaretur, qui hominem odit, ut nosset, nescio an omnia interna ejus liquido explorarit, ipsa morte mutante, quae vixerant, & morte non simplici, sed ipsa inter artificia exsectionis.* Non est autem mirandum, *Herophilum* hominem ethnicum, missa omni humanitate, homines vivos, utut nocentes, secuisse; Id potius vehementer miror, Christianissimum Galliarum Regem, Ludovicum II. medicis Parisiensibus permisisse, ut milites capite damnatos simulque calculo laborantes, in perinaeo vivos inciderent, sicque calculi vesicae extrahendi modum perquirerent Barbaros, non Christianos, talia exercuisse decet. Interim hac secandi frequentia non vulgarem sibi dexteritatem & peritiam practicam adquisivisse chirurgos Gallos, in propatulo est.

§. XXV. Huic debetur exquisitior pulsuum discretio & differentiae, quamvis ad futiles usque subtilitates easdem prosequutus sit & hinc aliorum censuram non immerito incurrat. Huic debemus, quod nervorum ex cerebro & medulla spinali prodeuntium structuram & usum primus demonstraverit. Herophilus est, qui pri-

mum inteſtinum, immediate ventriculo continuum vocavit *Δωδεκαδάκτυλον* ſeu duodenum; Ipſemet eſt, qui duabus oculorum tunicis nomen dedit *retinae* & *arachnoideae*; Hic eſt, qui membranae ventriculos cerebri inveſtienti, nomen *Choroides* dedit; Hic eſt, qui paraſtatis virilibus denominationem ſuam impoſuit; Idem denique eſt, qui vas ſanguineum ex dextro cordis ventriculo ad pulmones tendens, primus *venam arterioſam* adpellavit, quod venae ſimilius quam arteriae ipſi adpareret, & contra vaſi ſanguineo, ex pulmonibus ad ventriculum cordis ſiniſtrum deproperanti, *arteriae venoſae* nomen tribuit, quod magis ad indolem arteriae accedere ipſi videretur. Ex quibus omnibus, quales in arte Anatomica progreſſus fecerit, haud difficulter colligi poteſt: Unde hiſce rationibus commotus *Gabriel Fallopius*, non dubitavit Herophilum adpellare *Evangeliſtam Anatomicorum* & *Galenus* ipſe perhonorificum ipſi praebet teſtimonium, quod longe exquiſitiſſimam in adminiſtrationibus Anatomicis peritiam poſſederit.

§. XXVI. Pari cum *Herophilo* infamia notatus eſt *Eraſiſtratus*, quod exuta omni humanitate homines vivos Anatomiae ſubjecerit. Vixit, Euſebii teſtimonio, ſub Ptolomaeo Philadelpho, vel, ſecundum alios,

alios, ſub Seleuco Nicanore A. M. 3714. & Praeceptorem habuit Chryſippum. Quanta ejus fama fuerit, non ſolummodo ex curationibus ejus aeſtimari poteſt, ſed & elogiis, quae ipſi tribuuntur. *Macrobius* enim *Saturnal. Libr. ult.* ipſum vocat *Veterum medicorum famoſisſimum* & *nobilisſimum*. Quoad peritiam Anatomicam, qua omnes praecedentium temporum artifices, Galeni ipſius, qui tamen in multis ipſi contrarius eſt, teſtimonio, ſuperavit, illius pauca quaedam fragmenta in ſcriptis Galeni hinc inde occurrunt: Propria enim *Eraſiſtrati* ſcripta ad noſtram usque aetatem non pervenere. Memoratu dignum eſt, quod vaſa lactea per meſenterium decurrentia, jam ſuo tempore obſervaverit *Eraſiſtratus*; Sed ſimul notandum, quod primo vaſa iſta habuerit pro arteriis, lactis copia repletis, deinde quod tantum in hoedis nuperrime lactatis eadem obſervaverit, quamvis abſurdum non ſit ſtatuere, in hominibus quoque eundem vaſa iſta obſervare potuiſſe, ſi verum eſt, quod communiter dicitur, eum nempe eodem modo, uti Herophilus, vivorum hominum ſuppliciis deſtinatorum corpora diſſecuiſſe. Credidit tamen etiam, vaſa iſta lactea primum ſolo äere repleta eſſe, deinde vero lacte demum repleri; Quod non aeque in malam partem accipi-

endum est, quia ignoravit, vasa lymphatica a lacteis non differre substantia, sed omnem differentiam in eo tantum consistere, quod ordinarie & primario lympham, secundario chylum vehant. Usum cerebri & nervorum inde prodeuntium rectius agnovit cum *Herophilo*, quam omnes praecedentium temporum medici. Alios tamen nervos sensui, alios motui inservientes, & priores ex membranis cerebri, posteriores vero ex Cerebro & cerebello suam habere originem agnovit, licet *Galenus* moneat, *Erasistratum* seniorem factum hanc suam hypothesin immutasse, & omnes aequaliter, sive sensui sive motui subserviant, ex cerebro originem deducere, tandem concessisse. Statuit quoque in cerebro ventriculos, eosque omnes inter sese mutuo habere communionem. Valvulas vasorum cordis diversamque eorum structuram, quatenus vel intro-foras vel foras-intro spectant, una cum duplici cordis motu, systaltico aeque ac diastaltico pariter perspectas habuit: Credidit tamen, venam cavam tantum sanguine, arteriam vero äortam spiritu repletam esse: Quod idem ferebat judicium de omnibus reliquis arteriis, nempe solo spiritu seu äere secundum naturam repletas esse, uti ipse quoque sinister ventriculus. Judicabat autem, hunc spiri-

ſpiritum naturaliter in arteriis contentum, eſſe vitalem & procreari ex äere, intra corpus adſumpto, & primo quidem in pulmonem, deinde vero in cor, ortasque ab eo arterias irruere; Hinc vero arterias & muſculorum cavitates extendi neceſſe eſſet: Quam opinionem refutavit *Galenus peculiari libello*, & quidem hoc argumento: *Si vulnere arteriis illato ſanguinem egredi conſpicimus, vel in arteriis ſanguis continetur, vel in ipſas aliunde confluit; ſed vulnere arteriis illato ſanguinem ſtatim exire conſpicimus; Igitur in arteriis ſanguis continetur, non ſpiritus vel aer.* Interim huic errori anſam ſubminiſtravit, quod comprehendere non poſſet neceſſitatem duplicis generis vaſorum, ſanguini vehendo dicatorum; Ex quo tamen dubio extricare ſeſe facile potuiſſet, ſi myſterium circulationis ſanguinis cognoviſſet. Ita enim mox ſimul comprehendiſſet, arterias eſſe, quae ex corde ſanguinem excipiant & ad periphericas partes advehant; Venas vero eſſe, quae eundem, poſteaquam ſuo officio defunctus eſt, ad communem fontem revehant. Cutem dixit eſſe contextum arteriarum, venarum, nervorumque, in quo refutatur a *Galeno*. Subſtantiam hepatis mollem, dixit parenchyma, ſeu maſſam venis hepatis, ex quarum coalitu conſtat, cir-

circumjectam. Splen esse viscus in corpore humano prorsus inutile, credidit *Erasistratus*, qua in re communem habuit sententiam cum Ruffo Ephesio: Unde postea pullulavit traditio, splen hominibus salva vita exscindi posse, imo & cursoribus actu exscindi.

§. XXVII Post horum duorum in Anatomicis heroum tempora usque ad Galenum paucissimi fuere, qui peritia secandi, potissimum corpora humana, innotuere, solo *Ruffo Ephesio*, Medico Graeco insigni, excepto, qui una cum *Critone* sub Imperatore Trajano vixit, anno post N. C. 112. Reliquit fragmentum de adpellationibus partium humani corporis & tractatum de utero, in quo vasa quaedam spermatica, a reliquis praetervisa adnotasse videtur. Reliqua vero ejusdem non sunt magni admodum momenti.

§ XXIIX. Meminit quoque *Galenus* cujusdam *Marini*, quod ex studio potissimum Anatomico non levem sibi famam comparaverit. Dicitur enim scripsisse commentaria Anatomica, quae a Galeno citantur *Libro II. administrationum Anatomicarum*, simulque obscuritatis & imperfectionis ab ipso arguuntur, quod suo loco relinquendum, cum scripta Marini ad nos integra non pervenerint. Sed adnotarunt jam alii,

alii, *Galenum* in ſua juventute magna laboraſſe prurigine & inſolentia viris doctis inſultandi. Quis fidem nobis faciet, Marino ſubinde injuriam non fuiſſe factam, cum libri ejus hodie deſiderentur.

§. XXIX. Similiter haud infrequens in ſcriptis Galenicis mentio injicitur *Lyci* cujusdam, quem latini *Lupum* dicerent, qui Sectae empiricae alioquin addictus erat. Dicitur commentarium admodum prolixum ſcripſiſſe de muſculis, ut propemodum quinque millia verſuum continuerit, de quo tamen *Galenus* animadvertit, non ſolummodo multos muſculos eſſe omiſſos, verum etiam permultis eundem ſcatere erroribus.

§. XXX. Memorat quoque *Dioclem*, a patria *Cariſthium* dictum, cujus poſt Hippocratem maxima fuit exiſtimatio, unde *alterum Hippocratem* Athenienſes ipſum adpellabant. Eundem hunc Galenus laudat, quod primus fuerit, qui libros Anatomicarum adminiſtrationum poſteritati reliquerit: Exiſtimat enim, Anatomiam in ſchola Aſclepiadea perfectiſſime excultam & orali traditione propagatam monimentis literariis non indiguiſſe, proinde vitio ipſis non vertendum, quod de adminiſtrandis conſectionibus nemo illorum aliquid memoriae prodiderit. Quia enim

domi

domi apud Parentes pueri exercebantur, uti lectione & ſcriptura, ita etiam cadaverum ſectionibus, quid libris Anatomicis fuiſſet opus? Quare etiam, ne incidendi rationes cuiquam ſic edocto memoria exciderent, non magis erat metuendum, quam linguae elementa ſcribere obliviſcerentur ii, qui ab ineunte aetate ipſa didicere. Poſteaquam vero, narrante ſic Galeno, temporis progreſſu non modo liberis, verum etiam alienis artem communicare honeſtum cenſuerunt, ſicque factum fuit, ut non amplius in corporum conſectionibus exercerentur pueri; Hinc protenus neceſſario accidit, ut eam infelicius condiſcerent, exercitatione, quam in pueritia auſpicari ſolebant, abolita, quae, quantum ad omnia valeat, omnes priſci palam videntur oſtendiſſe, non ſolum vocantes eos humanos, qui in Artibus excellunt, ſed breviter univerſos, qui tota vita probitatis titulo inclaruerunt, quemadmodum & his contrarios inhumanos ac rudes. Cum igitur ars (& potiſſimum pueros in Anatomia exercendi) Aſclepiadum familia excidiſſet, deinde multis ſucceſſionibus in deterius vergeret, opus fuit commentariis, quibus ſpeculatio ipſius integra conſervaretur.

§. XXXI. *Ælianum Meccium* introducit *Gale-*

Galenus in Prooemio de diſſectione muſculorum, tanquam ſuum Praeceptorem, eique tribuit librum de Anatomia Muſculorum, addito elogio, quod adcurate conſcriptus ſit. Citat etiam *Martianum*, eumque invidum & vitilitigatorem vocat. Fuit tamen in honore propter duos libros de re Anatomica conſcriptos.

§. XXXII. Similiter commeminit Galenus *Pelopis* cujusdam, tanquam Praeceptoris ſui, qui pariter de diſſectione muſculorum ſcripſerit, in defectu vero ſubjectorum humanorum ſuas demonſtrationes in corporibus brutorum tantum modo inſtituerit, v. g. in demonſtratione muſculorum linguae uſus fuerit lingua bovina, quam tamen methodum tanquam incongruam multorumque errorum matrem, jam ſuperius conſideravimus. In eo inſuper paria faciebat cum Hippocrate, quod originem venarum quaereret in capite, ac cerebrum praecipue tanquam fontem non ſolummodo venarum, ſed & omnium reliquorum vaſorum totius corporis conſideraret.

§. XXXIII. Praeter hos alii quidem adhuc occurrunt in ſcriptis Galeni, quos tanquam Praeceptores ſuos veneratur, uti ſunt *Heraclianus*, *Phecianus*, *Satyrus*, *Stratonicus* & forte alii plures; An vero in Anatomi-

tomi-

tomicis quicquam praestiterint, altum penes ipsum est silentium, nisi quod de *Stratonico* disertis verbis indicet, quod Anatomiam non intellexerit. In cujus rei confirmationem adducit, quod crediderit, ex semine Viri praevalente generari masculos, sicuti ex praedominio spermatis foeminini generarentur foemellae; quam quidem sententiam in pretio suo relinquit, imo suam facere non dubitat Galenus, in eo interim enormiter hallucinatum esse monet, quod magnam crediderit esse differentiam inter masculos & foemellas, intuitu arteriarum & venarum, ad partes spermaticas utriusque sexus pertinentium.

§. XXXIV. Discussa vero ac superata tandem ista barbarie, tanquam ex novo orbe in scenam prodiit *Galenus*, de quo priusquam loquendi faciamus initium, paucis mentio injicienda est *Aurelii Cornelii Celsi*, qui ultra centum & quinquaginta annos ante Galenum vixit. Medicis propter purissimam simul atque elegantissimam latinitatem in deliciis est, unde & vulgo *medicorum Cicero* & *latinus Hippocrates* dici consuevit. Praeter libros de re medica, scripsit etiam de positu & figura Ossium totius corporis humani; Quae potissimum ratio est, quare hic penitus omittendus non fuerit.

§. XXXV.

§. XXXV. Ordine nunc sequitur *Claudius Galenus*, quem a Patria *Pergamenum* vocant, omnium post Hippocratem medicorum veterum facile princeps, qui sub Trajano Imperatore primum eminuit, sub Antonino autem Philosopho, Commodo & Ælio Pertinaci demum floruit. Hic quid in re Anatomica praestiterit, & in quo praecipue laudem Praedecessoribus suis dubiam fecerit, ex libris ejus Anatomici argumenti haud dubie aestimabitur, de quibus tamen priusquam loquamur, commune removendum est praejudicium, Galenum nempe in solis tantum brutorum corporibus secandis operam suam collocasse; humana vero cadavera ab ipso unquam secta fuisse, primus in dubium vocavit *Andreas Vesalius*, qui insuper adjecit, omnia, quae homini propria sunt, fide Herophili a Galeno tradita esse: Huic enim adserto repugnare videtur, quod ipsemet subinde gravissime invehatur in illos, qui cor vel linguam bubulam incidunt, nescientes, quod plurimum hae brutorum partes ab humanis discrepent. Praeterea plus uno loco indicavit, naturam hominis ab aliis animantibus diversam esse. Absurdum autem fuerit talia protulisse, nisi ipsemet differentiam illam cognovisset. Et omne tandem dubium cespitantibus eximit locus, qui

Libr. VI. Cap. IV. de usu partium humani corporis occurrit: *De numero*, inquit Galenus, *loborum aliorum cujusque animalis definire non est propositum: Neque enim alterius cujusquam instrumenti ipsorum constructionem attigimus, nisi forte in homine explicando eo inviti fuerimus traducti. Quod si morte intercepti non erimus, illorum etiam constructionem membratim, quomodo nunc hominum, dissecantes, aliquo tempore explicabimus.* Neque obstat, Galenum interdum *partes brutorum* cum *partibus corporis humani* confudisse, quia aeque in *illis* atque in *his* occupatus fuit, & post ingens illud intervallum forte primus, qui utrumque suscipere ausus est.

§. XXXVI. Equidem non contemnendas profert rationes *Riolanus*, quibus probare intendit, antiquis medicis cadavera humana secare non licuisse, nempe penuriam fuisse cadaverum humanorum priscis seculis, eo quod rogo imposita quam primum cremabantur, quod lege Mosaica cruci vel patibulo suffixa intra biduum vel triduum humabantur vel cremabantur, quae deinde consuetudo apud Romanos quoque introducta fuit, quod horrendum olim fuit, morticina tractare, eamque ob causam vespillones urbe summotos, & carnificem urbis domicilio privatum, quod Judaeis ta-

ctus

ctus corporum mortuorum prohibitus & Graeci infames atque invisi fuerunt, qui cadaver tetigerant &c. Neglectis tamen omnibus hisce rationibus concludit, injuste Galenum accusari, quod nunquam hominem inciderit, & Anatomen non hominis, sed simiae tradiderit.

§. XXXVII. Universum autem Anatomiae Galenicae systema hic exhibere velle, nimis prolixum fuerit; Cui enim bono ea operose recensebimus, quae recte dicta sunt? Quare ea tantum, quae secus sese habent, enarrasse suffecerit, & id quidem adhuc paucis solummodo speciminibus. Cutem itaque dixit esse corpus nervosum vel membranosum, arteriis, venis nervisque instructum & multis exiguis porulis pertusum, pro vaporum sudorumque transpiratione. Eam ex semine immediate formatam esse, sicuti omnes reliquae membranae; Huic immediate superstratam esse cuticulam, quam epidermida vocant; Sub cute similiter aliam esse membranam, quae tamen, cujus indolis & naturae sit, a Galeno non indicatur: Unde Vesalius ansam desumpsit opinandi, quasi nempe Galenus ea, quae in brutis forte observaverat, ad hominem promiscue transtulerit. Ventriculum, vesicam & vulvam a natura talem accepisse substantiam, qualem nervi

haberent, credidit. Hepati negotium haematoſeos ſeu ſanguificationis adſcripſit & originem praebere venis putavit. Obſervans etiam, vaſorum ſpermaticorum exortum in utroque ſexu aequaliter ſeſe habere, occaſionem inde aucupatus eſt credendi, alia maſculorum, alia foemellarum generationi inſervire, & ſanguinem quidem contentum in vaſis ſpermaticis dextri lateris materiam ſubminiſtrare maſculis, eo quod immediate ex trunco cavae egrediatur, & trunco aortae, qui proinde multo calidior, purior & humiditatis ſuperfluae expers eſſet: E contra ſanguinem contentum in Vaſis ſpermaticis ex arteria & vena ad renes tendentibus, magis aquoſum eſſe & frigidum & hinc foemellarum generationi inſervire. Uterum foeminarum dicit compoſitum eſſe ex duabus tunicis, una exteriore nervoſa, altera interiore, venoſa, quae tamen iterum duplicaturam exhibeat. Inter partes genitales virorum atque mulierum nullam aliam admittit differentiam, niſi ratione ſitus; Partes enim mulierum deliteſcere intra abdomen, illas vero virorum extra abdomen protruſas ibidemque pendulas eſſe: Nam ſi uterus Mulierum extra abdomen inverſus propenderet, inter mulierem & virum nulla foret differentia, ſolis paraſtatis varicoſis (quas alibi a glan-

a glandulis diſtinguit) exceptis, quibus mulieres deſtitutae eſſent. Rationem vero hujus differentiae quaerit in diverſitate temperamenti, quod calidius eſſet & fortius in viris, frigidius vero atque debilius in foemellis: Unde in illis genitalia in prima formatione extra abdomen protruderentur, in his vero intra idem deliteſcerent.

§. XXXIIX. Interim recte tyronibus artis Anatomicae ante omnia commendavit Oſteologiam; Quod enim in tentoriis pali & in aedibus parietes, idem in animalibus praeſtare dicit ſubſtantiam Oſſium; nimirum robur ac firmitudinem praebere toti reliquae moli corporeae. Illam vero notitiam non eſſe adquirendam ex lectione librorum, verum ſedula inſpectione fideque oculata cujusvis Oſſis ſpeciem eſſe perdiſcendam haud incongrue monet. Poſt oſſium demonſtrationem ad muſculorum conciſionem deproperandum eſſe, deinde ad arteriarum, venarum & nervorum anatomen veniendum, ac denique viſcerum naturam, inteſtinorum ac glandularum pernoſcendam eſſe praecipit. Recte inſuper docet, nullam partem animalis neque motum neque ſenſum ſine nervo obtinere, quod inde patere arbitratur, quia, ſi nervus incideretur, ſtatim immobilis inſenſilisque redderetur particula. Prin-

cipium & originem nervorum esse cerebrum atque medullam spinalem, aliosque nervos ex cerebro alios ex medulla spinali oriri statuit, idque veteres plerosque Anatomicos ignorasse gloriatur. An autem veritati undique respondeat adsertio, simiam inter omnia animalium genera tum visceribus tum musculis, tum arteriis tum nervis homini esse simillimam, habere pectoris os omnium quadrupedum latissimum, claviculas humanis similes (quae reliquis animantibus, exceptis paucioribus, denegatae sunt) faciem rotundam, collum breve &c. suo loco relinquimus.

§. XXXIX. Scripta hujus, nempe Anatomici argumenti, quae Galenus reliquit, sunt libri administrationum Anatomicarum, quarum priores novem adhuc supersunt, posteriores vero desiderantur, quos in gratiam Böethi, Romanorum Consulis, qui magno Anatomicae speculationis amore flagrabat, sese confecisse ait; Deinde libri septendecim de usu partium humani corporis, quos summis laudibus extollit Conringius, tanquam opus incredibili ἀκρίβεια & singulari plane ingenio conscriptum, in quo vim judicii sui inprimis declaraverit, item liber de Ossibus ad tyrones, alius de dissectione musculorum, alius de dissectione nervorum, de dissectione

vena-

venarum & arteriarum, itemque liber, in quo demonſtratur, arterias naturaliter ſanguinem continere contra Eraſiſtratum ejusque aſſeclas, de Anatomia matricis, de motu muſculorum, de formatione foetus, de ſemine & nonnulli alii. Monet inſuper hincinde, ſeſe libros concinnaſſe de Anatome Hippocratis & Eraſiſtrati, item alios de vivis reſecandis aliosque de incidendis mortuis, uti & ſynopſin librorum Anatomicorum Lyci & Marini, qui omnes deperditi ſunt, quos interea ſi integros haberemus, multis ſupervacuis diſceptationibus ſuperſedere poſſemus, Anatomiam Hippocratis ejusdemque inventa concernentibus: Multi enim tam abſurdi ſunt, ut, quidquid hodie novi erudito orbi medico exponatur, ex textibus Hippocraticis, invita licet & reclamante litera, extorquere non vereantur.

§. XL. Poſt Galeni tempora pauci Graecorum fuere, qui monimenta quaedam Anatomica nobis reliquerunt, praeter Soranum, Oribaſium, Meletium, Theophilum Protoſpatarium & Anonymum quendam Graecum, qui tamen omnes, cum Galeni fidem dubiam vel ſuſpectam reddere auſi non fuerint, Rem Anatomicam nihil quicquam juvarunt.

§. XLI. *Soranus* Epheſius, Methodicae

haeresi, cui addictus erat, judicio Coelii Aureliani, ultimam veluti manum admovit. Erat autem acerrimus sectator Thessali Tralliani, quales tamen Galenus acriter perstringit asinosque vocare non erubescit. Vixit sub Trajano & Adriano Imperatoribus Romanis, & primum Alexandriae, deinde vero Romae praxin Medicam exercuit. Distinguendus est ab alio Sorano pariter Ephesio, sed qui priore junior est, atque de morbis mulierum locisque seu rerum muliebrium Libr. IV. scripsit: Unde illius fragmentum esse videtur liber de utero pudendoque Muliebri, qui Parisiis Graece impressus & cum libellis Ruffi Ephesii editus est.

XLII. *Oribasius* Sardus vel Sardianus, aliis vero Pergamenus dictus, medicus Graecus & Juliani apostatae, Imperatoris Romanorum Archiater, quicquid de rebus Anatomicis scripsit, omne ex Galeno hausit, imo & in reliquis dogmatibus medicis ita Galenum sectatus est, ut nomen *Simiae Galenicae per contemptum* inde reportaverit. Dico, *per contemptum*; Nemo enim facile gloriae sibi duxerit, alterius simia adpellari, nisi admodum absurdus fuerit adulator; Adulatore vero nullum hominum genus absurdius est & commiseratione dignius. Floruit sub Juliano, Valentiniano & Joviano,

no, Imperatoribus Romanis circa annum Christi 330. & Juliano praecipue admodum familiaris fuit; unde & ab eodem Quaestor Constantinopolitanus constitutus est, succedentium vero Principum invidia omnibus bonis privatus & in exilium missus, tandem vero revocatus est. Scripsit librum Collectaneorum artis medicae, quo totius corporis Anatome explicatur.

§. XLIII. Graecis hisce posterioribus etiam accensetur *Meletius*, medicus atque Philosophus Christianus. Scripsit de natura structuraque hominis opus, quod ex Graeco in latinum vertit Nicolaus Petrejus, Corcyraeus; Exemplar vero Graecum in quibusdam Bibliothecis Galliae adservatur. Riolanus opus illud vocat *Onomasticon corporis humani*, quod in eo plurimorum nominum origines evolvantur, quae in Etymologico magno Graeco non reperiuntur.

§. XLIV. *Theophilus Protospatarius*, medicus Graecus huc quoque pertinet. Edidit libros V. de fabrica humani corporis graece, quos latio donavit *Junius Paulus Crassus, Patavinus*.

§. XLV. Prostat etiam Anonymi Graeci Isagoge Anatomica, quam e Bibliotheca Regum Galliae munificentissime com-

municatam *Laurembergius*, medicus germanus, civitate latina donatam edidit.

§. XLVI. Haec vero omnia, quae ab hisce Graecis, quos vulgo *posteriores* vocant, in re Anatomica profecta sunt, non magni admodum momenti existunt, uti ex dictis abunde constat. Neque magnifice quicquam sperandum a Medicis *Arabibus*, quorum nullus sectionem corporis humani adgressus est, cum religione sua id facere prohiberentur.

§. XLVII. Ingens itaque seculorum intervallum intercessit, ex quo res Anatomica turpissime neglecta atque hinc omni suo splendore propemodum orbata fuit. Quamvis enim Medici Latino-Barbari, qui a seculo decimo tertio ad decimum septimũ vixere, non omni penitus laude defraudandi sint: Crudiorem tamen & rudiorem fuisse illorum Anatomiam, peritis artis non est ignotum: Unde & illorum scriptorum jactura, quam literati fecerunt, tantopere dolenda non est.

§. XLIIX. Solus *Mundini*, Bononiensis, libellus ex isto aevo superest, ex quo de reliquis ferri potest judicium: Populariter enim descripsit Anatomiam, prout nempe in theatris Anatomicis publicis demonstratur. Vixit circa annum 1305. & scripsit Anatomen omnium membrorum interiorum

rum humani corporis cum figuris: Errores tamen ejusdem varios detexit *Matthaeus Curtius*, quod tamen tanto minus vitio vertendum est Mundino, quia primus fuit, sub cujus conatibus res Anatomica in Italia resurgere coepit, cum antea ingens & spississima barbaries universum orbem occupasset.

§. XLIX. Nonnulli *Richardum Anglicum*, ut nempe a *Parisiensi* distinguatur, ad hanc quoque aetatem referunt, qui circa annum 1336. vixisse dicitur. Scripsit Librum unum de Anatomia.

§. L. Seculo decimo quarto medici pariter scientiam Anatomicam non admodum locupletarunt: Nam praeter Johannem de Concorreggio, Alexandrum Benedictum & Johannem de Karthan non valde multi innotuere. *Johannes de Concorreggio*, Mediolanensis, artem medicam in variis Italiae Academiis, potissimum Bononiensi ac Ticinensi docuit, in qua ultima etiam anno 1438. vitam cum morte commutavit. Edidit varios tractatus Anatomiam spectantes, nempe de dispositionibus Capitis & partium ejus, de dispositionibus cordis, pectoris & partium ejus, de dispositionibus stomachi, hepatis, splenis aliorumque membrorum naturalium, de dispositionibus membrorum genitalium, testi-

testiculorum, matricis aliorumque adnexorum.

§. LI. *Alexander Benedictus*, Veronensis Italus, suo quoque jure inter Anatomicos hujus temporis referri meretur, quia Anatomicen, i. e. integram corporis humani historiam Libr. V. prosequutus est. Floruit A. C. 1495. imperante Maximiliano I. Romanorum Imperatore: Eximium enim suae aetatis Medicorum decus in Italia fuit. Postquam addiscendae artis suae gratia remotissimas gentes peregrinando visitaverat, inde tandem reversus, non solummodo in Republica Venetorum praxin feliciter exercuit, verum etiam in Gymnasio Patavino artem suam publice docuit.

§. LII. Habuit etiam non minorem famam circa finem hujus & initium seculi decimi quinti *Alexander Achillinus*, Bononiensis, qui non tantum ipsemet edidit Anatomiam corporis humani, quae anno 1521. prodiit Venetiis, verum etiam in Anatomiam Mundini commentatus est, quae cum Johannis de Ketham praxi, fasciculus Medicinae inscripta prostat; Ut vel hanc ob rationem Anatomicorum scriptorum numero eximendus non sit.

§. LIII. *Johannes de Karthan*, alias *Kethan* vel *Johannes de Ketham* dictus, Alemannus, fuit tantum medicus empiricus, qui

qui tamen valde inclaruit ſub Alexandro VI. Pontifice Romano. Scripſit faſciculum Medicinae, in quo praeter alia etiam tractat de membris generationis, de matrice & teſticulis, de Anatomia Mundini, de Anatomia Achillini aliaque.

§. LIV. Aſt ſeculo decimo quinto peritia Anatomica altius evehi ſolidiusque excoli coepit, laudemque non exiguam ſibi compararunt medici quidam Itali, ex quibus potiſſimum nominamus Jacobum Carpum, Gabrielem de Zerbis, Jacobum Berengarium, Nicolaum Maſſam, Matthaeum Curtium, Realdum Columbum, Petrum Matthiam Pinum, Bartholomaeum Euſtachium, Gabrielem Fallopium, Baſſianum Landum, Johannem Baptiſtam Cananum, Conſtantinum Varolium, Gabrielem Cuneum, Julium Caeſarem Arantium, Archangelum Piccolhomineum, Fabricium Bartoletum, Caſparem Tagliacotium aliosque.

§. LV. Horum proinde omnium hiſtoriam ut paucis exhibeamus, a *Jacobo Carpo*, Bononienſi, initium dicendi facere placet, qui floruit circa annum 1522. & Profeſſionem Chirurgicam ſimulque Anatomicam in Academia Ticinenſi ſuſtinuit. Qualem ſe geſſerit in ſtudio Anatomico, inde conjicere licet, quod de ſe ipſemet teſte-

testetur, se aliquot annorum decursu plus quam centena cadavera dissecuisse. Quod vero homines vivos etiam dissecuerit, sicuti atrocissimum hoc crimen a nonnullis ipsi objicitur, vix mihi persuaderi patior. Tralatitium esse videtur, quod scribit *Fallopius libro de lue venerea*, eum nempe, Jacobum Carpensem, cum admodum infensus fuisset Hispanis, duos hujus nationis aegros, lue venerea laborantes, cepisse, vivosque Anatomicis administrationibus destinasse, eamque ob causam in exilium relegatum, Ferrariae mortuum esse. Anatomiam Mundini non solum commentariis, sed & adnotationibus amplissimis illustravit, textu ejusdem vero nitori restituto, in quo libro crudelem illam saevitiam homines vivos secandi vehementer execratur. Talia interim objecta ipsi sunt, ut magis invisus exosusque redderetur. Edidit quoque brevem Isagogen in Anatomiam corporis humani cum figuris Anatomicis.

§. LVI. *Gabriel Zerbus vel de Zerbis*, Veronensis, floruit circa finem seculi decimi quarti & initium decimi quinti, artisque Anatomicae peritia sua tempestate clarus, in Academia Patavina Medicinam publice professus est. Edidit non solummodo sigillatim Anatomiam infantis, sed & conjun-

junctim Anatomiam totius corporis humani & ſingulorum illius membrorum. Habuit autem vitae ſuae exitum, meritis ſuis plane difformem eumque miſerrimum, quem Bruno Seidelius inſcripto ſuo de morbis incurabilibus nobis reliquit; Eum nempe, cum ad ſatrapam quendam Turcicum in Illyrico vel Myſia propinqua curandum evocatus eſſet, eumque a morbo ſuo liberare non potuiſſet, a ſatellitibus confoſſum & ſic nefanda morte viventium coetu ſublatum eſſe.

§. LVII. Circa idem tempus ſuam publico induſtriam in Anatomicis adprobavit *Jacobus Berengarius*, Carpenſis, Chirurgus & Anatomicus Bononienſis, qui propter diligentiam ſuam, quam in Anatomico ſtudio adhibuit, infami illa fama notatus eſt, quod homines vivos Anatomiae ſubjecerit. Caeterum commentaria ſcripſit ſuper Anatomia Mundini, quae Conringius tanquam ſcabro ſermone conſcripta parvipendit, quod tamen, cum ſit vitium ſolius linguae, ipſi tantopere exprobrandum non eſt. Edidit quoque Iſagogen brevem, perlucidam atque uberrimam in Anatomiam humani corporis, a communi Medicorum Academia uſitatam.

§. LIIX. *Nicolaus Maſſa*, Venetus, Trincavellii coaevus, floruit circa annum 1560.

vel

vel juxta Justi Chronologiam medicam anno 1522. Evulgavit Anatomiae librum introductorium, in quo quam plurimas partes, actiones & utilitates H. C. manifestavit, quae a coeteris tam veteribus quam recentioribus praetermissa fuerant. Conringius eundem pariter reprehendit, quod opus ipsius Anatomicum non solum ex Galeno maximam partem concinnatum, verum etiam barbaro stylo conscriptum sit; Id quod tamen vitio seculi, in quo vixit, tribuendum est. Cæterum multa quoque rem Anatomicam concernentia comprehenduntur in epistolis ejusdem medicinalibus.

§. LIX. *Matthaeus Curtius*, Ticinensis Italus, fuit medicus admodum celebris: Non enim solummodo in Academia Patavina & Bononiensi, sed & Florentiae atque Pisis artem suam partim exercuit partim publice professus est, saepius quoque in aulam Pontificiam a Clemente VII. Romano Pontifice evocatus. Scripsit explicationem in Anatomiam Mundini 27. chartis seu figuris, & obiit Ticini anno 1544.

§. LX. Potuissemus hic forte omittere *Michaelem Columbum*, quippe qui inter scriptores Anatomicos alio nomine non innotuit, nisi quod *Johannis Valverdi de Hamusco* Anatomen C. H. ex hispanico in latinum

tinum ſermonem tranſtulerit. Aſt *Realdus Columbus*, Cremonenſis, praeſtans fuit Anatomicus, qui de Re Anatomica XV. libros ſcripſit, continentes ea, quae raro in Anatomicis conſpiciuntur, LXX. chartis illuſtratos, qui Venetiis impreſſi ſunt. Succeſſit Veſalio, magno ac celeberrimo ſui temporis Anatomico, Patavio diſcedenti, ac deinde in Gymnaſio Romano Anatomiam publice profeſſus eſt. Quamvis autem Veſalio Magiſtro uſus ſit in Anatomicis, eum tamen irritandi acerbiusque vellicandi nullam occaſionem praetermiſit, eamque ob cauſam non tantum ingrati hominis crimen ſibi accerſivit, ſed & à Veſalio itidem acerrime caſtigatus, ſimulque inſimulatus eſt, quod ſcientiae Anatomicae ſatis peritus non fuerit. Caeterum Columbo huic, Realdo, tribuitur, quod eximiam methodum conficiendi ſceleti monſtraverit.

§. LXI. Romae ex eodem, quod hic tractamus, ſtudio ingentem ſibi famam comparavit *Bartholomaeus Euſtachius*, Sancto Seuerinus, dum non ſolummodo in ſectionibus brutorum animantium, ſed ipſorum quoque cadaverum humanorum diligentiſſimam navavit operam. Non quidem integram partium H. C. hiſtoriam concinnavit; Attamen varias ſcientiae

Anatomicae partes sibi evolvendas sumpsit. Etenim de structura & officio renum, de vena azygos, de organis auditus, examen ossium, de dentibus, aliaque opuscula Anatomica scripsit.

§. LXII. *Ludovicus Bonaciolus*, Ferrariensis, celebris magnaeque auctoritatis medicus sua tempestate fuit. Scripsit de utero eiusque partium confectione.

§. LXIII. Non decet silentio praetermisisse *Vidum Vidium*, Florentinum, qui non solummodo Lutetiae Parisiorum artem medicam publice professus est, sed & practice exercuit: Unde in aulam Regiam à Francisco I. Galliarum Rege evocatus, ibidemque Archiatri munere laudabiliter defunctus est: Hinc deinde perhonorificis conditionibus & amplissimo salario in Italiam invitatus, Pisis artem suam publice docuit, dictamque Professionem per integros 20. annos dexterrime exornavit. Anatomiae corporis humani Libros VII. edidit & obiit anno 1567.

§. LXIV. *Johannes Thomas Minadous*, Rhodigii Patre Medico, *Johanne Baptista Minadoo* natus est, &, postquam sparta medici ordinarii in aula Ducis Mantuani aliquamdiu defunctus erat, professionem in Academia Patavina suscepit. Habuit dispu-

diſputationem de adaequato ſubjecto facultatis Anatomicae.

§ LXV. *Petrus Matthaeus Pinus*, Urbinas, ſcripſit adnotationes in opuſcula Anatomica Bartholomaei Euſtachii ex Ariſtotele, Hippocrate, Galeno aliisque Auctoribus collectas, quae prodierunt Venetiis anno 1563

§. LXVI. Memoratur quoque *Parthenius* quidam incertae nationis (plures enim innotuere, & inter alios Poëta Nicolaus hujus nominis) qui dialogos quosdam edidit de humani corporis ſectione, perſo is interloquentibus Platone & Harpago, quae prodierunt Argentorati anno 1529.

§. LXVII. Non minus hic commemorari meretur *Gabriel Fallopius*, Mutinenſis, qui propter ingentia in rem Anatomicam merita medicis non eſt ignotus. Mutinae anno 1490. lucem adſpexit publicam, &, poſtquam totam fere Europam peregrinando peragraverat, redux in Patriam, Anatomiae profeſſione publica in Academia Patavina decoratus eſt, ibidemque anno 1563. (alii dicunt anno 1562.) aetatis ſuae anno ſeptuageſimo tertio mortuus eſt. Scripſit inſtitutiones Anatomicas, &, quae ab omnibus ſummopere aeſtimantur, obſervationes ejusdem generis, in quibus multa adnotavit, quae a Veſalio neglecta

& praetermissa fuerant; Quod tamen tanta ubique modestia fecit, ut mentione semper honorifica Vesalii praemissa, non solum titulo Doctoris divini ipsum decoraverit, sed & modestissime suas animadversiones protulerit. Edidit etiam expositionem in Librum Galeni de ossibus, lectiones quoque de partibus similaribus H. C. tandemque compendium de Anatome corporis humani. Descripsit primus meatus seminarios ad latus uteri paulo infra testem utrinque excurrentes, quos hodie *Tubas Fallopianas* in mulieribus, *cornua* vero in brutis adpellare solemus.

§. LXIIX. *Bassianus Landus*, Placentinus, Montani primum discipulus, deinde Collega & in Academia Patavina Professor publicus, scriptoribus Anatomicis vel propterea adnumerari meruit, quod Anatomiam C. H. & historiam humanam seu libros duos de cognitione singularum hominis partium ediderit. Habuit vero infelicem & meritis suis nulla ratione respondentem vitae exitum: Aliquando enim domum noctu reversus ante aedium suarum fores a sicario quodam septem vulneribus confossus sicque nefario modo trucidatus est.

§. LXIX. Habuit etiam ingenium ad artem Anatomicam, uti vulgo ajunt, natum

Johan-

Johannes Baptista Cananus, quem alii *Cananium* ſcribunt, Ferrarienſis; Unde in arte Anatomica tantam ſibi famam adquiſivit, ut nonnulli alterum Veſalium eundem adpellare non dubitaverint. Edidit Muſculorum H. C. picturatam diſſectionem, quae anno 1572. Ferrariae prodiit.

§. LXX. Eximium inſuper patriae ſuae decus extitit *Conſtantinus Varolius*, Bononienſis, qui primum in Academia Patria profeſſionem Chirurgicam habuit, deinde vero in aulam Romanam, Gregorio XIII. Pontificatum tenente, evocatus & Papae Archiater conſtitutus eſt, ſimulque in Archi lycaeo Romano Anatomiae profeſſionem ſuſcepit. Obiit Romae A. C. 1575. cum trigeſimum ſecundum aetatis ſuae annum ageret. Primus detexit originem nervorum opticorum, & ab ipſo in hunc usque diem nomen ſuum habet eminentia cerebri, quam vocant *Varolii pontem*, qui circa poſticam trunci medullae oblongatae partem conſpicitur, & utrinque ex binis, nonnunquam vero ternis gibboſis eminentiis vel potius proceſſibus, ex eodem cerebello ad quarti ventriculi circumferentiam protuberantibus conſtat.

§. LXXI. *Gabriel Cuneus*, Mediolanenſis, diſcipulus atque ſectator magni Anatomici, Veſalii deinde vero in Academia

Ticinensi Anatomiae Professor, aegre ferens, Praeceptorem suum a quodam discipulorum Jacobi Sylvii, Francisco Puteo, qui apologiam in Anatome pro Galeno contra Vesalium scripserat, tam indigne tractari, ejusdem defensionem suscepit, edito examine doctissimo hujus apologiae Puteanae. Pullularunt autem controversiae hae inter Vesalium & Sylvium ex his praecipue fontibus: Cum Vesalius primum inciperet severius animadvertere in Galenum ejusque dogmata, quem hactenus infallibilem ac veluti classicum judicaverant medici istius temporis propemodum ad unum omnes, tam graviter inde irritabatur Sylvius, ut in epistola ad Vesalium scripta eundem gravissime increparet, quod dogmata Galeni reprehendere imo plane falsitatis arguere ausus esset; Cui epistolae opposuit Vesalius mox alium librum, quem quidem proprie de radice chinae inscribit, multa vero ad rem Anatomicam potius pertinentia exponit, ac proinde demonstrat, Galenum non solum Anatomias corporum humanorum nunquam instituisse, verum etiam historiam partium earumque usum imperite tradidisse. Quo scripto longe adhuc vehementius exasperatus Sylvius in furorem propemodum agi coepit, ac pro de libellum edidit, cui hic fuit titulus

tulus: Depulſio veſani cujusdam calumniarum in Hippocratis atque Galeni rem Anatomicam: Cui tamen virulento ſcripto nihil repoſuit Veſalius, apologiam tamen pro Veſalio ſuſcepit *Renatus Henerus*, in qua totius pene negotii Anatomici controverſiae explicantur.

§. LXXII. Bononiae *Julius Caeſar Arantius*, Bononienſis, ultra triginta annos Anatomiam in Academia Patria, in qua etiam lauro Doctorali antea coronatus erat, & publice docuit & exercuit, tantoque annorum intervallo non exiguam ſane ſecandi peritiam ſibi adquiſivit. Praeter alia ſcripta edidit librum Obſervationum Anatomicarum, & hiſtoriam uteri in gravidis & foetus humani admodum adcuratam; Quo tractatu eam praecipue laudem obtinuit, ut hiſtoriam foetus humani primus & ſolidius & exactius, quam hucusque factum fuerat, tradere coeperit. Obiit anno 1589.

§. LXXIII. Romae eadem peritiae atque dexteritatis Anatomicae laude floruit *Archangelus Piccolhominius*, quem alii *Piccolhomineum* ſcribere malunt, etiamſi plerique exiſtiment, non tam in ſectione cadaverum exercitatum ipſum fuiſſe, quam potius de uſu partium ſubtiliter diſputaſſe, quod & edita ejus opera haud obſcure in-

nuere videntur, quae inſcribuntur *Praelectiones* Anatomicae, mirificam C. H. fabricam explicantes, quae animae vires & quatenus corporis partibus tanquam inſtrumentis ad ſuas actiones obeundas utatur. Prodierunt Romae ex officina Bartholomaei Bonfadini anno 1586.

§. LXXIV. *Fabricius Bartoletus*, Bononienſis, in Academia Patria atque Piſana Anatomiam, deinde vero in Mantuana medicinam primus profeſſus eſt. Edidit Anatomicam Microcoſmi humani deſcriptionem, per theſes diſpoſitam, in Amphitheatro Piſano propoſitam. Natus eſt anno 1588. denatus vero anno 1630. aetatis ſuae quadrageſimo ſecundo.

§. LXXV. Referimus huc *Caſparum Tagliacotium*, Bononienſem pariter, Arantii coaevum ſimulque aemulum, in ſchola Patria Anatomiae atque Chirurgiae Profeſſorem Publicum, non quod Anatomica ex profeſſo ſcripſerit, ſed quod Chirurgiam praecipue excoluerit, quae, ut aliquoties in hoc ſcripto monebimus, ſine exacta Anatomiae cultura exerceri nequit. Edidit Chirurgiam novam de narium, aurium labrorumque defectu per inſitionem cutis ex humero, arte omnibus hactenus ignota reſarciendo, de qua ſuo tempore pluribus agemus. Natus eſt anno 1553. Obiit

vero

vero 1599. cum annum aetatis ſuae 53. attigiſſet.

§. LXXVI. Ab Italis tranſitum facimus ad Gallos, qui ut ſtudiorum laude ſemper floruerunt, ita quoque ſcientiam Anatomicam laudabili opera promovere adniſi ſunt. Ex his vero laudem praecipue meruerunt Johannes Guintherius Andernacus, Ambroſius Paraeus, Ludovicus Vaſſaeus, Andreas Laurentius, Guilielmus Rondeletius, Jacobus Sylvius, Johannes Fernelius, Carolus Stephanus aliique plures.

§. LXXVII. Non exiſtimamus, quenquam aegre laturum, quod *Johannem Guintherium*, Andernacum, qui natione quidem Germanus fuit, ſed in Gallia potiſſimum artem Medicam exercuit, ibidemque etiam rem Anatomicam non parum illuſtravit, ſcriptoribus Gallis adnumeraverimus. Sermonis Graeci peritiſſimus fuit, quem primum Lovanii in Brabantia, deinde vero Lutetiae Pariſiorum magno cum adplauſu docuit. Fuit vero etiam excellens Medicus, cujus fama Pariſiis ita inclaruit, ut tandem medicus Regius ſalutatus fuerit. Motis autem eo tempore ſaeviſſimis belli tempeſtatibus Lutetia diſceſſit, & primum Metim, deinde vero Argentoratum conceſſit, quibus omnibus in locis non tan-

tum Medicinam feliciter exercuit, ſed & Anatomiam hucusque fere neglectam revocavit. Caeteroquin fuit Praeceptor Veſalii, qui & honorifice admodum de ipſo loquitur. Commentatus eſt in libros Galeni de adminiſtrationibus Anatomicis & Libros IV. Inſtitutionum Anatomicarum ſecundum ſententiam Galeni ad Candidatos Medicinae ſcripſit. Natus eſt Andernaci Ubiorum, oppido ad rhenum ſito anno 1497. Obiit vero Argentorati anno 1574 aetatis ſuae anno octogeſimo ſeptimo.

§. LXXIIX. Conſimiliter *Ambroſius Paraeus*, Chirurgus Regis Ordinarius, magis quidem chirurgiae laude inclaruit, ob arctiſſimum tamen nexum, quo chirurgia cum Anatomia copulatur, hanc non neglexit. Ut enim particulares tractatus, quos de hoc argumento edidit, nempe de partibus animalibus in capite, de partibus vitalibus in thorace, de oſſibus, de muſculis &c. taceam, evulgavit quoque integram totius corporis humani Anatomen. Quanquam igitur meritis ſuis laudibus Paraeus defraudandus non ſit, tam in chirurgica quam Anatomica ſcientia: Riolanus tamen non dubitavit de operibus ejus ſiniſtre admodum judicare, nempe Anatomen Paraei, gallice ſcriptam, poſtrema manu fictam & elaboratam eſſe a junioribus medicis Pariſien-

ſienſibus, utpote quorum induſtriam in condendis libris ſuis emendicaſſet & pretio redemiſſet, ſperans, ſe, aeternandi quippe nominis cupidiſſimum, immortalitatem hoc modo ſibi comparaturum; Itaque Paraei Anatomen multis ſcatere erroribus, etiamſi methodice ſit conſcripta, concludit. Sed hic communiſſimus aemulationis perverſae atque vitioſae fructus eſſe ſolet. Alia longe clariſſima rei hujus documenta legere licet in animadverſionibus Riolani in pleroſque ſui temporis Anatomicos, Anthropologiae ſuae adjunctos; quibus pro more ſuo acriter ſingulorum errores perſtringit: Qua in re ſi eam, quae requiritur, modeſtiam ubique obſervaſſet; inſtitutum ejus tantopere taxandum non eſſet: Cum vero interdum nullum plane reprehendendi modum obſervaverit, ea, qua alias defraudandus non eſſet, laude maximam partem ſemetipſum privare videtur. Caeterum integra ejus opera Anatomico-Chirurgica cum figuris Anatomicis & variis inſtrumentorum Chirurgicorum formis in XXVI. libros diviſa & latio donata Pariſiis prodiere ſtudio & opera Jacobi Guilemeau, Chirurgi Regii Pariſienſis anno 1528.

§. LXXIX. *Ludovicus Vaſſaeus*, Catalaunenſis Gallus edidit Tabulas IV. in Anatomen

tomen corporis humani, quae Lutetiis anno 1540. lucem adſpexere publicam.

§. LXXX. Aſt reliquis ſuis popularibus palmam dubiam facere videtur *Carolus Stephanus*, Medicus Pariſienſis, atque vel ideo prae omnibus ſui & praecedentis aevi Anatomicis hanc ſingularem meretur praerogativam, quod primus partes animalium figuris delineare ſuſceperit, quod ante ipſum nemo facere adgreſſus erat, a *Stephano Riverio* eo in opere adjutus. Edidit de diſſectione humani corporis Libros III. una cum figuris & inciſionum declarationibus Pariſiis anno 1545.

§. LXXXI. Idem ille *Stephanus de la Riviere*, alias *Riverius* dictus, cujus modo meminimus, Chirurgus celebris Pariſienſis fuit, ediditque figuras elegantiſſimas & inciſionum declarationes in *Caroli Stephani*, de quo modo dictum eſt, Libros III. de diſſectione partium H. C. evulgatos Pariſiis anno 1545. in folio.

§. LXXXII. Omnibus vero nationis gallicae ſcriptoribus vel ideo anteponi meretur *Jacobus Sylvius*, Ambianus Picardiae, medicus ſui temporis celebris, quia Lutetiis Pariſiorum Anatomiam magno cum adplauſu primus docuit, &, quod ante ipſum nemo fecerat, ſingulis quoque partibus H. C. ſuas adpellationes impoſuit. Cumque

Veſa-

Vesalium minus honorifice de re Anatomica Galeni sentire observaret, ipse tanquam acerrimus ejusdem assecla coeco auctoritatis amore ita seduci sese passus est, ut virulentum scriptum, sub titulo: *Vesani cujusdam calumniarum in Hippocratis Galenique rem Anatomicam*, in Vesalium evibraret: Tantus enim fuit Galeni admirator, ut, quod subinde monebat Vesalius, Galenum quaedam ignorasse aegerrime tulerit, & exquisitissime inde offensus fuerit. Audivit *Johannem Tagaultium*, & Institutiones Anatomicas nec non observationes quasdam in secandis variis corporibus edidit. Quamvis autem exquisitam in secando peritiam non aeque habuerit Sylvius, ejus tamen libri Anatomici lectu nec injucundi nec inutiles sunt. Ejus Anatomen commentariis illustravit *Bartholomaeus Perdulcis*, Parisiensis. Natus est anno 1492. & Lutetiae obiit coelebs anno 1555. cum annum aetatis 63. implevisset.

§. LXXXIII. Reliquit discipulum & auditorem *Marescotium*, quem Riolanus (mirandum, quod unum laudet, cum omnes alios promiscue reprehendat) scholae Parisiensis oraculum vocat, quique in illa Anatomen publice demonstraverit, & Anatomiae exercendae ipsos etiam chirurgos adsuefecit, quod ante illius tempora

factum

factum non fuerat. Nominavit musculos laryngis, pharyngis, linguae ossisque hyoidis, quorum deinde nomina, ab aliis quoque exscripta & usurpata fuerunt. Atque hunc deinde sequutus est *Germanus Courtinus*, Parisiensis, qui pariter Anatomiae laude clarissimus fuit.

§. LXXXIV. Quid dicemus de *Johanne Fernelio*, Ambiano, Henrici II. Galliarum Regis Archiatro, qui ceu oraculum artis medicae suo tempore habebatur? Ita sane in praxi versatissimus simulque felicissimus fuit, siquidem ex illa quotannis 1200. libras Gallicas lucratus est. Neque hoc exiguae ipsi laudi ducitur, quod invisam sterilitatem a Domo Regia depulerit. Anatomica quidem ex professo non scripsit; Ipsius tamen physiologica historiam partium simul comprehendunt. Natus est Claramontii in Gallia anno 1506. obiitque Lutetiis Parisiorum anno 1558. cum ad aetatis suae annum quinquagesimum secundum adscendisset.

§. LXXXV. Pariter *Guilielmus Rondeletius*, Monspeliensis, nihil quidem effatu dignum praestitit in Anatomicis, desiderio tamen non vulgari eundem flagrasse rem Anatomicam promovendi, inde non obscure colligi potest, quod Rex Christianissimus ipsius hortatu theatrum Anatomicum

cum erigendum curaverit. Audivit discipulus Andernacum in Anatomicis, deinde Claramontii praxin medicam exercuit, & anno 1545. in Academia Monspeliensi Professor ordinarius constitutus est. Dicitur vero Rondeletius tanto ingenii & judicii acumine polluisse, ut, quicquid semel scripserat vel conceperat, nunquam relegeret vel corrigeret. Probro tamen ipsi datur, quod quendam liberorum suorum morbo extinctum cultro Anatomico subjecerit, quod an tantopere vituperandum, tanquam si in propria viscera saeviisset, aequo censori dijudicandum relinquimus. Interim primus fuit, qui vesiculas seminarias in homine notavit, & praeter multa alia medici argumenti, scripsit etiam Anatomen. Natus est Monspelii anno 1507. & obiit non sine multorum luctu Monspessuli anno 1566. cum aetatem suam ad annum quinquagesimum octavum produxisset.

§. LXXXVI. Agmen claudat inter scriptores Anatomicos Gallos *Andreas Laurentius*, Archiater & Consiliarius Henrici IV. Galliarum Regis; Natus est Monspelii in Galliis, loco ob studium medicum famigeratissimo, in qua Academia non solum gradum Doctoris adquisivit, verum etiam professionis publicae munere perhonorifice donatus. Reliquit nobis elegans

gans opus Anatomicum, quod eam praecipue ob causam laudem meretur, quia ea, quae ad Anatomiam stricte pertinent, seorsim exponuntur, & quaestiones physiologicae vel potius meliori jure, physicae, pariter seorsim tractantur, in quo non paucos impingere video, sicuti in Anatomia Diemerbroeckii hoc praecipue culpandum est, quod nimiis digressionibus physicis opus praeter necessitatem amplificaverit. Caeterum labores suos Anatomicos dedicavit Henrico M. Galliarum Regi. Figurae animadversionibus Laurentianis subjunctae maximam partem ex Vesalio depromptae sunt, ut alienis plumis superbire voluisse plerisque visus fuerit: Unde Riolanum etiam tanquam adversarium expertus est, sive quod habuerit veras causas ipsi insultandi, sive quod mero pruritu exagitatus hoc fecerit, sive studio aemulationis ductus. Acerrima sane est censura, quae in Riolani Anthropographia legitur his verbis: *In re Anatomica pluribus abundat* (Laurentius) *erroribus, nullumque fere caput est de re Anatomica, in quo ipse non peccarit aut hallucinatus fuerit. Errorum causa fuit, ut opinor, nimia Laurentii credulitas, qui aliorum manibus & oculis confisus, plurima tanquam vera & extantia literis mandavit:* Ex quibus intelligitur, Laurentium suis

ſuis manibus nunquam aut leviter rem Anatomicam tractaſſe, neminemque fore peritum Anatomicum, niſi manus in ſecandis & perſcrutandis cadaveribus humanis attritas habuerit.

§. LXXXVII. Proximum jam locum tribuimus Hiſpanis, & qui his contermini ſunt, Portugallis, quorſum non immerito etiam referimus maris mediterranei inſulanos, Siculos: Quamvis enim in Hiſpania multa ſint, quae felicibus ſcientiarum progreſſibus, potiſſimum medicinae & Anatomiae impedimenta objiciunt: Surrexerunt tamen ſubinde, qui manum operi admoverunt, inter quos nobis potiſſimum innotuere Andreas a Lacuna, Antonius Ludovicus, Johannes Philippus Ingraſſias, Johannes Valverda, Alphonſus Rodericus Guevara & forte alii plures nobis ignoti.

§. LXXXIIX. *Andreas a Lacuna*, natione Hiſpanus, Segobienſis, patrem medicum, Jacobum Ferdinandum a Lacuna habuit. Egit primum medicum caſtrenſem in exercitu glorioſiſſimi Imperatoris Caroli Vti, poſtea vero Reipublicae Metenſis poliater conſtitutus tandemque aliquot Pontificum Romanorum, ſpeciatim Julii III. Archiater factus eſt. Praebuit exemplum, a gravitate & nobilitate Hiſpanica, quam noſtri ſaepe ad deridiculum usque exten-

dunt, eoque nomine acriter perſtringunt, aliorumque ludibrio exponunt, non abhorrere, artem medicam facere. Fuit enim eques auratus, nec tamen a dignitate ſua alienum exiſtimavit, Doctoris publici honores ambire & perhonorifice impetrare; Toleti enim Carpentorum medicinae Doctor creatus eſt. Anatomiam quidem non edidit, ſed methodum tamen Anatomicam ſcripſit, ſive contemplationes de ſectione corporis humani in epitomen redactas quae Pariſiis anno 1535. prodiere. Claruit circa annum 1552.

§. LXXXIX. *Bernhardinus Montana* de Monferrato, medicus regius, de hominis Anatomia tractatum edidit, qui luci publicae expoſitus eſt Valleſoleti anno 1551. in folio.

§. XC. *Petrus Ximenes*, medicus Valentinus ſcripſit dialogos de Anatomia.

§. XCI. *Michael Gavaſſetius*, Novellarienſis ſcripſit exercitationem methodi Anatomicae, item librum de praeludiis Anatomicis ſeu totius medicae artis fundamentis.

§. XCII. *Franciſcus Michinus* de Sancto archangelo ſcripſit obſervationes Anatomicas, quae anno 1554. in 4to Venetiis prodiere.

§. XCIII. Ex Luſitanis *Antonius Ludo-*

vicus

vicus, Medicus Ulyssiponensis, [i] Anatomicae rei peritissimus fuit. Prodiit post obitum ejus compendium Anatomicum sub ejusdem nomine, in quo multa nova dogmata Anatomiam concernentia deprehenduntur. Scripsit etiam tractatum de Corde, in quo tum Aristotelis quam plurimi errores explicantur, tum vero plurimae quaestiones enodantur. Vixisse dicitur circa annum 1538.

§. XCIV. In Sicilia ex Magni Vesalii discipulis & Sectatoribus, non tam Anatomiae, quam Chirurgiae laude claruit *Johannes Philippus Ingrassias* sive ab Ingrassia dictus, Siciliensis, Fallopii & Columbi coaevus; Natus est Rachelburgi in Sicilia, & concivibus suis admirationi fuit, unde & *Hippocrates Siculus* dictus est. Docuit primum artem medicam in Gymnasio Neapolitano, hinc tandem in aulam Philippi II. Regis Hispaniarum evocatus Archiatrorum numero adjunctus est. Fuit quidem sectator Magni Vesalii, nihil tamen, quod argumentum Anatomicum spectat, scripsit, nisi quod commentaria ediderit in librum Galeni de ossibus, iconibus naturam apte imitantibus insignita. Caeteroquin debetur ipsi prima detectio tertii ossiculi in aure interna, quod stapedem vulgo vocant Anatomici, licet non

E 2 igno-

ignotum ſit, primam ejus inventionem ſibi quoque arrogaſſe Columbum.

§. XCV. Inter ejusdem Veſalii ſectatores ſuum quoque nomen profeſſus eſt *Johannes Valverda*, quem alii *Johannem Valverdum de Hamuſco* vocant, Hiſpanus, qui Italorum praeceptis primum informatus, Anatomes peritiam tandem ex Italia in Hiſpaniam tranſtulit. Edidit Anatomiam, hiſpanica primum lingua conſcriptam, quam deinde *Michael Columbus* latio donavit, impreſſam Venetiis anno 1589. Sectator fuit Veſalii, uti modo dictum eique debentur egregiae ſculpturae Plantinianae aeri inciſae.

§. XCVI. *Alphonſus Rodericus Guevarà*, Hiſpanus, ſcripſit librum de Re Anatomica, qui Conimbricae prodiit anno 1592.

§. XCVII. Germanis, etiamſi revera primum locum mererentur, modeſtiae tamen cauſa poſtremum concedimus, qui certatim etiam in promovenda ſcientia Anatomica laborarunt: Non excludimus tamen etiam Belgas, Anglos, Pruſſos, quippe quos omnes ad hanc claſſem optimo jure referri poſſe perſuaſi ſumus. Pertinent huc Andreas Veſalius, Jodocus Willichius, Guilielmus Hormannus, Gualtherius Hermannus Ryffus, Felix Platerus, Volcherus Coiter, Johannes Lygaeus, Johannes

nes Gersdorff, Leonardus Fuchſius, Johannes Dryander, Chriſtophorus Rhumbaum, Salomo Albertus, Petrus Pawius, Johannes Bokelius, Henricus de Topelſtein, Robertus Recorde aliique plures.

§. XCIIX. Primus igitur prodeat, divino donatus ingenio, Vir ſecandi peritia clariſſimus *Andreas Veſalius*, Andreae Pharmacopolae filius, Bruxellenſis Brabantinus, origine alias Germanus, nempe Veſalienſis Ducatus Cliviae; Hic primus fuit, qui errores in Anatomicis a Galeno commiſſos caſtigare, imo & in reliquis dogmatibus medicinam concernentibus ab eodem diſſentire auſus fuit, cum ante illa tempora in Galenum ejusdemque fidem, coeco auctoritatis praejudicio ſeducti medici juraſſent, nec a placitis ejus vel latum unguem recedere auſi eſſent. Quid in Re Anatomica praeſtiterit, vel exinde dijudicare non erit arduum, quod a nonnullis Anatomicorum princeps, imo ab aliis artis Anatomicae Pater atque Reſtaurator vocetur: A puero enim arti huic ita ſe adplicuit, ut adoleſcens 18. annorum factus jam fabricam ſuam C. H. ediderit. Pariſiis Praeceptorem habuit Sylvium, etſi ſolenniter proteſtetur, ſe in Anatomicis ab ipſo nihil didiciſſe, cujus tamen contrarium Riolanus aliis perſuadere laboravit, ſed peri-

tiam ſecandi adſecutum eſſe, nullo uſum magiſtro. Interim Sylvius contumelioſis ipſum convitiis, onerare non deſiit, quod a doctrina Galeni contra ſeculi morem recedere conatus eſſet. Has vero injurias cum ſperneret Veſalius nihilque reſponderet, Sylvius quendam diſcipulorum ſuorum, nomine Franciſcum Puteum inſtigavit qui apologiam pro Anatome Galeni contra Veſalium ſcripſit, qui tamen refutatus eſt a Gabriele Cuneo, Veſalii diſcipulo & Sectatore. In Academia Patavina juſſu Senatus Veneti publice docuit, & quidem cum ſumma omnium admiratione. Tantorum meritorum fama allectus glorioſiſſimus Imperator, Carolus V. cui etiam Veſalius labores ſuos Anatomicos dedicavit, in aulam Hiſpanicam eundem evocavit, ſicque poſt obitum ejus Philippi II. filii archiater factus eſt. Anatomiam inſuper profeſſus eſt in Academia Baſileenſi, in qua etiam ſceleton humani corporis ſummo artificio a ſe elaboratum reliquit, quod in hunc uſque diem in Medicorum auditorio religioſe adſervatur. Edidit jam in prima ſua adoleſcentia, uti ſuperius dictum, de fabrica H. C. Libr. VII. elegantisſimis figuris illuſtratos, item examen obſervationum Anatomicarum Gabrielis Fallopii. Docuit etiam epiſtola quadam, ve-

nam

nam axillarem dextri cubiti in pleuritide cum fructu secandam, & succum melancholicum ex ramulis venae portae ad sedem pertinentibus expurgari. Multa quoque Anatomica tractavit in epistola, qua modum propinandi decocti radicis Chinae insinuat, etiamsi titulus talia non promittat. Natus est anno 1514. denatus vero 1564. cum annum aetatis suae quinquagesimum adsecutus esset. De modo ac ratione obitus ejus non omnes invicem conveniunt: Plerique enim credunt, ipsum a senatu Veneto in locum defuncti Fallopii in Italiam denuo evocatum, in itinere sub orta tempestate in insulam Zazynthum ejectum, ibidemque ab omni ope derelictum in misero tuguriolo inter barbaros obiisse. Conringius vero alias enarrat circumstantias, Ipsum nempe ex itinere Hierosolymitano reducem pestilentia correptum, inque insulam Zazynthum deportatum atque a suis neglectum sub arbore quadam exspirasse, postea vero a Batavo quodam agnitum atque sepultum fuisse: Quod ipse quidem adscribit arcano DEI judicio, utpote qui tot sepulchra, solo Anatomiae amore, cadaveribus suis spoliasset, indignus propterea, qui post mortem locum inveniret, in quo corpus ejus conderetur. Alii denique dicunt, ipsum, cum Palaesti-

nam invisendi cupiditas animo incessisset, morbo repentino correptum circa insulam Zazythum obiisse. Reliqua ejus fata, quomodo ex dirissimae inquisitionis manibus a Rege suo ereptus sit, quod foeminam strangulatione uteri detentam, quam post triduum cultro Anatomico subjecerat, adhuc viventem secuerit, mittimus, quae apud Antonium Teissier pluribus legi possunt.

§. XCIX. Fratrem ejus, *Franciscum Vesalium*, inter Anatomicos quidem non refero; Silentio tamen non penitus praetereundum esse censeo, quia Andreae Vesalii, fratris, epistolam de erroribus Galeni in Anatome in publicum edidit & Cosmo Medicaeo, Tuscorum Duci dedicavit.

§. C. Francofurtum, antiquum illud ac celebre bonarum artium emporium in suo fovit sinu *Jodocum Willichium*, Rosellianum Prussum, medicum sui temporis valde eruditum & quondam Academiae Viadrinae decus, qui primum Francofurti ad oderam graecae linguae deinde vero medicinae Professor constitutus est, posteaquam aliquot annis ante in eadem alma Viadrina Doctoris gradum impetraverat. Edidit commentarium Anatomicum seu diligentem omnium partium humani corporis enumerationem. Natus est anno 1501. denatus 1552.

1552. cum ad annum aetatis ſuae quinquageſimum primum adſcendiſſet.

§ CI. *Guilielmus Hormannus*, Sarisburienſis, edidit Anatomiam corporis humani & obiit anno 1535.

§. CII. *Gualtherius Hermenius* (Hermannus) *Ryffus*, quem alii *Ryff* ſcribere malunt, Argentinenſis, Moguntiae anno 1539. in medica arte claruit. Multa quidem Anatomica edidit, ſermone tamen germanico, quorum tamen aliqua civitate latina donata ſunt.

§. CIII. *Georgius Entius*[1], Londinenſis, Eques auratus & Collegii Regalis Medicorum Londinenſium Praeſes ſcripſit animadverſiones in Malachiae Truſthoni diatriben de uſu reſpirationis primario cum reſponſionibus & inſtantiis, item apologiam pro circulatione ſanguinis, qua Æmilio Pariſano, medico Veneto, reſpondetur.

§. CIV. *Thomas Geminus* edidit compendioſam totius Anatomiae delineationem aere exaratam anno 1545.

§. CV. *Henricus Petraeus*, Smalcaldienſis, poſtquam abſolutis ſtudiis ſuis in Academia Marpurgenſi gradum Doctoris in arte medica acceperat, tandem in eadem etiam Anatomiae, Botanices, atque Chirurgiae Profeſſor conſtitutus eſt. Scripſit λόγον ἐγκωμιαστικὸν, in quo ſtudii Anatomi-

ci laudes & utilitates varias breviter complectitur.

§. CVI. *Johannes Posthius*, Palatinus, gradum accepit Valentiae, Academia Galliae Narbonensis, deinde medicinam castrensem aliquamdiu exercuit, tandemque Episcopi Herbipolensis medicus corporis factus est. Inde vero iterum Heidelbergam evocatus, Friderici IV. Electoris Palatini Archiatrum per integros 12. annos egit. Scripsit observationes Anatomicas in Anatomiam Realdi Columbi, item mantissam Anatomicam, quae cum Thomae Bartholini historiarum Anatomicarum Centuria V. & VI. edita est. Lucem hanc adspexit Germersheimii, oppido Palatinatus inferioris anno 1537. denatus vero 1597. Morbachi anno aetatis suae sexagesimo.

§. CVII. *Felix Platerus*, Senior, Basileensis, antecessor & in Academia Basileensi Professor sui temporis eminentissimus, Patriam habuit Basileam Rauracorum & lucem hanc adspexit anno 1536. Captus medicae artis studio nihil intermisit, quod ad finem istum adsequendum faceret: Unde multis peregrinationibus institutis feliciterque absolutis domum reversus est, & anno aetatis suae vigesimo primo in Academia patria laurum doctoralem accepit, indeque Poliater ac tandem Professor medici-

dicinae factus est. Quantam suo tempore famam sibi adquisiverit, exinde haud obscurum est colligere, quod ad multos Germaniae Principes, Saxoniae, terrarum Brandenburgicarum, Lotharingiae, Würtembergiae, imo & exteros exterasque, Catharinam, Henrici IV. Galliarum Regis sororem unicam, haud semel evocatus sit. Scripsit de structura & usu partium humani corporis Lib. III. tabulis methodice explicatos, iconibusque adcurate illustratos, item de partibus mulierum generationi dicatis, cum iconibus & explicationibus ipsarum delineationem adcurate ostendentibus. Obiit anno 1614. postquam senium 78. annorum attigerat, & praxin medicam per integros 56. annos exercuerat, professioni vero medicae per integros 43. annos praefuerat.

§. CIIX. *Volcherus Coiter*, Groeninga-Frisius, Reipublicae Norimbergensis Physicus ordinarius, fuit diligens simulque curiosus rerum Anatomicarum perscrutator. Edidit tabulas externarum & internarum principalium H. C. partium, & Anatomicas exercitationes, novis & artificiosis figuris illustratas. Edidit etiam tabulas de cartilaginibus, item historiam Ossium infantis, quae cum Henrici Essonii tractatu de ossibus exstat. Prodierunt quoque ejus studio

ſtudio collectae Lectiones Fallopii, de partibus ſimilaribus H. C. quibus diverſorum animalium ſceletorum explicationes, iconibus artificioſis illuſtratae acceſſerunt. Natus eſt anno 1534. denatus vero 1600. cum ad annum aetatis ſuae ſexageſimum ſextum perveniſſet.

§. CIX. *Johannes Lygaeus* edidit Libros IV. de harmonia humani corporis anno 1556.

§. CX. *Johannes Gerdorff l. Gersdorff*, uti ab aliis ſcribitur, Argentinenſis, ſcripſit Anatomiam C. H. anno 1551. Dicitur vero potiſſimum Chirurgiam exercuiſſe.

§. CXI. *Leonardus Fuchſius*, Tubingenſis, quem alii Wemdingenſem Suevum fuiſſe credunt, a nonnullis *Medici Illuminati* titulo cohoneſtatur. Poſtquam hic Ingolſtadii gradum acceperat, conceſſit Monachium, metropolin Bavariae & Ducum ſedem, ibidemque praxin medicam magno cum adplauſu exercuit, hinc Ingolſtadium reverſus, profeſſionem artis ſuae publicam ſuſcepit, quam cum per integrum biennium decenter exornaſſet, Onoltzbachium vocatus Marchionumque Brandenburgicorum archiater dictus & conſtitutus fuit. Ex aula iterum evocatus eſt in Academiam Tubingenſem ibique praeter alias medicinae partes potiſſimum Anatomiam profeſſus eſt.

eſt. Quanta vero viri hujus merita publica fuerint, vel exinde licet aeſtimare, quod Imperator Carolus V. privilegia, ornamenta & inſignia Nobilitatis ultro ipſi contulerit; imo & a Coſmo Medicaeo, magno Hetruriae Duce, ſtipendio 600. coronatorum in aulam perhonorifice invitatus eſt, ſpartam tamen oblatam generoſe recuſavit. Quod ſcripta ejus noſtri argumenti attinet, concinnavit epitomen de fabrica H. C. ex libris Galeni & Andreae Veſalii duobus Tomis in 8vo. cum figuris.

§. CXII. *Johannes Dryander*, Haſſus, poſtquam gradum in medicina Moguntiae acceperat, in Academia Marpurgenſi medicinae Profeſſor conſtitutus eſt, ibidemque per integros 24. annos magna nominis ſui fama docuit, & artem Anatomicam novis inventis auxit atque locupletavit. Anatomiam Mundini ad vetuſtiſſimorum eorundemque aliquot MStorum codicum fidem collatam juſtoque ſuo ordini reſtitutam, item Anatomiam capitis humani, anatomiam matricis, in qua quaedam nec veteribus nec recentioribus cognita diſcuſſit, edidit. Denique Anatomiam infantis ex Gabriele de Zerbis & Anatomiam Porci ex traditione Cophonis in publicum emiſit. Mortuus eſt anno 1560.

§. CXIII. *Chriſtophorus Rhumbaum* vel

Rum-

Rumbaum, quem nonnulli Uratislavienſem, alii Jauranum Sileſium fuiſſe volunt, integram quidem humani corporis deſcriptionem non edidit, ſed tantum exercitationes quasdam de partibus C. H. ſcripſit, quibus generatio, ſubſtantia, uſus, ſanitas, morbus & curatio illarum exponitur, quae tamen omnia non tam Anatomici, quam potius phyſiologici & pathologico-therapeutici argumenti ſunt.

§. CXIV. *Guilielmus Fabricius*, a Patria communiter Hildanus dictus, lucem hanc adſpexit Hildenae in Helvetia anno 1560. & praxin chirurgicam non ſolum Lauſannae, verum etiam Bernae feliciter exercuit, & officium medico-chirurgi in aula Marchionis Badenſis, Georgii Friderici, laudabiliter ſuſtinuit. Quamvis autem, uti dictum, in Chirurgicis potiſſimum excelluerit, non neglexit tamen etiam Anatomica, quibus quippe Chirurgus in ſua arte carere minime poteſt. Decantavit itaque laudes Anatomiae & de ejusdem praeſtantia & utilitate tractatulum edidit.

§. CXV. *Jacobus Milichius*, Friburgenſis, Briſgoiae, in Academia Wittebergenſi per plures annos medicinam publice docuit, ibidemque apoplexia correptus obiit anno 1559. Habuit orationem de ſtudio doctrinae Anatomicae, item de partibus & moti-

motibus cordis, aliamque de pulmone & discrimine arteriae tracheae & Oesophagi.

§. CXVI. *Salomo Albertus*, Anatomicus non incelebris edidit historiam plerarumque partium H. C. membratim scriptam, librum quoque de ostiolis venarum, item orationem de disciplina Anatomica, quo orsu coeperit, quomodo sensim aucta atque ad posteros transmissa sit, quam si haberemus, multa fortassis rem Anatomicam concernentia excerpere inde liceret, tum de libro Galeni, qui de ossibus inscribitur, tum de aliis ad Anatomen spectantibus rebus; Scripsit etiam de structura Ureterum renis dextri mirifica, uti & observationes Anatomicas.

§. CXVII. *Petrus Pavius* vel *Pauw*, uti Belgico idiomate vocatur, Amstelraedamensis Batavus, Anatomicus Leydensis, primum in Academia Rostochiensi, ubi gradum Doctoris impetraverat, Anatomiam publice docuit: Hinc vero in Academiam Leydensem sese contulit, ibidemque professionem Anatomicam atque Botanicam nactus est, quam etiam per integros 28. annos dexterrime exornavit. Amphitheatrum Anatomicum variis humanis brutorumque sceletis,& instrumentis Anatomicis instructum ditavit; Edidit etiam

pri-

primitias Anatomicas de Ossibus H. C. item Anatomicum succenturiatum, epitomen quoque Anatomicam Andreae Vesalii, quam notis & commentariis suis illustravit. Edidit denique observationes Anatomicas selectiores, quas Thomas Bartholinus publico communicavit & cum ejusdem historiis Anatomicis rarioribus prodiere. De valvula intestini duas quoque epistolas scripsit. Natus est anno 1564. denatus vero anno 1617. cum jannum aetatis suae quinquagesimum quartum attigisset. Orationem funebrem honori & memoriae ejus dixit Ælius Everhardus Vorstius, Lugdunensis pariter Professor Medicinae.

§. CXIIX. *Sebastianus Theodorus Winshemius* habuit orationem de studio doctrinae Anatomicae, quae in Tomo IV. Declamationum Philippi Melanchthonis exstat.

§. CXIX. *Johannes Bokelius*, Hamburgensis, fuit Professor Medicinae primarius in Academia Julia, pro cujus usu etiam Anatomen corporis humani edidit, sicuti ea singulis annis Helmstadii tradi solet, anno 1585.

§. CXX. *Henricus de Topelstein* scripsit Anatomiam utriusque sexus.

§. CXXI. *Johannes Cajus*, Nordvicensis Anglus, Montani discipulus fuit Patavii,

vii, qui postea in Academia Cantabrigiensi laurum accepit, & dexteritate sua ita sese commendavit, ut Regis Eduardi VIti, Mariae & Elisabethae Reginarum successive medicus corporis factus fuerit. Scripta ejus Anatomica sunt: Commentarius in libros Galeni de administrationibus Anatomicis, item in ejusdem librum de motu musculorum, liber de ossibus ad tyrones, de Anatomia Hippocratis &c. Natus est anno 1510. denatus vero anno 1573. aetatis suae anno 63.

§. CXXII. *Robertus Recorde*, Anglus, floruit circa annum 1554. & Anatomiae Libr. I. scripsit.

§. CXXIII. Quamvis autem, quae hucusque de scriptis Anatomicis seculi decimi quinti enarravimus, sint utique omni encomio dignissima, utpote praecedentium temporum scriptores multis parasangis superantia: Nullo tamen modo comparanda sunt edocumatis scriptis, quae in hoc genere seculo proxime elapso Anatomici Germani cum exteris certatim in lucem publicam produxerunt. Si enim in solis Germanorum operibus recensendis nostram locare vellemus operam, abunde haberemus, unde integram Bibliothecam Anatomicam erigere integrum esset. Quia vero consultius esse judicamus, ordini semel coepto constanter inhaerere, plenioremq; scri-

ptorum Anatomicorum historiam exhibere: Hinc modestiae gratia dicendi rursus initium faciemus ab Italis & Hispanis, transituri inde ad Gallos, Anglos, Danos, Suecos, & ultimum denique locum Germanis nostris reservaturi, quamvis, si rem ex aequo aestimare vellemus, primum fortassis jure mererentur.

§. CXXIV. Itaque inter Italos circa initium statim seculi non levem sibi famam comparauit *Hieronymus Fabricius ab Aquapendente*, a patria ita cognominatus, quia Aquapendentis, oppido Italiae natus est. Praeceptorem habuit Fallopium, cui etiam in Professione Chirurgica in Academia Patavina successit, in qua per integros 50. annos professioni Anatomico-chirurgicae praefuit. Primus in theatro Anatomico recens tunc exstructo Anatomias publicas administravit, a Senatu Veneto mille coronatorum stipendio ad id conductus; Propter singularia sua merita, quibus rempublicam sibi devinxit, Eques D. Marci creatus est & catena aurea magni pretii donatus. Secuit non solum corpora humana sed & brutorum animantium, quo ipso & nobis exemplum praebuit similia tentandi, potissimum in Academiis Germaniae, ubi rarissime cadavera humana secanda obtingunt. Scripsit etiam varia opera Anatomica,

mica, de inſtrumentis loquelae, de oſtiolis ſeu valvulis venarum, quas ſi primus non detexit, ad minimum multum perfecit, quicquid ad earum notitiam pertinet, de inſtrumentis reſpirationis, de articulationibus Oſſium, de gula, ventriculo & inteſtinis, de artificio muſculi, de integumentis totius animalis aliaque ad Anatomiam ſpectantia. Integra ejus opera Anatomico-phyſica Patavii prodiere ſplendida plane atque magnifica forma, nempe charta regali, literis non ſolum majuſculis, ſed & figuris nitidiſſimis & elegantiſſimis. Obiit Patavii anno 1619. cum aetatem ſuam produxiſſet ad annum octogeſimum ſecundum, ad quam longaevitatem dicitur perveniſſe prudenti uſu aloes roſatae, quam inveniſſe et ſubinde adhibuiſſe dicitur.

§. CXXV. Ejuſdem diſcipulus & temporis ſucceſſu plane aemulus, *Julius Caſſerius* Placentinus, non minore ſecandi peritia clarus fuit. Natus eſt Placentiae, unde Placentinus dictus: Cum enim ex humili familia prodiiſſet, paupertate preſſus famulatui Aquapendentis ſeſe tradidit, ex famulo deinde diſcipulus, ex diſcipulo aemulus tandemque ſucceſſor in profeſſione Anatomica & chirurgica Patavii factus eſt. Edidit tabulas Anatomicas, omnes novas nec antehac viſas, item hiſtoriam Anatomicam

de organis vocis auditusque & oculorum, ubi praeter humanas etiam aliorum partes animalium deſcribit & figuris elegantiſſimis delineat. Tabulas iſtas tam editas quam non editas Daniel Bucretius ab interitu vindicavit, easque cum Spigelii libro Anatomico aeri incidendas curavit, ſuiſque interpretationibus illuſtrauit. Obiit Patavii anno aetatis ſexageſimo.

§. CXXVI. *Johannes Baptiſta Corteſius* varia etiam Anatomica prodidit in Miſcellaneis ſuis medicinalibus, quae lucem hanc adſpexere Meſſinae anno 1625.

§. CXXVII. *Aemilius Pariſanus*, Romanus, nobilium exercitationum Anatomicarum libros Xij ſcripſit.

§. CXXIIX. *Julius Jaſolinus*, in Gymnaſio Neapolitano Anatomiae & Chirurgiae Profeſſor utramque ſibi demandatam ſpartam optime excoluit; Scripta vero non admodum multa reliquit, praeter quaeſtiones Anatomicas & oſteologiam parvam. Poſſunt etiam aliqua ejuſdem legi in Collegio Anatomico trium Clariſſimorum Virorum, Severini, Jaſolini & Cabrolii.

§. CXXIX. Honori ipſi merito cedit, quod diſcipulum habuerit celeberrimum Italiae Chirurgum, cujus memoriam hodie adhuc venerantur artifices, nempe *Marcum Aurelium Severinum*, Crathigena-Tharſienſem,

ſem, in Gymnaſio Regio Neapolitano Anatomiae & Chirurgiae Profeſſorem famigeratiſſimum, qui ſicuti in operationibus chirurgicis exercendis verſatiſſimus fuit, ita etiam Anatomiam perpetuo conjunxit & inprimis Zootomiam ſeu vivorum ſectionem ſerio commendavit. Proinde edidit ZootomiamDemocriteam h. e. Anatomen generalem totius opificii animantium, Libris V. diſtinctam, opus certe non tantum omnibus bonarum artium Studioſis, ſed & ipſis Profeſſoribus artis medicae perquam utile. Scripſit etiam hiſtoriam Anatomicam obſervationemque medicam eviſcerati corporis, item quaeſtiones Anatomicas IV. & primam quidem de aqua pericardii, alteram de adipe cordis, tertiam de poris cholodochis & quartam denique de oſteologia pro Galeno.

§. CXXX. *Franciſcus Platzonus*, Patavinus, in Schola Patavina Anatomiae Profeſſor fuit, ediditque libros II de partibus generationi inſervientibus, quibus omnium ac ſingulorum organorum utriuſque ſexus ad generationis opus concurrentium ſtructura, actiones, uſuſque perſpicua brevitate explicantur & multa circa eadem problemata enodantur.

§. CXXXI. *Caſparus Aſellius*, Ticinenſis, quem alii Cremonenſem eſſe volunt, pri-

mus eſt, qui praecedentis ſeculi anno 1622. vaſa lactea per meſenterium decurrentia detexit & publice demonſtravit, quibus venarum lactearum nomen imponere placuit. Sunt tamen, qui veteribus quoque illarum notitiam vindicare non erubeſcunt, ſpeciatim Galeno, qui illas certiſſime quidem animadvertiſſet, ſed pro arteriis habuiſſet, quo proinde errore ſeductus orificia arteriarum ad inteſtina pertingentium modicum quippiam alimenti recipere docuiſſet. Neque deſunt, quibus probabile videtur, obſervaſſe illa vaſa etiam ex antiquis Eraſiſtratum in hoedis nuper lactatis, aſt ſimiliter, vti Galenus, habuit pro vaſis arterioſis, majori lactis copia repletis. Quidquid vero horum ſit, non poteſt tamen laus iſta Aſellio noſtro denegari, quod adcuratius lacteas iſtas demonſtraverit & pro peculiaribus vaſis, diſtinctum uſum praeſtantibus habuerit. Edidit hunc in finem diſſertationem de venis lacteis, quarto vaſorum meſaraicorum genere, noviter invento, qua ſententiae Anatomicae multae vel perperam receptae convelluntur vel parum perceptae illuſtrantur.

§. CXXXII. Patavii vixit nobile Marchettorum par, *Petrus atque Dominicus de Marchettis*, quorum ille Chirurgica, hic vero Anatomica ſcripſit. Erat enim celebris

Veslin-

Veslingii in Academia Patavina primum coadjutor, poſt ejuſdem vero obitum ſucceſſor ejus declaratus eſt, atque adeo Anatomiam ſimul & chirurgiam ſumma cum laude ibidem profeſſus eſt. Anatomiae, quam edidit, reſponſiones ad Riolanum, Anatomicum Pariſienſem, in ipſius animadverſionibus contra Veslingium additae ſunt. Eſtque hoc opuſculum captui tyronum valde adcommodatum, proindeque dignum, quod philiatris in ſcholis praelegatur. Sicuti eodem nomine etiam in ſequentibus commendabimus Johannis van Horne Microcoſmum, cujus explicationem uſibus Academicis adcommodatiſſimam propria experientia ſaepius deprehendimus.

§. CXXXIII. *Laurentius Bellinus*, Florentinus, obſervationem Anatomicam de ſtructura renum edidit, nec non de Organo guſtus noviſſime deprehenſo aliquid in vulgus evulgavit.

§. CXXXIV. Ocellus Italiae, & veluti Anatomicorum Phoenix, uti a non nemine vocatur, *Marcellus Malpighius*, hic etiam commemorandus eſt, qui plurimorum curioſorum ſcriptorum editione haud levem excitauit admirationem. Fuit ſocius Regiae Anglicanae Societatis digniſſimus ſuoſque labores utiliſſime collocauit in ſtru-

ctura viſcerum rimanda & evolvenda: Edidit enim exercitationes Anatomicas de viſcerum, nominatim pulmonum, hepatis, cerebri corticis lieniſque ſtructura. Evulgavit quoque ſeorſim exercitationes Anatomicas de lingua, de cerebro, de externo tactus organo, de omento, pinguedine ductibuſque adipoſis, item diſſertationem de utero & viviparorum ovis, duaſque epiſtolas de pulmonibus, aliamque diſſertationem de polypo cordis, item de cortice cerebri & cornuum vegetatione diſſertationem epiſtolicam.

§. CXXXV. *Franciſcus Joſephus Burrhus* ad Thomam Bartholinum duas ſcripſit epiſtolas de ortu cerebri, vti & de admirando artificio humores oculorum amiſſos vel deſtructos reſtituendi, quod tamen mera ſpeculatione apriori niti videtur, quia nemo non animadvertit, ejuſmodi reſtitutionem veram eſſe opus ſolius Naturae; Obſervamus enim primo, ejuſmodi reſtitutionem humoris oculorum aquei ſine ullis medicamentis ſponte natura ſuccedere, ſicuti in canibus viventibus ejus rei experimentum tota die capi poteſt. Deinde liquores infuſi, uti eſt aqua chelidonii majoris, phlegma vitrioli martis, in quo aurum candens extinctum &c. ejus efficaciae vix eſſe deprehendun-

duntur, ut in ſubſtantiam humori cryſtallino vel aqueo analogam concreſcere valeant. Sed de his alibi dicendi occaſio erit.

§. CXXXVI. *Carolus Fracaſſatus*, medicus & Profeſſor Piſanus, duas ſcripſit epiſtolas Anatomicas, alteram de lingua, alteram de cerebro, quae cum Malpighii epiſtolis Anatomicis proſtant. De cerebro quoque edidit diſſertationem epiſtolicam reſponſoriam.

§. CXXXVII. *Antonius Molinettus*, medicus & Anatomicus Patavinus ſcripſit diſſertationes Anatomicas de ſenſibus eorumque organis, item diſſertationes Anatomico-Pathologicas, quibus partes H. C. adcuratiſſime deſcribuntur, morbique ſingulas divexantes explicantur.

§. CXXXIIX. *Johannes Baptiſta Verle* orbi Anatomico exhibuit Anatomiam oculi artificialem, inventam & recens fabricatam a dicto auctore atque ex italico in latinum ſermonem translatam.

§. CXXXIX. *Joſephus Zambeccarus* ſcripſit experimenta circa diverſa e variis animantibus viventibus exſecta viſcera. Et *Johannes Guilielmus Riva*, Anatomicus Romanus, & Chiſianae quondam legationis in Galliam Regis Chriſtianiſſimi & Pontificis Clementis IX. Chirurgus, ad Societatem Naturae Curioſorum dedit duas ob-

ſervationes, quarum altera concernit reſtitutionem humorum oculi, altera vero triplex experimentum transfuſionis ſanguinis: Sed de hic alibi agemus.

§. CXL. *Johannes Colle*, Italus, Beluni in Italia uſura lucis hujus frui coepit, qui, poſtquam abſolutis ſtudiis ſuis in Academia Patavina Doctoris in medicina titulum honoresque impetraverat, in celeberrima Venetorum Republica medicinam practicam exercere coepit, ubi fama ejus tam late diſſeminata fuit, ut a Franciſco Maria II. Urbini Duce, Proto-medicus & Nobilis a cubiculo, adſignato annuo honorario 500. ducatorum, renunciatus fuerit. Tandem aulae valedixit otioque Academico uti maluit; Ac proinde in Cathedra medica ſucceſſit Roderico Fonſecae, inque Academia Patavina Profeſſionem ſumma cum laude ſuſtinuit. Scripſit Elucidarium Anatomicum, quod cum reliquis ejuſdem tractatibus exſtat.

§. CXLI. *Hippolytus Boſcus*, Ferrarienſis, perbreves ſcripſit lectiones de facultate Anatomica una cum quibuſdam obſervationibus.

§. CXLII. *Joſephus Lanzonus*, medicinae Doctor Ferrarienſis, edidit animadverſiones varias ad medicinam, Anatomiam atque chirurgiam maxime ſpectantes, inter quas

quas praesertim attentiorem pensitationem meretur illa, in qua vasa chylifera in cane a ductu thoracico versus pectus & abdomen propagata & distributa adnotantur, quae filo intercepta inter ductum thoracicum & ligaturam, neutiquam vero inter hanc et partem pectoris intumuerunt. Curiosiori proinde indagine haec res digna nobis esse videtur, ut tandem physiologis rectius innotescat, an lac in mammis muliebribus secernatur in glandulis a sanguine arterioso, sicuti plerisque hactenus visum est, an vero potius chylus immediate per ramulos lactiferos eo deferatur, uti pariter nonnulli adstruere conati sunt, oculari vero demonstratione destituti apud omnes aequalem adplausum non invenerunt.

§ CXLIII. *Leal Lealis*, olim Xenodochii B. Francisci Patavii Chirurgus Ordinarius, postea vero chirurgicae artis Professor in Academia Patavina, scripsit epistolam de partibus semen conficientibus in viro, ad Dominicum de Marchettis, in qua observationes suas ex crebriori cadaverum humanorum sectione haustas libere communicavit, &, quantum Regneri de Graeff antehac editis observationibus circa structuram partium genitalium vel conformes essent vel ab iisdem recederent, vel confirmavit vel dissensum pro candore suo non dissi-

dissimulavit. Speciatim in eo recedit a Graeffio, quod adferat, Arteriam spermaticam sinistram ordinarie non ex trunco aortae, sed emulgente oriri. Negat insuper, arterias has recto ductu, sicuti adseruerat Graeffius, ad testiculos abire, & per ipsam potius autopsiam Anatomicam ostendit, eas passim in aliquos sinus incurvari. Acerrime insuper defendit Anastomoses inter arterias & venas spermaticas, tanquam singulari experimento conspicuas, cujus tamen rei fides sit penes Auctorem. Meatum Highmori sub nomine corporis olorini, quem Graeffius tantum pro membrana vasa suffulciente habuit, quemque in omnibus animalium testiculis reperiri adseruit, & quidem pervium, similiter adstruit. Denique etiam vesicularum seminalium structuram exhibuit, & unicum tantum esse canalem intestinulo haud dissimilem demonstrauit, qui saltem per varios anfractus, juvante membrana, in unum collectus, figuram racemi prae se ferat, sicque confutavit hypothesin hactenus receptam, vesiculas nempe seminales variis instructas esse cellulis, quae recematim quasi inter se dispositae sint, sicut cellulosas istas cavitates video etiam agnoscere Clariss. Verheyenium, ita tamen, ut eam omnes inter sese

con-

conjunctionem habeant, ut inflata una omnes intumescant.

§. CXLIV. *Antonius Paschioni*, Regiensis Italus, philosophus simul atque medicus, disquisitionem edidit Anatomicam de fabrica & usu durae meningis, quam, ut majorem inveniret adplausum, Pontificis Maximi Clementis XI. intimo cubiculario & medico a secretis, Archiatro Collegiali nec non in Romano Archi-Lycaeo publico medicinae practicae Professori, D. *Johanni Mariae Lancisio* dedicavit. Subjunxit calci ipsius operis Observationes Anatomico-practicas, ad durae meningis usum roborandum spectantes. Ut vero in toto opere de durae meningis fabrica nihil intactum relinqueret, edidit etiam dissertationem epistolarem de glandulis conglobatis durae meningis humanae, indeque ortis vasis lymphaticis ad piam meningem productis, ad virum Clariss. Lucam Schroeckium, Caesareo-Leopoldinae Naturae Curiosorum Academiae Praesidem. Licet enim Nuckius vasorum lymphaticorum & consequenter glandularum conglobatarum existentiam in meningibus diserte negaverit, imo & ipse Malpighius, felicissimus alioquin glandularum detector, de glandulis durae meningis conglobatis nihil communicaverit, noster tamen in sinu longitudinali

nali immediate ſub membranoſis expanſionibus in areolis chordarum Williſianarum quin & ſupra eaſdem pene innumeras glandulas conglobatas, ſubrotundas, propria ac tenuiſſima membrana veluti in ſacculo concluſas ſibi detexiſſe viſus eſt: In ſinubus vero lateralibus vel nunquam vel raro admodum talium glandularum veſtigia animadvertit.

§. CXLV. *Alexander Paſcolus*, Peruſinus, medicinae Doctor ejusdemque in Academia Patria Profeſſor publicus, edidit corporis humani brevem hiſtoriam, in qua nova atque ſuccincta methodo omnia ejus organa & principales eorundem functiones delineavit, ita nempe, ut modo pleriſque Anatomicis contrario a deſcriptione partium internarum ad exteriorum periphericarum notitiam ſenſim progrediatur. Poſtquam enim priore libro organorum omnium deſcriptionem praemiſit, poſteriore eorundem functiones ſubjunxit, non tamen ex ſua ubique hypotheſi, verum potis ad mentem Borelli, Malpighii, Bellini, Rhedi, Bartholini, Vieuſſenii aliorumque in arte anatomica celebrium virorum.

§. CXLVI. *Antonius Maria Valſalva*, Imolenſis, philoſophiae ac medicinae Doctor, inque Bononienſi Univerſitate Anatomiae Profeſſor & Noſocomii Incurabilium

um Chirurgus fuit. Hic quamvis non ignoraret, in ſtructura auris humanae inveſtiganda laudabilem jam locaſſe operam Clariſs. du Verney Anatomicum Gallum, multa tamen adhuc in exquiſitiſſimo tali Organo inveſtiganda latere exiſtimavit: Quare adhuc penitius ſtructuram auris humanae perluſtrandam & evolvendam ſibi ſumpſit, ac proinde tractatum de aure humana concinnavit, in quo integram ejus ſabricam, multis novis inventis & iconiſmis illuſtratam deſcripſit, omniumque auris partium uſum indagavit, quibus detectionibus etiam interpoſita eſt muſculorum uvulae & pharyngis nova deſcriptio atque delineatio, in qua ea, quae ab aliis omiſſa fuere, ſupplentur et in lucem protrahuntur.

§. CXLVII. *Johannes Baptiſta Morgagni*, Foroliviensis, in Academia Bononienſi Anatomes Profeſſor, ſcripſit Adverſaria Anatomica prima, in quibus multa partim nova detexit, partim jam aliis cognita denuo in ſcenam produxit. Priori ſeriei merito adnumeramus, quae de glandulis Aritenoidaeis, de glandulis epiglottidis, de ligamentis tam epiglottidis lateralibus quam labrorum, de muſculorum ſternothyroidum & hyothyroidum terminis, de muſculorum ſterno-thyroidum & ſterno-hyoidum inſcriptionibus, de nonnullis itidem

dem uvulae & pharyngis Musculis, de foramine ad linguae radicem, de duobus vesicae corporibus carneis & peculiaribus urethrae foraminibus & canaliculis, de glandulis sebaceis diversis, speciatim nympharum, nasi & labrorum, subpalpebralibus & palpebrarum, areolarum papillae mammarum, de vagina denique Uteri & valvulis cervicis ejusdem adnotavit.

§. CXLIIX. Ast relictis Italis transitum facimus ad scriptores hujus seculi Gallos, inter quos primum merito locum tribuimus *Johanni Riolano*, Patri aeque atque filio, Pater enim pariter Anatomiam edidit, quae in Operibus ejus exstat; Filius vero, Johannes Riolanus, Parisiensis, fuit Consiliarius medicus Regum Galliae, Henrici Magni & Ludovici XIII. cui etiam suam anthropographiam dedicavit, insuperque Anatomiae atque Botanices in Academia Parisiensi Professor Regius. Quid in re Anatomica praestiterit, non aliunde rectius colligi potest, quam ex propria commendatione, qua scripta sua reliquis omnibus ad invidiam usque anteponere non dubitat. Protestatur enim se novam hominis (microcosmi) descriptionem non ex aliorum relatione, sed oculatis manibus, quae credunt, quod vident, diligenter elaborasse. Gloriatur alibi, se reliquis Anatomicis perspicacio-

caciorem & diligentiorem, vidisse, quod cœteri videre non potuerunt. A multis quidem corpus humanum dissectum & descriptum esse, a nemine vero (citra fastum tamen & arrogantiam) tam accurate sectum & descriptum esse, quam suis (Riolani) laboribus factum esset: Quibus verbis nimis magnifice sensisse videtur de opere suo, tanquam supra cœteros Anatomicos omnes elaboratum. Caeterum scripsit anthropographiam & osteologiam, scholam itidem Anatomicam, novis & raris observationibus illustratam, encheiridion Anatomicum, variaque opuscula Anatomica nova, v. g. animadversiones in Historiam Anatomicam Andreae Laurentii, in theatrum Anatomicum Caspari Bauhini, in Librum Anatomicum de fabrica humana Hadriani Spigelii, ad institutiones Anatomicas Caspari Bartholini, ad Anatomica Caspari Hoffmanni, iu syntagma Anatomicum Johannis Veslingii &c. Scripsit etiam explanationes apologeticas pro Galeno adversus novitios & novatores Anatomicos. In singulis hisce scriptis multas proponit partim opiniones sibi proprias, partim novas detectiones, quas pro inventis suis haberi voluit, cujus generis sunt: Omentum esse conceptaculum sordium lienis & hepatis: Intra urethram

ſupra carunculam, extremitates vaſorum ejaculantium claudentem, eſſe membranulam circumtenſam inſtar valvulae cujusdam, ad orificium colli veſicae ſitam, quae ſeminis refluxum in veſicam prohibeat. Anaſtomoſin per foramen ovale fere ſemper in hominibus adultis apertam manere. De tunicis teſticulorum novam eo tempore propoſuit doctrinam, quas ad quinarium nnmerum reduxit, duas *communes*, reliquas *proprias* vocando. Communium primam *ſcrotum*, alteram *darton* adpellavit. Ex propriis primam *erythroidem*, cremaſteris explicationem, alteram *elythroidem*, peritonei productionem, & tertiam *albugineam*, teſticulum immediate ſuccingentem, vocavit. In vena azygos valvulas ſibi detexiſſe viſus eſt intro-foras ſpectantes. Lineam albam primus negavit, dicens, eam pure imaginariam eſſe, quae ſcilicet a cartilagine enſiformi ſterni, per medium abdominis ad os pubis usque excurrit, & ex concurſu tendinum, qui ex muſculis abdominis eo mittuntur, oritur. Sed gravis eſt cenſura, quam addit *Diemerbroekius*, iſtam Riolani ſententiam recenſens, eum nempe prae ſenio cœcutientem lineam iſtam amplius videre non potuiſſe. Novam quoque ſententiam de circulatione ſanguinis introducere conatus eſt, a Slegelio tamen

refu-

refutatus, contra quam tamen refutationem Riolanus defensionem scripsit, item responsionem hujus argumenti ad experimenta nova Anatomica, Johannis Pecquetti adversus haematosin in corde, ut chylus hepati restituatur, & nova Riolani de circulatione sanguinis doctrina sarta tectaque conservetur.

§. CXLIX. *Johannes Chiffletius*, Gallus, edidit singulares observationes ex sectionibus cadaverum haustas.

§. CL. *Carolus Sponius*, Christianissimi Galliarum Regis Consiliarius & Archiater, Lugdunensiumque Medicorum Collegio adgregatus, heroico carmine descripsit Myologiam, soluto autem sermone originem & insertionem musculorum Microcosmi.

§. CLI. *Johannes Pecquettus* Diepaeus, magnam nomini suo celebritatem conciliavit, invento receptaculo chyli communi & emergente inde ductu thoracico: Hunc in finem edidit experimenta nova Anatomica, quibus incognitum hactenus chyli receptaculum & ab eo per thoracem in ramos usque subclavios vasa lactea deteguntur. Posthaec publicum quoque adspexit dissertatio de lacteis thoracicis, in qua Johannis Riolani responsio ad eadem experimenta nova Anatomica refutatur

& inventis recentibus, canalis Wurſungici demonſtratur uſus & lacteum ad mammas a receptaculo iter indigitatur. Usque adeo proceſſit hoc noſtro tempore invidioſum illud contradicendi cacoethes, ut, quicquid demum novi in publicum producatur, mox ab aliis proculcetur, contemnatur & jam in trivium vel antiquiſſimis temporibus notum fuiſſe aliis perſuadeatur. Hinc non deſunt, qui ductum thoracicum jam Bartholomaeo Euſtachio, celebri alioquin Anatomico cognitum atq; perſpectum fuiſſe, exiſtimant. Sed deſcriptionem ejus, prout libro de vena ſine pari occurrit, legenti, clare ſtatim adparebit, notitiam illam Euſtachii admodum adhuc fuiſſe rudem, cum ignoraverit verum principium, quod a ſubclavia eſſe dicit, ubi potius finis & inſertio quaerenda, ignorat identidem veram quoq; inſertionem, quam in lumbis quaerit, ubi potius principium eſt. Caeterum ad hunc Johannem Pecquettum de vaſis lacteis & receptaculo chyli epiſtolam ſcripſit Adrianus Auzotius, quae cum Syboldi Hemſterhuyſii meſſe aurea proſtat.

§. CLII. *Bartholomaeus Cabrolius*, Chirurgus Gallus, Monſpelienſis Academiae Anatomicus, Chirurgus Regius Dominique Monmorancii Franciae Conneſtabuli, reli-

reliquit nobis alphabetum Anatomicum, h. e. elenchum adcuratissimam Anatomes, omnes humani corporis partes ea, qua solent secari, methodo delineantem, cui accessere osteologia variaeque observationes medicis pariter atque Chirurgis perutiles. Prodierunt quoque seorsim variae observationes, quae cum Severini & Jasolini opusculis Anatomicis conjunctim editae sunt; item Collegium Anatomicum.

§. CLIII. *Nicolaus Hobokenus*, quem Conringius Nicolaum Habicot vocat, natione Gallus, professione vero Chirurgus fuit. Edidit elegantem librum de encheirisi Anatomica lingua Gallica, inque natura secundinarum describenda praecipue occupatus fuit: Quem in finem Anatomiam secundinae humanae 15. figuris ad vivum propria auctoris manu delineatis illustratam scripsit, item Anatomiam secundinae vitulinae, triginta octo figuris propria auctoris manu delineatis illustratam, quae praeter observatam naturam & constitutionem universae secundinae illius ac partium singularum usum declarat.

§. CLIV. *Johannes Theodorus de Bry*, chalcographus, edidit adpendicem ad *Louysam de Bourgeois* cum figuris Anatomicis (Anhang der Louyse de Bourgeois mit Anatomischen figuren) Qua de causa hic silen-

tio praeteriri non debuit, etiamsi alias suum inter Anatomicos locum tueri vix posset.

§. CLV. *Bartholomaeus Perdulcis*, Parisiensis, commentarios Anatomicos scripsit in Jacobi Sylvii Anatomen inque librum Hippocratis de natura humana, qui ex Bibliotheca Gabrielis Naudaei prodiere Parisiis apud Olivarium de Varennes.

§. CLVI. *Carolus le Noble*, Rothomagiensis scripsit observationes raras & novis de venis lacteis mesentericis & thoracicis, deprehensis in corporibus bene pastis, & post quatuor horas strangulatis, mox ejusdem propria manu publice dissectis.

§. CLVII. *Severinus Pinaeus*, edidit opusculum physiologico-Anatomicum, duobus libris distinctum & primo analytice tractans notas integritatis & corruptionis virginum, deinde graviditatem & partum naturalem mulierum, in quo ossa pubis & ilium distrahi, dilucide docuisse videri voluit.

§. CLVIII. *Carolus Drelincourtius*, natione Gallus, olim Medicus Regius Parisinus, deinde vero in Academia Lugduno-Batava Anatomiae & Chirurgiae Professor valde clarus, fuit. Hic ipse rem Anatomicam suo tempore non parum illustravit, ac proinde edidit praeludium Anatomicum, quod in Amphitheatro Lugdunensium

ſium ad primam Anatomes ſuae ἐγχείρησιν adhibuit. Scripſit de ſemine virili aeque ac muliebri, ovis, utero, tubis uteri cum corollariis de humano fœtu. Reliquit inſuper experimenta Anatomica ex vivorum ſectionibus petita & alia quaedam rari & ſelecti argumenti, de ovulis fœminarum, de fœtus humani conceptione, membranis, umbilico, nutritione atque partu, item de partu octimeſtri vitali. In magnis voluminibus conſcribendis ſcrupuloſior fuit, licet, qui ipſi intimius innoteſcendi occaſionem habuere, dexteritatem ejus in Anatomicis ſatis laudare neſciant.

§. CLIX. *Joſephus du Vernay*, Gallus, Academiae ſcientiarum Regiae Socius, conſiliarius & medicus ordinarius Chriſtianiſſimi Galliarum Regis, itidemque Anatomiae & Chirurgiae Profeſſor ordinarius, magno cum adplauſu in Horto regio Pariſino Anatomiam exercuit, deditque exactitudinis ſuae & dexteritatis in ſecando ſpecimen, quod organon auditus adcurate deſcriptum nobis reliquerit, quod nempe non ſolum ſtructuram ſed & uſum atque morbos omnium auris partium attinet. Praeterea vero etiam publici juris fecit novum vaſorum humani corporis ſyſtema, in quo tam ſecretoriorum quam excretoriorum corporis ductuum originem pandere adlaboravit.

boravit, & nomine isto potissimum intelligit uteri, cotyledonum, mammarum, vasorum sanguiferorum lienis, hepatis, renum, pancreatis variorumque capitis partium vasa atque canales.

§. CLX. *Raymundus Vieussens*, Monspeliensis, vestigia Willisiana pressit, inque Anatome cerebri medullaeque spinalis pariter versatissimus fuit; Quem in finem edidit universalem nevrologiam, in qua non solum omnium H. C. nervorum simul & cerebri spinalisque medullae anatomicam exhibet descriptionem adcuratissimam, verum & elegantes ac nitidos singulorum icones adjunxit, opus usque adeo absolutum, ut nihil addi posse videatur.

§. CLXI. Anno 1682. Lutetiis Parisiorum in publicum emissa est descriptio Anatomica diversorum animalium in Academia regia dissectorum una cum eorundem sceletis per figuras exhibitis. Talia vero conamina tantum abest, ut improbari mereantur, ut potius ad imitationem similia exercitia suscipiendi invitare alios debeant, ad adprehendendam hoc modo corporum brutorum cum humanis analogiam vel eorundem difformitatem, & evitandum e contra ingentes errores, in quos incurrere necesse habet, qui, quae in corporibus bru-

brutorum obſervarunt, ad humana promiſcue, & inconſiderate transferunt.

§. CLXII. Similiter anno 1690 Pariſiis idiomate Gallico, auctore tamen incerto, prodiit oſteologia nova, in qua Oſſium formatio & nutritio mechanice explicantur, una cum ſceleto fœtus & diſſertatione de inceſſu hominis & animalium, avium volatu piſciumque natatu. In genere demonſtrat Anonymus oſſa, licet ſint partes corporis duriſſimae ac ſolidiſſimae, ex iisdem tamen fibris; nempe venis, arteriis, nervis vaſisque lymphaticis coagmentari, ex quibus muſculi, tendines aliaeque partes molliores ſolideſcentes ſunt coagmentatae, quod vel in fœtu quinque vel ſex ſeptimanarum ad oculum conſpici poteſt: Corpus vero adultum, ſepoſitis Oſſibus ſeſamoideis & hyoides, a bis centum triginta & novem oſſibus compaginari oſtendit, & differentiam Oſſium in fœtu & hominibus adultis in ſceleto fœtus conſpiciendam praebet.

§. CLXIII. Itidem chirurgus quidam Gallus, Xenodochii Pariſienſis, quod Hotel Dieu adpellant, Magiſter Ordinarius, cognomine *Duprê* (praenomen ejus ignoratur) edidit deſcriptionem 5. parium muſculorum, diverſis capitis motibus ſuper primam & ſecundam cervicis vertebram

inſervientium, nec non duorum ligamentorum vel caput cum prima vertebra vel hanc cum ſecunda connectentium. Quamvis autem magnifice admodum de hoc ſuo invento ſentire videatur Auctor: Merito tamen dubitatur, an tanto hiatu digna ſint ejus conamina, ; quia non difficile eſt unum eundemque muſculum in multo plures dividere, ſiquidem in curioſa eorundem indagatione multum temporis, operae atque laboris impendere quis vellet.

§. CLXIV. *Joſephus de la Charriere*, Medico-Chirurgus Gallus, poſtquam novas operationes chirurgicas in lucem ediderat, integram quidem meditatus eſt H. C. anatomiam, eam tamen per partes communicare cœpit, fecitque tractandi initium de ſectione capitis humani, ubi praemiſſa hiſtoria integumentorum communium, cuticulae, cutis, pinguedinis, muſculorum, pericranii ipſiusque calvariae ad interiora demum progreditur, evolvendo cerebrum, cerebellum & medullam oblongatam, ubi fibras medullares cerebri omnes concavas eſſe ſtatuit. Hinc ſeſe diffundit ad enodandas varias quaeſtiones phyſicas de ſede, facultatibus & pathematibus animae, & communi ſubſcribit hypotheſi de ſpirituum animalium generatione in cerebro, ita tamen, ut dictos ſpiritus cum ſanguine in cerebrum delatos in corticali ejus-

ejusdem ſubſtantia primum formari, deinde in medulari ſubtiliores reddi, ac demum in protuberantiis medullae oblongatae perpoliri exiſtimet. Quae ömnia qua ratione cum partium cerebri ſtructura conciliare poſſit aut velit, optaremus certe, ut diſtinctius nos edoceret, qui alioquin ab hypotheſi ſpirituum ita dictorum animalium ſumus paulo alieniores.

§. CLXV. *Daniel Tauvry*, itidem Gallus, Medicinae Doctor, edidit Anatomiam novam ratiociniis inſtructam imo potius uſum ſtructurae C. H. & nonnullorum aliorum animalium ſecundum leges mechanicas ſiſtentem. Quod vero legibus iſtis mechanicis, quarum ſolemnem obſervationem omnes hodie plenis buccis crepant, egregie pro temporum noſtrorum more fuerit abuſus, ex hiſce paucis ſpeciminibus oppido cognoſcere licebit. Corpus humanum habet pro machina quadam ſtatica hydraulico-pneumatica, ſicuti paſſim a Phyſicis ita deſcribitur, cujus hypomochlia & vectes ſint oſſa, funes muſculi , antlia cor cum pulmonibus, canales vaſa, in quibus humores curſum circularem peragunt. Muſculorum fibras ex veſiculis conſtare adſerit, in quas ſanguis ab arteriis continuo impellatur; Quod ſi vero nerveae fibrae, extrema carnearum cingentes ſeſe contrahant,

hant, non patere exitum ſanguini atque ideo muſculum intumeſcere & partem mobilem ad ſe trahere, lepide ſomniat. Ab omento oleoſas particulas ad praeparationem bilis conferri, quibus obvolvantur ſalina ejusdem ſpicula. In ovulis fœmellarum non prima fœtus ſtamina, ſed ſemen illarum contineri, idque cogitationibus venereis indulgendo exprimi, & in uterum delatum ibidemque per menſis circiter ſpatium detentum acorem contrahere, quo vaſculorum ſanguineorum orificia reſerentur; unde deinde menſtrui ſanguinis origo procederet. Aſt quid quaeſo eſt ſpeculari, ſi hoc non eſt? Abſint ex Anatomiis tales naeniae!

§. CLXVI. Agmen inter ſcriptores Gallos claudat *Dionis*, defunctae Delphinae Chirurgus primarius & Juratus Pariſienſis, qui anno 1672. a Rege Chriſtianiſſimo Profeſſioni Anatomicae atque Chirurgicae publicae admotus fuit, ut in horto Regio Pariſienſi, magnificis cum in finem ſumptibus exſtructo utramque publice demonſtraret, quod etiam tanto cum ſucceſſu in hunc usque diem praeſtitit, ut ante complures jam annos Anatomiam ediderit plane novam, nempe juxta ſanguinis circulationem & obſervationes Recentiorum in horto Regio demonſtratam, quae non ſine adplauſu a publi-

publico excepta eſt, cujus rei non obſcurum praebet teſtimonium, quod jam quarta editio defectu exemplarium adornanda fuerit, ut votis atque deſideriis illorum, qui librum iſtum ardenter expetierant, ſatisfieret. Cogitari facile poteſt, quod integro quadraginta annorum ſpatio, quo tot cadaverum publicas habuit demonſtrationes, multas egregias fecerit detectiones, ſicuti mecum fatebuntur, qui librum ipſum evolvere non dubitabunt. Conſtat autem univerſa quoque Anatomia aliquot Demonſtrationibus, in quarum prima & ſecunda agitur de Oſſibus in genere, in tertia & quarta ſpeciatim de oſſibus capitis, in quinta & ſexta de Oſſibus trunci, in ſeptima vero & octava de Oſſibus artuum. In demonſtratione partium molliorum priores quatuor viſceribus abdominis impenduntur; ſubſequentes viſceribus thoracis, & quae has immediate excipiunt, partibus capitis, & quae ultimo reſervatae ſunt loco, artuum tam ſuperiorum quam inferiorum demonſtrationi vindicantur.

§. CLXVII. A Gallis progredimur ad hiſtoriam ſcriptorum Anglorum, Danorum atque Suecorum, qui ſeculo proxime elapſo floruerunt & rem Anatomicam illuſtrare cordi habuerunt. Primi ergo in ſcenam prodeant duo *Bartholini*, *Caſparus* & *Thomas*,

quo-

quorum lucubrationes universa schola medica in deliciis habet.

§. CLXVIII. *Casparus Bartholinus*, Danus, natus est Malmogiae Scanorum, anno 1585. qui, posteaquam in Academia Wittebergensi philosophiae studio aliquamdiu incubuerat, in eaque gradum acceperat, animum ad medicinam adplicuit. Factis deinde aliquot peregrinationibus per universam fere Europam, concessit Basileam, inque perantiqua ista atque celeberrima Academia gradum Doctoris in Medicina accepit, atque non multo post in Universitate Haffniensi Professor medicinae constitutus est. Scripsit institutiones Anatomicas, corporis humani utriusque sexus historiam & declarationem exhibentes, cum plurimis novis observationibus nec non illustrium, quae in anthropologia occurrunt, controversiarum discussionibus ac decisionibus. Hae deinde institutiones a filio, Thoma Bartholino recognitae & locupletatae editae fuerunt, sub titulo Anatomiae Reformatae quam D. *Cornelius Bontekoe* pallio pannoso non inepte comparavit, quale ex laciniis novis & antiquis consarcinatum esse solet. Discussit alias singulari scripto nobiliores ac rariores controversias Anatomicas, & plura procul dubio praestitisset, nisi professioni medicae renunciasset, & ad Theologiam

logiam promotus fuisset. Obiit anno 1620. cum aetatem suam vix ad annum quadragesimum quintum produxisset.

§. CLXIX. Ejusdem filius, *Thomas Bartholinus*, natus est Haffniae anno 16.6. qui absoluta, quam susceperat, peregrinatione, Basileam venit, ibidemque honores & privilegia Doctoralia petiit & obtinuit. Anno proxime insequente in Regiorum Haffniensium Professorum numerum receptus est, & sparta Anatomica eidem demandata, quam etiam ita dextre exornavit & exercuit, ut multorum novorum inventorum auctorem eundem extitisse grato hodie animo agnoscamus. Primus enim detexit vasa lymphatica, licet laudem istam dubiam ipsi reddere adlaboraverit Olaus Rudbeckius, unde acerrima inter eosdem pugna de prima hujus inventionis gloria exorta est. Hi duo celebres medici aliud quid quaerendo anno 1650. & 51. solo casu & fortuito in vasorum horum detectionem inciderunt, neutro forte de alterius inventione conscio, sicuti fieri interdum solet: Quod cum admodum probabile videatur, simul magnifeste liquet, utrumque male litigasse de gloria sibi soli adscribenda, quae tamen optimo jure aequalis utrique debetur. Sicuti vero invidiae & aemulationis studium inter nullum hominum genus pestilentius regnat, quam

inter

inter eruditos, ac potiſſimum, quod invitus moneo, medicos: Ita non defuerunt, *Gliſſonius* praecipue ac *Charletonius*, qui orbi erudito perſuadere laborarunt, jam dudum ante *Bartholini* evulgatam vaſorum lymphaticorum inventionem Londini eadem detecta ac demonſtrata fuiſſe a *Jolivio*, Medico Anglo. Exiſtimo autem, *Bartholini* proteſtationi locum utique relinquendum eſſe, dum bona fide adſerit, ſe ante inventi ſui publicationem *Jolivium* natum nequidem ſciviſſe, eumque nec de nomine nec de fama ſibi unquam innotuiſſe. Voluit etiam videri primus inventor ductus thoracici, quam tamen laudem iterum dubiam ipſi reddidit *Johannes Pecquettus* & *Johannes van Horne*, qua de controverſia dicemus ſuo loco. Hunc in finem edidit hiſtoriam anatomicam de vaſis thoracicis in homine brutisque nuperrime obſervatis, item vaſorum lymphaticorum nuper Haffniae in animantibus & homine inventorum demonſtrationem, porro hiſtoriam novam vaſorum lymphaticorum, item dubia anatomica de lacteis thoracicis, & occaſione litis, intuitu horum inventorum exortae, ſcripſit etiam defenſionem vaſorum lacteorum & lymphaticorum adverſus *Johannem Riolanum*. Edidit quoque hiſtoriarum Anatomicarum & medicarum

rariorum centurias VI. & obſervationes Anatomicas ſelectiores *Petri Pauvv*, quae cum Centuria III. & IV. ſuarum obſervationum Anatomicarum rariorum prodiere. Scripſit quoque conſilium de Anatome Practica ex cadaveribus morboſis adornanda, item domum Anatomicam Haffnienſem breviſſime deſcriptam, tandemque diſſertationem Anatomicam de hepate defuncto, novis Bilſianorum obſervationibus oppoſitam, multaque alia, quae prolixius nunc recenſere non eſt hujus loci.

§. CLXX. Reliquit duos filios, Patriarum virtutum ex aſſe haeredes, *Caſparum* nempe & *Thomam Bartholinos*. *Caſparus* itidem variorum ſpeciminum anatomicorum editione ſeſe celebrem fecit, & ductus Salivales inferiores minores primus detexit & promulgavit. Praeterea ſcripſit de ovariis mulierum & de hiſtoria generationis epiſtolam anatomicam, item ſtructuram diaphragmatis novam, cui novus quoque modus acceſſit viſcera praeparandi per injectiones liquorum. Edidit quoque ſpecimen adminiſtrationum anatomicarum cum Michaelis Lyſeri cultro anatomico, item exercitationes miſcellaneas varii quidem, potiſſimum tamen anatomici argumenti. *Thomas* vero, *Thomae filius* de Anatomia,

H quan-

quantum mihi quidem conſtat, nihil evulgavit.

§. CLXXI. Bartholinis ſubjungimus *Olaum Rudbeckium*, Upſalienſem Suecum, qui, ut modo dictum fuit, litem movit *Thomae Bartholino* de prima inventione ductuum lymphaticorum, quos ipſe aquoſos vocat: Unde epiſtolam ſcripſit ad *Thomam Bartholinum* de vaſis ſeroſis imo & contra eundem pro ductibus aquoſis, item alium librum, cui hunc praefixit titulum: *Olai Rudbeckii* inſidiae, ſtructae ductibus hepaticis aquoſis & vaſis glandularum ſeroſis, Aroſiae editis a *Thoma Bartholino*. Edidit quoque novam exercitationem anatomicam, exhibentem ductus hepaticos aquoſos & vaſa glandularum ſeroſa, nunc primum inventa aeneisque figuris Tabl. XIII. delineata. De hac lite anno 1650. & 51. agitata, noſtrum paulo ante tulimus judicium, dicendo, nihil repugnare, quo minus uterque ſeorſim uno eodemque tempore ductus illos detegere ſicque induſtriae ſuae fructus & proemia reportare valuerit. Negandum tamen non eſt, utrumque imparibus armis contendiſſe, cum *Rudbeckius* adhuc juvenis & linguae latinae vix mediocriter peritus eſſet: *Bartholinus* e contra in omni ſcientiarum genere verſatiſſimus fuit: Unde ille tanto veluti eruditionis flumi-

flumine obrutus propemodum ſuccubuit. Qui tamen extra ſtudium partium conſtituti ſunt, nihil habent, quod in adcurata horum vaſorum lymphaticorum deſcriptione Rudbeckiana deſiderent.

§. CLXXII. *Johannes Rhodius*, Danus, ſcripſit mantiſſam anatomicam, quae cum *Thomae Bartholini* Hiſtoriarum Anatomicarum rariorum centuria V. & VI exſtat.

§. CLXXIII. *Guilielmus Harvaeus*, Anglo-Britannus, Regis Angliae Archiater & medicus ſui temporis famigeratiſſimus, Anatomiam quidem perfectam ex profeſſo non edidit: Immortalem tamen nominis ſui gloriam adſecutus eſt detecta ſanguinis circulatione, veritate quidem mundo coaeva, ſed quae neſcio quo fato per tot annorum millia abſcondita latuit. Omnem quidem lapidem moverunt *Aemilius Pariſanus* & *Fortunatus Plempius*, ut novam hanc & per tot annorum millia occultatam doctrinam conculcarent & convellerent: Fruſtra tamen omnes ſuos labores impenderunt, *Harvaeo*, vel potius, veritate per *Harvaeum* detecta in hunc usque diem triumphum agente. Id ſolummodo dolendum eſt, quod pro futuris uſibus phyſiologico-pathologicis medici ſequentium temporum nobiliſſimum hoc inventum rectius non adplicuerint. Edidit exercitationem Anatomicam

de motu cordis & ſanguinis in animalibus, item exercitationes de generatione animalium, quibus accedunt quaedam de partu, de membranis & humoribus uteri.

§. CLXXIV. *Nathanael Highmorus*, Oxonienſis Anglus, edidit diſquiſitionem Anatomicam corporis humani, in qua ſanguinis circulationem in quavis corporis particula plurimis novis typis ornatam proſequutus eſt, licet non citra rationem forte deſideraveris, elegantes illos typos rei non undiquaque ſemper exacte reſpondere, quod fatum cum plurimis aliis Anatomicis commune habere videtur, quorum delineationes interdum a natura rei longiſſime abire videntur, ſicuti in Anatomia Blancardiana non pauca ejus rei ſpecimina legentibus occurrunt. Taceo, quod minutias tales ſtudioſius proſequi, plus curioſitatis, quam utilitatis, praeſertim pro futuris uſibus medico-chirurgicis habeat.

§. CLXXV. *Franciſcus Gliſſonius*, Anglus, Medicinae Doctor ejusdemque in Academia Cantabrigienſi Profeſſor publicus & ſocius Collegii medici Londinenſis, tractatum edidit de partibus continentibus in genere, & de iis abdominis in ſpecie, insuperque alium tractatum de ventriculo & inteſtinis; Praecipue vero anatomiam hepatis adcuratiſſime evolvit, cui non ſolum

prae-

praemittuntur quaedam ad rem Anatomicam universim spectantia, verum etiam de lymphae ductibus nuper repertis quaedam ad calcem adjiciuntur. Excarnationem hujus visceris variosque ejus modos diligentissimo huic viro debemus, nec non descriptionem ductus cyst-hepatici, vel, uti rectius eundem adpellare liceret, hapaticystici, quia bilem ex hepate in vesicam devehit.

§. CLXXVI. *Theodorus Aldes*, sub quo nomine *Matthaeum gladum*, celebrem suo tempore medicum Amstelraedamensem latere plerique existimant, scripsit dissertationem epistolicam de generatione animalium contra *Harvaeum*, item observationes naturales in ovo factas, variis nempe incubationis diebus. Edidit quoque Sciagraphiam nutritionis pulli in ovo, fœtusque vaccini in utero, uti & ipsius fœtus humani in utero suo.

§. CLXXVII. *Thomas Warthonus*, Londinensis Anglus, adcurata glandularum descriptione orbi medico notum sese reddidit. Tribuitur ipsi nova ductuum salivalium inferiorum majorum prima detectio, sicuti inferiorum minorum primam inventionem jam superius vindicavimus *Casparo Bartholino*. Edidit curiosam Adenographiam seu glandularum totius corporis descriptionem.

§. CLXXVIII. *Nicolaus Steno*, Danus, in eadem glandularum &ductuum lymphaticorum exploratione operam ſuam laudabiliter collocavit. Primus demonſtravit ductus ſalivales ſuperiores majores, ſicuti minores *Antonius Nuckius* detexit. Proinde edidit obſervationes Anatomicas, quibus varia oris, oculorum & narium vaſa deſcribuntur, novique ſalivae, lacrymarum & muci fontes deteguntur, novumque Bilſii de lymphae motu & uſu commentum examinatur & rejicitur. Evulgavit etiam ſpecimen obſervationum de glandulis & diſſertationem de anatome cerebri. Quod vero etiam artificium muſculos nitidiſſime praeparandi ac demonſtrandi calluerit, oſtendunt elementa myologiae, quibus muſculorum demonſtrationem plane geometricam pandere adlaboravit. Scripſit quoque obſervationes circa motum cordis ejusque auricularum & venae cavae, ex variis animalium ſectionibus hinc inde factis excerptas. Patriae ſuae valedixit, tanquam quem peregrinae Religionis amor a ſtatione ſua abſtraxit.

§. CLXXIX. *Richardus Lovverus*, Anglus, non quidem per totum anatomes latifundium ſeſe diffundere e re ſua judicavit, ſed partem tantum, nempe ſtructuram cordis ſibi evolvendam ſumpſit, quam etiam

iam nemo ipſo adcuratius nobis evolutam & delineatam exhibuit.

§. CLXXX. *Gualtherus Needham*, Anglus, de membranis atque partibus fœtum involventibus adcuratam ſuppeditavit deſcriptionem, ſicuti diſquiſitio anatomica, quam de formato fœtu edidit, clare loquitur.

§. CLXXXI. *Robertus Bayfield*, Anglus, ſcripſit exercitationes Anatomicas; *Thomas Norton*, pariter Anglus, edidit Anatomiam, quae cum *Johannis Betti* tractatu de ortu & natura ſanguinis proſtat.

§. CLXXXII. *Thomas Willis* ſeu *Williſius*, Anglus, poſtquam in Academia Oxonienſi gradum in Medicina impetraverat & profeſſionem philoſophicam in eadem ſuſceperat, ſimulque inclyti medicorum Londinenſium collegii & Societatis Regiae membrum exſtitit, Londinum evocatus eſt, ubi cum ſummo omnium adplauſu medicinam exercuit. Cerebrum methodo curioſiſſima ſecandi artificium calluit, eoque ipſo omnes, qui ipſum anteceſſerant, ſuperavit: Unde reliquit nobis Anatomen cerebri valde adcuratam, cui etiam acceſſit deſcriptio & uſus nervorum, quos tanta cum induſtria & exquiſita methodo recenſuit, quanta ante ipſum nemo fecerat. Reliquit etiam deſcriptionem primarum

viarum, item Dissertationem de organis & usu Respirationis, itemque descriptionem arteriae Anatomicam. Multi tamen in eo desiderant, quod, cum analogice omnia, quae in brutorum animantium corporibus observaverat, promiscue ad humana transtulerit, subinde erraverit. Natus est anno 1620 denatus anno 1677. cum ad annum 57. aetatem suam produxisset.

§. CLXXXIII. *Johannes Mayovv*, Anglus, Collegii in Universitate Oxoniensi socius, scripsit tractatum de respiratione, itemque alium de respiratione foetus in utero & ovo. Similiter quoque tractatum de motu musculari, ubi etiam obiter agit de motu cerebri, nec non de usu lienis atque pancreatis.

§. CLXXXIV. *Guilielmus Briggs* scripsit ophthalmographiam curiosam, in qua non solummodo examinavit omnes oculorum partes, musculos, membranas, humores, arterias, venas, nervos, glaudulas & vasa lymphatica, verum etiam directionem & administrationem cultri anatomici in dissectione oculi artificiali. Edidit quoque novam visionis theoriam, quae artificiosae isti structurae superstructa est.

§. CLXXXV. *Clopton Hàvers*, Doctor Medicus Anglus, Societatis Regiae membrum, exhibuit publico osteologiam no-

vam,

vam, ſeu potius obſervationes novas de Oſſibus eorumque partibus: Quo in ſcripto non tam in eo verſatur Auctor, ut extrinſecam oſſium figuram atque compagem, quippe ab aliis jamdudum adcurate deſcriptas delineet, verum potius, ut, quae ab aliis neglecta vel inſufficienter tractata ſunt, ſuppleat atque ulterius illuſtret, adjectis variis experimentis & obſervationibus tam circa hominum quam brutorum oſſa factis & inſtitutis. Aſt miſſis hac vice iis, quae ad propoſitum noſtrum non pertinent, primaria tantum capita anatomici argumenti excerpemus. Pertinet huc adcuratior deſcriptio membranae oſſa inveſtientis, quam alias perioſteum vocant. Hanc oſtendit Auctor a duplici veluti fonte ſcaturire, fibras nimirum, ex quibus componitur, quasdam & easdem quidem ſemper oſſi contiguas & ab una oſſis extremitate ad alteram excurrentes a dura matre, per diverſa cranii loca prodeunte & ſic per univerſam oſſium compagem ſeſe diffundente, ipſis ne quidem articulationibus curſum ejus interrumpentibus, originem ducere; Alias vero his ſuperincumbentes, perioſtei fibras a muſculis atque tendinibus a ſingularum corporis partium ſubnaſci & pro diverſo muſculorum ſitu diverſum quoque poſitum obtinere obſervavit. Dentium ſubſtantiam a re-

liqua ossium conditione non parum differre, atque ex duplici constare materia existimat, altera nempe molliori & vere ossea tantum, altera vero duriori & quasi lapidea, quae alteri illi in partibus extra gingivas exstantibus instar corticis incumbat, eamque a detritione immunem praestet. Medullam ossibus inclusam totam oleosam esse adserit, neque tamen confuso acervo intra cavitatem ossium jacere, verum intra utriculos seu lobulos membranaceos a communi illa tunica, intrinsecam ossis superficiem investiente, subministratos comprehendi. Usum medullari huic oleo hunc adscribit, quod non tam ossium nutrimento impendatur, quam potius unctuositate sua ossa in debito temperamento jugiter conservet, ne ob nimiam siccitatem evadant fragilia aut prorsus rimas contrahant. Insuper vero non minoris momenti usum praebere in ossibus articulatis, nempe inservire instar axungiae articulationibus lubricandis, sicque prohibere, ne ossa in sese mutuo collisa inter movendum aut invicem incalescant aut atterendo absumantur. Singularem etiam format discursum de *glandulis Mucilaginosis*, quarum naturam ac fontes a nemine ante se detectos inquirit, cui indagationi occasionem sibi dedisse viscidum illum liquorem, circa articulorum

rum regionem nunquam non ſeſe offerentem, ipſemet fatetur. Haſce glandulas titulo *Mucilaginoſarum* inſignire placuit, quia viſcidae cuidam mucagini ſecernendae illas dicatas eſſe deprehendit. Duorum vero generum illas eſſe perhibuit, alias nempe puſillas & agminatim ſuper membranis articulationum diſperſas, aequalis omnes magnitudinis, alias vero majores & in locis quibuſdam dictae membranae oſſiumque articulatorum ſinubus adeo conglomeratas, ut ſeparatas conſpicuasque per ſe forment glandulas.

§. CLXXXVI. *Guilielmus Covvperus*, Chirurgus Londinenſis, edidit Anatomiam corporis humani longe nitidiſſimam, figuris ad vivum delineatis aeque illuſtratam atque amplis earundem explicationibus, obſervationes novas cum Anatomicas tum chirurgicas comprehendentibus exornatam. Quod ſi fatendum ſit, quod res eſt, nullum aeque anatomicum opus medicorum ordini innotuit, quod huic ullo modo comparari valeat, niſi quis forte *Bidlovianum* excipere velit, quamvis & hoc corrigendi ſubinde libertatem ſibi ſumat *Covvperus*, imo & multas partes vel a *Bidloo* omiſſas, v. g. muſculos omnes externos in ſitu, glaudulas inguinales, labiorum, epiglottidis, ſubclavias, tonſillarum &c. conformationem,

tionem, vel minus adcurate delineatas, v. g. arterias in fœtu, organon auditus, laryngem, linguam, veſiculas ſeminales, baſin calvariae & cerebri, dilucidare cordi habeat. Praecipue vero ductum thoracicum, prout in homine reperiri ſolet, primus ad vivum delineavit, quem reliqui ad unum omnes Anatomici analogice tantum, ſicuti in brutis reperitur, delinearunt. Scripſit inſuper myotomiam reformatam & epicriſin in D. *Dupré* deſcriptionem quinque parium muſculorum, diverſis capitis motibus ſuper primam & ſecundam cervicis vertebram inſervientium. Evulgavit denique deſcriptionem duarum glandularum una detectarum.

§. CLXXXVII. *Johannes Brovvn*, Chirurgus Noſocomii D. Thomae in Soutwarck ſcripſit epiſtolam anatomicam, ad unum ex Secretariis Societatis Regiae Londinenſis, in qua ſententiam ab Anatomicis tantum non omnibus hodie receptam & adprobatam de ſubſtantia hepatis glanduloſa confirmat, exhibita obſervatione de hepate quodam manifeſte & ad oculum glanduloſo Viri cujusdam, qui in dicto Noſocomio ex hydrope deceſſerat, & frigore male adfectus, dum noctu miles excubias egerat, ex multo aquae frigidae potu morbum iſtum contraxerat.

§. CLXXXVIII.

§. CLXXXVIII. *Thomas Gibſon*, Anglus, Medicinae Doctor & Collegii medici Londinenſis ſocius edidit compendiariam totius C. H. anatomen, in qua tamen nihil ſingulare praeſtitit, niſi quod ab aliis abunde jam praeſtitum fuit. Dividit enim corpus humanum more omnibus Anatomicis hactenus ſolemni, nempe in tres ventres, caput, thoracem & abdomen, & primum agit de abdomine ejusdemque viſceribus, ſecundo loco de thorace ac tertio demum de partibus capitis, hinc denique tranſit ad arteriarum, venarum, nervorum, muſculorum atque oſſium deſcriptionem.

§. CLXXXIX. *Martinus Lyſterus*, medicus Oxonienſis, ſcripſit epiſtolam ad Henricum Oldenburgium, Societatis Regiae Anglicanae Secretarium, in qua continetur obſervatio de uſu inteſtini coeci in figurandis quorundam animalium excrementis. Admodum quoque curioſus fuit in obſervanda natura conchiliorum rerumque eo pertinentium: Unde exercitationem Anatomicam edidit, in qua exactam cochlearum terreſtrium, teſtaceorum & limacum diſſectionem propoſuit, licet *Franciſcus Rhedi* & *Harderus* in Anatomia cochlearum perpolienda jam laudabilem collocaverint operam.

§. CXC. *Henricus Ridley*, Collegii Medici

dici Londinensis Socius dignissimus suscepit post aliorum curiosas disquisitiones non contemnendas, anatomiam cerebri, una cum novis inventis atque veterum pariter atque modernorum emendationibus circa idem subjectum. Quamvis enim *Willisius*, *Vieussens* aliique solertissimi cerebri nervorumque scrutatores utilissimum jam laborem consumpserint in harum rerum adcurata pervestigatione; Nondum tamen omnem adeo fundum expiscati sunt, quin nostro aliquid vel denovo adjiciendum vel saltem emendandum restare videretur. Ex multis, quae in scripto ejus legi possunt, unius tantum exempli mentionem faciam. Meningem mediam cerebri, quam *Bohnius* Lipsiensis, & *Bidloo* Belga commemorant, & *Ruyschius*, Amstelredamensis, in Epistola responsoria Nona ad epistolam Problematicam D. Goelicke plane delineat, ille tantum habet pro externa piae meningis lamina, in quas cogitationes meminit sese descendisse, occasione hydropici dissecti, in quo omnia ejus interstitia aqua repleta fuerunt. Dubium vero exinde remanet, quod nihilominus membrana illa, *Ruyschio Arachnoidea* dicta, eodem modo, uti reliquae, non cerebrum tantum, verum etiam universam spinalem medullam ubique investiat.

§. CXCI.

§. CXCI. *Eduardus Tyson*, Societatis Anglicanae membrum & Xenodochii Bethlehemensis medicus, inque Collegio Chirurgorum Anatomiae Professor publicus, edidit observationes quasdam Anatomicas circa pilos, in diversis corporis membris repertos, uti & circa dentes, ossa &c. quas ex collectionibus philosophicis Anglicanis excerptas exhibent Acta Eruditorum Lipsiensia Mensis Maji M D C LXXXIII. Scripsit praeterea anatomen pygmaei cum cercopitheci, simiae & hominis anatomia comparatam.

§. CXCII. Circa idem propemodum tempus, nempe anno 1682. *Anonymus* quidam Anglus edidit Londini Anatomiam corporis humani in compendio quasi traditam, in qua sistuntur conformationes, actiones & usus omnium partium H. C. Comprehendit auctor universam anatomiam sex partibus, quarum *prima* agit de abdomine, *altera* de thorace, *tertia* de capite, *quarta* de vasis artuum cujuscunque generis, *quinta* de musculis & *sexta* de ossibus totius corporis.

§. CXCIII. Anno proxime praecedente, nempe 1681. Acta Eruditorum Lipsiensia faciunt mentionem observationum quarundam Anatomicarum, structuram vasorum bilariorum & motum bilis concernentium,

tium, praeter illa nempe, quorum jam dudum *Glissonius*, *Blasius* & Collegium Amstelredamense meminerunt, adjecta etiam figura ejusdemque explicatione; Auctor vero scripti quis qualisque fuerit, non memoratur.

§ CXCIV. *Nehemias Grevv*, Doctor medicus Anglus, Societatis Regiae membrum, edidit anatomen comparatam ventriculorum & intestinorum, quae descriptioni rerum rariorum naturalium pariter atque artificialium ad Societatem Regiam pertinentium subjuncta est.

§. CXCV. *Waltherus Charleton*, medicus Londinensis, tres promulgavit Lectiones Anatomicas, quarum prima concernit motum sanguinis per venas & arterias, secunda structuram cordis organicam & tertia causas pulsationis cordis efficaciter prosequitur.

§. CXCVI. *Jacobus Drake*, Collegii medicorum & Societatis Regiae Socius, novum conscripsit Anatomiae systema seu anthropologiam novam, in qua œconomia animalis describitur. Adnotarunt vero Dni. Collectores Actorum Lipsiensium, duo esse, quae dictam Anatomiam minus commendent. *Primum* est, quod Auctor ipse fatis prius cesserit, quam ultimam operi manum admovere valuerit. *Alterum* vero est,

est, quod easdem figuras comprehendat quas *Blancardus* in Anatomiae suae editione prima ex aliis Auctoribus, nulla eorum mentione facta, & quidem maximam partem inversas inconsiderate & sine judicio exhibuerat, qua de causa etiam suo tempore nostras censuras, &, quas justissime promeruit, cribrationes, non effugiet. Si vero figurae *Blancardianae* mala fide ex aliis mutuatae, multis modis mutilae ab ipso exhibentur, quis dubitaverit, foedius adhuc easdem deturpatas fuisse ab auctore, qui inde illas deprompsit. Nihilominus aliqua ex parte utile esse non desinit opus, postquam *Covvperus* observationibus errorumque correctionibus & figurarum quam plurimarum subministratione, operam strenuam eidem commodavit.

§. CXCVII. Hos omnes, quos hucusque recensuimus, partim scriptorum Anatomicorum numero, partim claritate, si non superant, certe haud imparia ipsis praestiterunt nostri Germani, quibus tamen modestiae gratia ultimum locum concedimus. Inter illos autem primum tribuere non dubitamus *Casparo Bauhino*, Basileensi, *Johannis Senioris* filio, qui in studio anatomico non exiguam gloriam adsecutus est, & in Academia patria per integros 40. annos medicinam docuit. Fuit etiam Archi-

ater Principis Würtembergici & famam suam longe lateque disseminavit. Varios edidit tractatus anatomici argumenti, nempe de partibus humani corporis similaribus, quo tamen libro non multum operae pretium fecisse existimatur. Theatrum vero anatomicum non methodo solum egregie sese commendat, verum etiam omnium fere reliquorum sententias clare in conspectum producit. Similiter scripsit universalem methodum Anatomicam, multis novis iisdemque raris propriis observationibus refertam, quam ad *Vesalii* tabulas potissimum adcommodavit, quam ob caussam etiam a *Riolano* plagii adcusatur, a quo tamen crimine liberari facile potest, quia ipsemet nunquam dissimulavit, a *Riolano* se fuisse adjutum. *Conringius* miratur, *Bauhinum* tam pauca proprio marte detexisse, etiamsi per integros quadraginta annos rem anatomicam exercuerit; Sed huic quidem imputationi contrariari videntur pomposi tituli, quos passim operibus suis tribuit. Scripsit enim libros IV. de corporis humani fabrica, sectionibus publicis atque privatis comprobatos, multisque novis inventis auctos, librum quoque de partibus humani corporis externis, i. e. universalem methodum anatomicam, multis novis iisdemque raris observationibus propriis

priis refertam, item epiſtolam Anatomicam curioſam ad D. *Voglerum*, in qua nova ſua inventa complexus eſſe videtur. Edidit praeterea Anatomicam corporis tam virilis quam muliebris hiſtoriam & inſtitutiones Anatomicas, tyronibus artis non contemnendas. Primus detexit valvulam admodum inſignem, craſſam atque membranaceam, orificio inteſtini ilei in colon hianti adſtantem, quam in hunc usque diem *Bauhinianam* dicimus: Licet non defuerint, qui primam ejus inventionem aliis adſcripſerunt, qua de re mordaciſſimam pro more litem movere non dubitat *Riolanus*: Hic enim *anthropologiae ſuae Libr. I. Cap. XII.* prolixe probare ſuſcepit, valvulam coli jam dudum ante natum *Bauhinum* eleganter deſcripſiſſe *Varolium*, & *Salomonem Albertum*, atque hinc plagii reum eſſe *Bauhinum*: Addit quoque *Archangelum Piccolhomineum*, medicum Romanum, in ſuis praelectionibus Anatomicis, quas anno 1586. edidiſſet, jam inſinuaſſe mirificum naturae artificium ad principium coeci collocatum, videlicet tres valvulas eo fine conſtructas, ut remeantibus ſordibus obſiſterent. Obiit anno 1623. cum annum aetatis ſuae ſexageſimum tertium attigiſſet, & reliquit filium, *Johannem Caſparum Bauhinum*, pariter Profeſſorem in Academia Ba-

ſileenſi, qui non ſolum Galliae Regis, verum etiam variorum principum Germaniae archiater exſtitit, anatomica vero ad exemplum Patris ſui non ſcripſit.

§. CXCVIII. Circa initium ſtatim ſeculi ab *anonymo* quodam edita eſt Iſagoge Anatomica graece, cum interpretatione *Petri Laurembergii*, quae a *Joachimo Morſio* in lucem publicam emiſſa eſt.

§. CXCIX. *Adrianus Spigelius*, Bruxellenſis, *Caſſerii* & *Aquapendentis* Auditor, in Academia Venetorum Patavina Anatomiae & chirurgiae Profeſſor longe celeberrimus fuit. *Caſſerio*, vivente adhuc *Aquapendente*, in profeſſione ſucceſſit, in cujus adminiſtratione talem ſe geſſit, ut merita ejus ad dignitatem equeſtrem ipſum evexerint. Edidit Libros X. de fabrica H. C. 98. tabulis elegantiſſimis nec ante hac viſis exornatos, quos *Daniel Bucretius* juſſu auctoris in lucem protulit. Scripſit etiam cataſtrophen anatomiae publicae in Lycaeo Patavino feliciter abſolutae, fauſta adclamatione inclytae nationis germanicae exceptam, item duas epiſtolas Anatomicas. Natus eſt anno 1578. & mortuus ex empyemate ſub axilla orto anno 1625. cum aetatem ſuam ad annum quadrageſimum ſeptimum produxiſſet.

§. CC. *Georgius Graſeccius*, Argentinenſis,

ſis, edidit θεατρὸν μικροκοσμικὸν, in quo fabrica humani corporis àffabre demonſtratur, una cum icone maſculi hominis diſſecti ſeorſim expreſſa.

§. CCI. *Matthaeus Merianus*, chalcographiae quidem artem ſolummodo exercuit, interea tamen ad exornandam artem anatomicam ſuum contribuit, eumque in finem edidit vivas imagines partium H. C. aeneis formis expreſſas, ex theatro Anatomico Caſpari Bauhini. Ut vel hanc ob cauſam Anatomici eruditi ſufficientes rationes non habeant nobis ſuccenſendi, quod honorificam ejusdem mentionem hic fecerimus, etiamſi alias nomen Anatomici ipſum non mereri probe ſciamus.

§. CCII. *Sebaſtianus Blosſius*, ſcripſit disquiſitionem totius Scepſeos Anatomicae, quae Tubingae lucem publicam adſpexit anno 1622.

§. CCIII. *Henricus Sigismundus Schillingius*, edidit diſcurſum phyſiologico-Anatomicum de microcoſmi miſeria & perfectionis excellentia: item tractatum oſteologicum ſeu oſteologiam microcoſmicam.

§. CCIV. *Laurentius Strausſius* ſcripſit conatum Anatomicum, aliquot diſputationibus exhibitum, item microcoſmographiam metricam ſive humani corporis hiſtoriam elegiaco carmine exhibitam, & ad

circulationem ſanguinis & pleraque nova anatomicorum inventa adcommodatam.

§. CCV. *Johannes Remmelinus*, Ulmenſis, Catoptrum microcoſmicum ſuis aere inciſis viſionibus ſplendens edidit.

§. CCVI. *Chriſtophorus Meurerus*, Lipſienſis, Patrem habuit Wolffgangum Meurerum medicinae Doctorem ejusdemque in Alma Lipſienſi Profeſſorem. Noſter vero, poſtquam in Academia Lipſienſi gradum in Medicina acceperat, ibidem in urbe patria praxin exercere cœpit & medicus Xenodochii publicus conſtitutus eſt. Scripſit orationem de Anatomia & vel hoc nomine penitus praetereundus non fuit.

§. CCVII. *Johannes Matthaeus Viringus* edidit tabulam Anatomicam öſſium humani corporis, quae in folio prodiit.

§. CCVIII. *Johannes Veslingius*, Mindanus, Academiam Patavinam condecoravit ibidemque Anatomiae & Botanices Profeſſor famigeratiſſimus fuit. Cultoribus artis reliquit ſyntagma Anatomicum, publicis diſſectionibus in Auditorum uſum adaptatum, quod proinde locis quam plurimis auctum, emendatum novisque iconibus diligenter exornatum prodiit, tandemque obſervationibus Blaſii illuſtratum lucem

cem publicam adſpexit. Vixit circa initium ſeculi praecedentis.

§. CCIX. *Johannes Georgius Virſungus* ſeu *Wirſungius*, Bavarus, in Anatomicis ad invidiam usque clarus fuit, id quod etiam internecionem ſceleratam, a nebulone quodam intentatam ipſi tandem conciliaſſe dicitur: Cum enim ſupra omnes ſuos anteceſſores in publica cathedra quotidie triumphos ageret, crabrones tantopere irritavit, ut ab Italo quodam (ſine dubio mercede conducto ad illum interficiendum) in muſeo ſuo ſclopeto trajectus fuerit. Primus anno 1642. detexit *Ductum Pancreaticum*, per totam pancreatis longitudinem ſeſe extendentem, eodemque oſculo cum ductu cholodocho in cavum inteſtini duodeni hiantem. Quamvis enim ab aliis Anatomicis ante ipſum quoque viſus ſit hic ductus, pro arteria tamen habitus, nec pro peculiari vaſe, peculiarem ſuccum vehente & in duodenum infundente agnitus fuit. Licet igitur praematura violenta morte orbi erudito ereptus nihil ſcriptis conſignaverit; Habet tamen hic ductus ab illo ſuam denominationem, & *Wirſungianus* in hunc usque diem dicitur.

§. CCX. *Menelaus Winſemius*, Leowardienſis, in Academia Franequerana Pro-

fessor Publicus, edidit compendium Anatomiae 30. disputationibus sub ejusdem praesidio propositum.

§. CCXI. *Otto Casmannus* edidit anthropologiam, i. e. fabricam H. C. methodice descriptam.

§. CCXII. *Petrus Laurembergius*, Rostochiensis, scripsit Anatomiam C. H. seu Collegium Anatomicum 12. disputationibus comprehensum & in Academia Rostochiensi propositum; item Isagoges Anatomicae Graece interpretationem latinam nec non Procestria Anatomica, in quibus pleraque, quae ad generalem Anatomiae & partium contemplationem attinent, proponuntur, quaedam etiam infimi ventris membra explicantur, & historia Anatomica Andreae Laurentii multis modis castigatur. Edidit denique in cujusdam Anonymi Isagogen Anatomicam suas commentationes & alia.

§. CCXIII. *Tobias Knoblochius* scripsit disputationes Anatomicas & ψυχologicas figuris novis variisque illustratas, quae licet omnia anatomici argumenti non sint, omittenda tamen hic non fuere.

§. CCXIV. *Nicolaus Fontanus*, Amstelredamensis scripsit adnotationes ad Epitomen Anatomiae Andreae Vesalii.

§. CCXV. *Laurentius Eichstadius*, Veteris

ris Sedinenſis Pomeranus Collegium Anatomicum edidit.

§. CCXVI. *Syboldus Hemſterhuys*, variorum celebrium Anatomicorum ſcripta collecta edidit, iisdemque titulum meſſis aureae ſeu Collectaneorum Anatomicorum praefixit, in quibus continentur (1) Johannis Pecqutti experimenta nova Anatomica. (2) Thomae Bartholini de lacteis thoracicis hiſtoria anatomica cum ejusdem de iisdem dubiis & vaſorum lymphaticorum hiſtoria nova. (3) Olai Rudbeckii ductuum hepaticorum aquoſorum hiſtoria, item de vaſis glandularum ſeroſis obſervationes, epiſtolae variorum, ejusdemque de vaſis lymphaticis tabulae XIII. aeri inciſae.

§. CCXVII. *Johannes Albertus Sebizius*, in diſputatione quadam publica ad ventilandum propoſita exhibuit Problemata quaedam Anatomica, Reſpondente Hainzel Argentorati. 1662.

§. CCXVIII. *Franciſcus de le Boe Sylvius*, Germanus, lucem hanc adſpexit Hanoviae, comitum ejusdem nominis ſede. Abſoluto curſu, ut vocant, Academico, primum in Patria, deinde vero Amſtelredami praxin medicam non ſine adplauſu exercuit, tandem vero mortuo Kypero in Academiam Leydenſem evocatus eſt, inque illa ſtatione obiit anno 1675. Nota ſunt ſub ejus no-

mine dictata quaedam ad Institutiones Anatomicas Caspari Bartholini, item observationes quaedam anatomico-medicae, quae cum Henrici Meibomii, Johannis van Horne & Frederici Ruyschii observatis simul prodiere Amstelredami anno 1674.

§. CCXIX. *Johannes Tanckius* scripsit epistolas de observatis quibusdam Anatomicis, quae cum Horstii observationum Libris IV. prioribus simul impressae sunt.

§. CCXX. *Vopiscus Fortunatus Plempius*, Amstelredamensis, edidit ophthalmographiam sive tractatum de fabrica, actione & usu oculi.

§. CCXXI. *Johannes Gerhardus* in Anatomicis nihil scripsit, praeterquam Anatomiae C. H. succinctam comprehensionem. Reliqua ejus scripta maximam partem chymica vel alchymistica sunt, quibus medicinam universalem defendere vel adserere adlaboravit.

§. CCXXII. *Johannes van Horne*, Amstelredamensis, in Academia Lugduno-Batava Anatomiae & Chirurgiae Professor famigeratissimus, novum ductum Thoracicum circa annum 1650. & 52. primus detexisse videtur: Unde mox tractatum edidit de novo ductu chylifero, nunc primum delineato, descripto & eruditorum examini exhibito. Primus quoque fuit, qui testiculos

culos viriles dixit esse conglomerationes merorum ductuum seminalium, & mulierum testes vocavit Ovaria: Unde alienis plumis sine dubio superbivit Regnerus de Graeff, ejus auditor atque discipulus, sicuti paulo post dicemus. Scripsit quoq; microcosmum seu brevem manuductionem ad historiam C. H. in gratiam discipulorum; Cui profecto usui, si quod ullum aliud compendium, maxime adcommodatum est. Quod proprio exemplo confirmare nullus vereor, qui jam sœpius tam publice quam privatim hunc Auctorem auditoribus meis in Fridericiana nostra praelegi, & ingentem semper fructum inde percepi. Dedit insuper auctor noster epistolam Anatomicam ad Guernerum Rolfincium, Anatomicum celebrem in Academia Thuringorum Jenensi, & quidem brevi ante obitum suum, in qua ea, quae de constitutione & usu genitalium utriusque sexus noviter observaverat, declaravit, quaeque Microcosmo subjuncta est. Edidit quoque observationes anatomico-medicas & Galeni librum de ossibus cum Vesalii, Sylvii, Heneri, Eustachii exercitationibus. Adversarium habuit Ludovicum de Bils, alias Bilsium dictum, nobilem, quem sola curiositas ad studium Anatomicum pertraxit: Unde quid valeat natura in disciplinis perdiscendis, hic potissimum

mum exemplo suo docuit: Quandoquidem sine magistro in peritia secandi tam mirabiles fecit progressus, ut cum celeberrimis sui temporis medicis & Anatomicis contendere serramque disputationis reciprocare non erubuerit. Cum vero in ea, quam cum Hornio aliisque agitabat, controversia, non satis circumspecte oculis suis usus fuisset, non est mirum, ipsum causa sua excidisse. Non minus etiam vehementer commotus fuit, cum fama ebuccinaret, vivente adhuc Hornio nostro, Regnerum de Graeff opus absolutum editurum de partibus genitalibus utriusque sexus: Tempestivum itaque judicabat Johannes van Horne, publicum monere, antequam adhuc tale opus prodiret, inventa illa sua esse, & falso illa sibi tribuere Graeffium; Quare summa statim rei capita ad Rolfincium perscribebat, promittens, se operosius illa demonstraturum peculiari tractatu, sed morte praeventus promissa ista explere non potuit.

§. CCXXIII. *Regnerus de Graeff*, D. Medicus Delphensis, ea, quae de structura partium genitalium a Praeceptore suo, Johanne van Horne, demonstrata viderat, in ordinem digessit, &, quod ille morte praematura praeventus praestare non potuerat, orbi literato communicavit. Hunc in finem

seor-

seorsim, edidit primum tractatum de organis virorum, generationi inservientibus, deinde seorsim tractatum novum de organis mulierum, generationi dicatis, quo demonstratur, tam homines quam cœtera animalia omnia, quae vivipara dicuntur, haud minus quam ovipara, ab ovo originem ducere. Scripsit quoque epistolam de nonnullis circa partes genitales inventis novis, item de usu siphonis in Anatomia; Quae omnia deinde conjunctim prodiere Lugduni-Batavorum ex officina Haackiana 1677. in 8vo. Cum vero deinde lis ipsi moveretur de hisce novis inventis, scripsit defensionem partium genitalium. Multa quoque curiose differit de indole succi pancreatici, unde non solum sub praesidio Francisci de le Boe Sylvii in Academia Leydensi publice disputationem habuit de pancreate ejusque succo, sed & tractatum anatomico-medicum de natura & usu succi pancreatici. Ostendit praecipue modum, quo post varios frustraneos conatus in cane vivo succus iste colligi queat, eumque in praesentia multorum publice demonstravit anno 1665. Sumpsit nempe canem jejunum, cui trachea (ore nempe, ne mordeat, vinculis obligato) est reserata, ut per istam aperturam respirare queat. Hinc abdomine raptim aperto, mox cum sub pyloro, tum

tum infra ductus pancreatici exitum colligavit inteſtinum, idque inter duas iſtas ligaturas parte ſui externa a meſenterio libera diſſecuit & aperuit, ac ſpongia bilem, pituitam aliaque extergendo mundificavit; Tunc illico tenuem calamum anatis ſylveſtris, cujus uni extremitati parvam lagenam vitream anguſti orificii firmiter adaptavit in ductum Pancreaticum, altera extremitate immiſit, atque acu, filum duplicatum trahente, inteſtinum eundemque ductum calamo atque lagenae adſuit, ut calamus cum lagena vitrea extra abdomen pendula ab inteſtino & ductu recedere non poſſet. Hoc facto inteſtina foris pendula verſus interiora reduxit, & abdominis aperturam filo forti rurſus conſuit, atque ſic canem, quousque potuit, (nempe ad horas octo vel decem) in vita ſervavit, talique modo hujus liquoris, ſpatio 7. vel 8. horarum, mediocrem quantitatem e ductu per calamum in lagenam vitream defluentis collegit, & ſaporis ſubacidi non nihil ad auſterum inclinantis deprehendit. Quae omnia in citata diſputatione latius comprehenduntur.

§. CCXXIV. Alter Johannis van Horne diſcipulus & auditor gratiſſimus fuit *Johannes Swammerdammius*, Amſtelredamenſis. Hic ne Praeceptori ſuo quidquam de

ſuo

ſuo praeriperet, ad Prodromum ejusdem de partibus generationis in utroque ſexu adcommodavit ſuum naturae miraculum, ſive uteri muliebris fabricam, notis in D. Johannis van Horne prodromum illuſtratam & tabulis a Clariſſimis experientiſſimisque viris cum ipſo archteypo collatis adumbratam. Proinde ferre non poterat ſuperbam condiſcipuli ſui, Regneri de Graeff arrogantiam & ingratum erga communem Praeceptorem animum, ſed potius ſua Hornio graviter vindicabat, oſtenſis in majorem fidem erroribus a Graeffio commiſſis: Hornius enim morte praeventus opus ſuum de partibus genitalibus utriusque ſexus abſolvere non potuit: Unde occaſione hac arrepta, nomine Hornii ſuppreſſo, Graeffius opus ſuum in publicum produxit, parum memor, reliquos Hornii diſcipulos id non ſolum aegre laturos, ſed & in plagium ejus graviter animadverſuros. Calluit vero artificium Svvammerdammius noſter, cavitates corporis ita praeparandi, ut ſuam ſemper genuinam faciem ſervarent. Cum ſummo quoque adplauſu a publico exceptus eſt tractatus phyſico-anatomicus de reſpiratione uſuque pulmonum, in quo praeter primam reſpirationis in fœtu inchoationem, aëris per circulum propulſio ſtatuminatur, attractio exploditur,

ploditur, experimentaque ad explicandum sanguinis tam auctum quam diminutum motum in medium producuntur. Huic praeterea Swammerdammio debetur, quidquid hodie scimus de viscerum excarnatione, de injectione cerae in vasa cujusvis generis, & vindicatione partium atque viscerum a prompta corruptione, ad quam alias suapte natura expeditissime propendent.

§. CCXXV. *Gerhardus Blasius*, Leonardi filius, medicus Amstelredamensis, Severini institutum imitaturus, edidit prolixum opus Zootomiae seu anatomes variorum animalium, volatilium, aquatilium, serpentum, insectorum ovorumque, tam ex veterum quam recentiorum propriisque observationibus. Exhibuit quoque tyronibus anatomen contractam, item anatomen medullae spinalis nervorumque inde provenientium, tandemque observata anatomica in homine, simia, equo, vitulo, testudine, echino, glire, serpente, ardea variisque aliis animalibus.

§. CCXXVI. *Johannes Rudolphus Saltzmannus*, Argentinensis, edidit epistolam de Anatomicis quibusdam observationibus, quae cum Gregorii Horstii Observationibus singularibus prostant. Scripsit etiam varia observata Anatomica, hactenus tamen inedita.

§. CCXXVII.

§. CCXXVII. *Johannes Casparus Helblinus* epiſtolam ſcripſit de ſtructura oculi, quae cum Guilielmi Fabricii epiſtolis exſtat.

§. CCXXVIII. *Henningus Arniſaeus*, medicus & Anatomicus ſui temporis praeſtantiſſimus fuit, qui cadavera illa humana ſecuit & praeparavit, quibus in figurarum & tabularum ſuarum delineatione uſus eſt *Chriſtophorus Gertnerus*, pictor ſua arte admodum celebris, juſſu HENRICI JULII, Ducis Brunſvicenſis. Conringius imagines illas tanquam ſine exemplo optimas & complures admodum laudat, quamvis Schellhammerus, Conringii paraphraſtes ultro fateatur, voluiſſe quidem optimum Principem ad ducentas fieri, jam vero eas tantum reſiduas eſſe, quae ventrem medium cum collo & muſculis humeri exhibent, & ex quibus eae adhuc, quae partes genitales mulierum repraeſentarunt, vel ſurreptae vel incivili pudore reconditae ſunt. Idem hic Arniſaeus ſcripſit etiam obſervationes aliquot Anatomicas & diſquiſitiones de partus humani legitimis terminis, itidemque obſervationes & controverſias Anatomicas, & epiſtolam de obſervationibus quibusdam Anatomicis.

§. CCXXIX. *Michael Lyſerus*, Lipſienſis, Thomae Bartholini auditor & diſcipulus

per plures annos fuit; Qui cum in Academia patria philosophiae & medicinae prima posuisset tyrocinia, in Academiam Haffniensem ad audiendum celebrem Bartholinum sese contulit. Fieri vix aliter potuit, quin sub tanti Anatomici manuductione ad anatomica exercitia singulari statim amore ferretur: Hinc ad sectiones cadaverum manu veluti ducebatur, via statim ostensa, qua in ejusdem anatomicis administrationibus inoffenso pede progrederetur: Reliquis enim exclusis, ei soli facultas concessa, ut privatis exercitiis adesse, sicque adcuratum secandi artificium universamque C. H. aliorumque animalium structuram addiscere ipsi licuerit. Qua in re cum tandem haud vulgarem dexteritatem sibi adquisivisset, Anatomici *Adsistentis* in theatro anatomico publico nomen titulumque impetravit. Sceletis conficiendis tam strenuam navavit operam, ut talia praepararit, quae cum nivibus candore & laevore splendentibus certarent. Hinc digressus in Academiam Patavinam, summos in arte medica honores & ambivit & obtinuit. Redux, in Nicopiensem Falstriae urbem praxeos exercendae gratia sese contulit, & cum vix in dulcibus amplexibus novae quam duxerat, conjugis incaluisset, tertia post nuptias septimana febre

maligna

maligna correptus & extinctus est, quod factum anno 1659. eoque ipso triste sui desiderium orbi Anatomicorum, qui plura ab ipso speraverant, reliquit. Praeter cultrum Anatomicum, i. e. methodum brevem, facilem atque perspicuam, artificiose simulque compendiose humana corpora incidendi, cum nonnullorum instrumentorum anatomicorum iconibus, nihil edidit, praematura quippe morte praeventus

§. CCXXX. *Matthias Tilingius* scripsit disquisitionem Anatomicam de placenta Uteri, novis in medicina hypothesibus illustratam, item exercitationem anatomicam de admiranda renum structura eorumque usu nobili. Similiter Anatomicis non est ignota Anatomia lienis ad circulationem sanguinis aliaque recentiorum inventa adcommodata, item παρέκβασις seu digressio physico-anatomica curiosa de vase brevi lienis ejusque usu nobili ac egregio in Oeconomia corporis humani. Reliquit etiam exercitationem anatomicam de tuba Uteri, deque foetu, nuper in Gallia extra uteri cavitatem in tuba concepto.

§. CCXXXI. *Johannes Vigierius* in Chirurgicis quidem primariam suam collocavit operam, & ex Scriptoribus Arabibus, Graecis atque Latinis tam antiquis quam

neotericis congeſſit, quidquid ad perfectam dignoſcendorum, praenoſcendorum & curandorum adfectuum H. C. externorum methodum pertinet: Scripſit tamen etiam encheiridion anatomicum & hiſtoriam fœtus. Propter arctum enim Chirurgiae & Anatomiae nexum non poteſt hanc negligere, qui in altera illa dignos facere cupit progreſſus.

§. CCXXXII. *Jacobus Bontius*, Roterodamenſis, edidit obſervationes ex cadaveribus hauſtas, quae in tractatu de medicina Indorum proſtant.

§. CCXXXIII *Henricus Hoepffnerus* ſcripſit epiſtolas de quibusdam obſervationibus Anatomicis, quae cum Horſtii obſervationibus medicis & anatomicis Libr. IV. prioribus exſtant.

§. CCXXXIV. *Guernerus Rolfincius* vel *Rolfinckius*, Hamburgenſis, Anatomiae Profeſſor in Academia Jenenſi, poſtquam variis in Academiis ſcientiam medicam ſibi comparaverat, peregrinationem ſuſcepit, & perluſtrata fere univerſa Europa Patavii in Italia ſubſtitit, ibidemque ſupremos in arte medica honores impetravit, poſteaquam paulo ante anatomiam C. H. publicam in praeſentia Procerum adminiſtraverat. Tandem in Academia Thuringorum Jenenſi Profeſſor Anatomiae publicus conſtitutus, ſimul-

ſimulque archiatri munere in aula Saxo-Vinarienſi, principatum tunc temporis tenente Wilhelmo, Duce Saxo-Vinarienſi, laudabiliter defunctus eſt. Scripſit prolixas diſſertationes Anatomicas, veterum aeque atque recentiorum obſervationibus illuſtratas & ad circulationem ſanguinis adcommodatas. Praeterea diſſertationem de hepate ex veterum & recentiorum propriisque obſervationibus concinnatam & ad circulationem ſanguinis adcommodatam, item aliam de corde, nec non methodum partium generationi dicatarum per anatomen cognoſcendi. Denique propter adfinitatem argumenti hujus epiſtolam quoque ad ipſum dedit Johannes van Horne, tanquam prodromum operis majoris de partium generationi inſervientium hiſtoria, quam ſuo loco jam recenſuimus. Natus eſt Hamburgi anno 1599. denatus Jenae 1673. anno aetatis ſuae ſeptuageſimo quarto.

§. CCXXXV. *Johannes Jacobus Wepferus*, medicus Scaphuſinus, edidit obſervationes Anatomicas ex cadaveribus eorum, quos apoplexia ſuſtulit, cum auctario hiſtoriarum & obſervationum apoplecticorum & ſimilium, potiſſimum Anatomiae ſubjectorum. Scripſit etiam epiſtolam de

K 3 du-

dubiis Anatomicis & historiam anatomicam de puella sine cerebro nata.

§. CCXXXVI. Suas quoque sibi vendicat partes in hac historia anatomica *Heinricus Meibomius*, quia pariter aliquid contulit ad locupletandam scientiam anatomicam: Detexit enim vasa nova ad palpebras tendentia: Unde scripsit epistolam ad Joëlem Langelottum de vasis palpebrarum novis.

§. CCXXXVII. *Antonius Deusingius*, Batavus, lucem hanc adspexit Meursae anno 1612. Hic praeterquam quod Arabicae, Persicae ac Turcicae linguae peritissimus fuerit, in arte quoque salutari haud spernendos fecit progressus. Postquam enim laurum Doctoralem in Academia Lugdunensi acceperat, primum in patria medicinam fecit, deinde in Academiam Groningensem, hinc Hardervicum evocatus, tandemque Wilhelmi Friderici, Comitis Nassoviae, Frisiae Occidentalis Gubernatoris, medicus aulicus constitutus est. Obiit Groningae anno 1666. cum ad annum aetatis suae quinquagesimum quartum pervenisset. Scripsit anatomen parvorum naturalium seu exercitationes Anatomico-physiologicas, de partibus H.C. conservationi specierum inservientibus. Item duas dissertationes, alteram de motu cordis

cordis & ſanguinis, alteram vero de lacte & nutrimento fœtus in utero, item geneſin microcoſmi ſeu diſſertationem de generatione fœtus in utero, ideam fabricae C. H. ſeu inſtitutiones Anatomicas ad circulationem ſanguinis aliaque recentiorum inventa adcommodatas. Item exercitationem de motu animalium, ubi de motu muſculorum & reſpiratione itidemque de functionibus ſenſuum diſquiritur. Suſcepit etiam examen Anatomes Anatomiae *Bilſianae* in epiſtola ad *Johannem Caſparum Fauſium*, item exercitationem de adminiſtranda Anatome *Ludovici de Bils*.

§. CCXXXVIII. Suum quoque inter Scriptores Anatomicos locum tuetur *Caſparus Hoffmannus*, Gotha-Thuringius; Qui cum bonae ſuae indolis & in ſtudium medicum non vulgaris propenſionis de ſe conſpicienda praeberet documenta, ſumptibus Senatus Norimbergici in Italiae Academiam Patavinam miſſus eſt, unde deinde reverſus Baſileam conceſſit, ibidemque medicinae Doctor renunciatus eſt, tandemque in locum defuncti *Taurelli* ſuffectus & in Noricorum Academia Profeſſor Ordinarius declaratus eſt. Edidit commentarium tripartitum de thorace ejusque partibus, item diatribam de uſu cerebri, & librum ſingularem de uſu lie-

 nis,

nis, commentarium quoque in Galenum de usu partium H. C. & libros IV. de generatione hominis contra *Mundinum Mundinium*, tandemque notis perpetuis illustravit *Galeni* librum de ossibus & librum singularem de partibus similaribus, quem locum suppleturum arbitratus est libri similis argumenti, quem *Galenus* confecisse dicitur, hodie vero desideratur. Natus est Gothae Thuringorum anno 1672. denatus Altdorffi anno 1648. cum aetatem suam ad annum 76. produxisset.

§. CCXXXIX. *Isbrandus de Diemerbroeck*, Montforto-Trajectinus, Anatomes in Academia Ultrajectina Professor fuit. Edidit Anatomen C. H. plurimis novis inventis instructam, variisque observationibus & paradoxis cum medicis tum physiologicis adornatam. Melius vero fecisset mea sententia, si, prout semel consilium istud susceperat, nova sua inventa & observationes peculiari libello consignasset, sicque publici juris fecisset, quam integram Anatomiam conscribendo. Suasu vero amicorum suorum passus fuit ab hoc bono consilio sese dimoveri, sibique persuaderi, ut integram totius C. H historiam concinnaret, in eamque non sua solum, sed & aliorum inventa nova introduceret, ut sic una quasi tabula totius anatomes veteris no-

novaeque facies depingi & exhiberi posset. Quod consilium tanto minus ipsi deinde displicuit, quo magis observabat, neminem ante ipsum hoc aeque tentasse. Hoc vero potissimum est, quod in hac Anatomia summopere mihi displicuit, quod prolixas tales nimiumque evagantes faciat digressiones medicas aeque atque physicas, & *has* quidem multo adhuc frequentius quam *illas*. Deinde, quod Ipsemet in Praefatione haud diffiteatur, se tanquam artis delineandi imperitum, pictoribus sua praeparata relinquere coactum fuisse, qui eadem potius ita obscuraverint, ut ipsemet agnoscere illa non potuerit: In gratiam tamen typographi figuras quasdam rariores ex aliis Anatomicis sese mutuo accepisse & in opus suum transtulisse, ingenue fatetur. Quemadmodum vero in figuris ipsis haud raro requisita desideratur exactitudo: Ita similiter non omnia ejus inventa ita comparata sunt, ut iis tuto fidem adhibere integrum sit. Cujus generis v. g. sunt vasa lactea, quae per occultos & hactenus incognitos meatus immediate ad vesicam ferri suspicatur: Alioquin enim reddi rationem non posse, cur in potatoribus urina tam cito & in tanta copia ad vesicam feratur? Cur in diabete potus antea adsumptus parum vel nihil mutatus per vesicam reddatur

tur &c. Verum in Anatomia plus valet αὐτοψία quam suspicio, licet speciosa illa alias videatur.

§. CCXL. *Johannes Daniel Horstius*, P.P. in Academia Marpurgensi, edidit Anatomen C. H. tabulis comprehensam. Exhibuit etiam publico decadem observationum & epistolarum Anatomicarum, quibus singularia scitu digna, nempe lactearum thoracicarum & vasorum lymphaticorum natura embryonisque nutritio per os aliaque rariora exponuntur.

§. CCXLI. *Gregorius Horstius*, Gregorii Nepos, Ulmensis, specimen Anatomiae Practicae edidit in Academia Giessena, quod antea aliquot philiatris exhibuerat.

§. CCXLII. *Michael Rupertus Beslerus*, Norimbergensis, Patrem habuit medicum Norimbergensem, &, postquam in Academia patria Altdorffina laurum acceperat, praxin Norimbergae exercuit. Scripsit admirandae fabricae humanae mulierum, partium generationi inservientium, & foetus fidelem delineationem quinque tabulis, ad magnitudinem naturalem & genuinam, typis aeneis impressis. Natus est anno 1607. denatus vero anno 1661. cum ad annum aetatis suae quinquagesimum quartum adscendisset.

§. CCXLIII. *Nicolaus Severus*, scripsit obser-

observationes anatomicas de glandulis oculorum novisque eorundem vasis, anatomicas item observationes de glandulis oris.

§. CCXLIV. *Franciscus de Raedt*, edidit descriptionem anatomicam monstrosi foetus a *Ludovico Bilsio* dissecti, quae cum ejusdem *Bilsii* speciminibus Anatomicis exstat.

§. CCXLV. *Johannes Theodorus Kerckringius*, Batavus, in osteogenia foetuum praecipue sese exercuit: Unde edidit spicilegium Anatomicum, centuriam observationum Anatomicarum rariorum continens, nec non osteogeniam foetuum, in qua, quid cuique ossiculo singulis mensibus accedat quidque decedat, & in eo per varia immutetur tempora, adcuratissime oculis subjicitur. Accessit postea in supplementum osteogeniae foetuum, anthropogeniae ichnographia seu conformatio foetus ab ovo usque ad ossificationis principia.

§. CCXLVI. *Johannes Conradus Peyerus*, Medicus Scaphusianus, indagandas potissimum sibi proposuit glandulas intestinales, per intestina tam crassa quam tenuia dispersas, quibus natura tam in statu ordinario utitur pro laeviganda & irroranda interna cavitate intestinorum, quam in statu extraordinario, diarrhoea nempe critica, ubi hisce colatoriis utitur pro excernendis

nendis vitiosis humoribus, ex tota humorum massa ad hanc communem cloacam confluentibus. Edidit praeterea merycologiam curiosam seu de ruminantibus & ruminatione commentarium docte elaboratum, adjunctis etiam iconibus: Item anatomen ventriculi gallinacei & commentarium in eandem. Scripsit etiam certamen epistolare cum *Johanne de Muralto*, Medico Tigurino, cujus jam historiam exhibendi animus est.

§. CCXLVII. Hic *Johannes de Muralto*, Tigurinus, inque Gymnasio Tigurino artis medicae P. P. praeter varias observationes ex anatome variorum animalium tam volatilium quam fluviatilium haustas & Societati Naturae Curiosorum communicatas nobis etiam reliquit Vade mecum Anatomicum. Neque ignotum est philiatris Collegium ejusdem Anatomicum.

§. CCXLVIII. *Jocobus Heinricus Pauli* edidit Anatomiae Bilsianae Anatomen, occupatam inprimis circa vasa mesaraica & labyrinthum in ductu rorifero.

§. CCXLIX. Singulare prorsus inventum est, quod ex MSTis *Conradi Wesenfeldii*, insignis olim in Academia Viadrina Professoris, excerpsit *Johannes Petrus Albrecht*, Reverendissimi atque CelsissimiEpiscopi, nec non civitatis Hildesheimensis Archia-

Archiater & Phyſicus primarius, de *meatibus ab inteſtino coeco ad veſicam urinariam* tendentibus. Cum enim dictus Auctor in diſſectione Viri ob maleficia publice decollati occupatus eſſet, abraſa pinguedine circa inteſtinum coecum ſita detexiſſe ſibi viſus eſt *ductus* quosdam, *ab inteſtino coeco deorſum ad veſicam* vergentes, per quos materiam urinae, quam tam ſaepe & copioſe excernunt potatores, permeare, & veſicae infundi exiſtimavit: Quod ſi verum eſſet, non haberent amplius, cur angerentur phyſiologi in reddenda ratione urinarum, tam brevi tempore in tanta copia redditarum, neque neceſſitas ipſis incumberet, in defectu plenioris demonſtrationis ad *poros* ventriculi & veſicae vel *intro-forâs* vel *forâs-intro* aliasque chymaeras recurrendi, nec, uti quibusdam ſolenne eſt, diſtinguendi inter urinam potus & ſanguinis. Ceſſaret vero hac ratione omnis ſcrupulus, ſi de veritate ipſius rei rectius conſtaret. Cum vero nullus Anatomicorum, praeter illum ſolum, horum meatuum mentionem faciat, exiſtimamus merito, hos cum *ductibus chyloſis Diemerbroeckii* ad renes & veſicam tendentibus, in eodem cenſu habendos eſſe. Interea liberum cuivis relinquimus, an induſtriam ſuam in ejusmodi meatuum ſcrutinio, quotieſcunque occaſio ita tulerit, (Nam

(Nam cuivis adire Corinthum non licet) experiri consultum judicaverit?

§. CCL. Similes propemodum conjecturas de *nova via seri ad renes delabentis*, aluit etiam *Anonymus* quidam *Curiosus*, quas Collectoribus Ephemeridum N. C. transmisit: Nempe urinae materiam non solummodo per *vasa emulgentia* ferri ad renes, sed etiam, & quidem potissimum per *vesiculas* seu *vasa circa adipem renum*, quae ex mesenterio & propinquo *Pecquetti* receptaculo chyli serum urinosum per adipem ad renes transferunt. Quam suam adsertionem non tantum multis argumentis *a priori*, verum etiam Anatome Viri ex diabete & calculo mortui, in quo nempe externa renum tunica plane lacerata & minutis arenulis obsita fuerit, plus quam ipsa pelvis, *a posteriori* confirmare nititur. Sed cum conjecturis solis in rebus Anatomicis nullus sit locus, & nemo adhuc inventus fuerit, qui vias tales inspectione oculari demonstraverit, eas merito in dubio tamdiu relinquimus, donec clarius in apricum deducantur.

§. CCLI. *Simon Pauli*, Rostochiensis, patrem habuit medicum & Professorem Rostochiensem, qui, postquam in Alma Leucorea titulum & honores Doctorales impetraverat, brevi post in Academia Ro-

ſtochienſi profeſſionem publicam ſuſcepit, ex qua, integro ſeptennio exacto, Haffniam Danorum tranſiit, ibidemque profeſſionem ordinariam Anatomiae, Chirurgiae atque Botanices impetravit, tandemque Regis Daniae Archiater conſtitutus eſt. Calluit inprimis modum egregie dealbandi oſſa pro Sceletopoeia, a qua etiam modum iſtum didicit *Michael Lyſerus*, cujus jam ſuperius meminimus. Edidit quoque obſervationes in coctura oſſium, praeſertim ſterni obſervandas, item ſyntagma de origine, praeſtantia & utilitate Anatomiae. Natus eſt Roſtochii, anno 1603. denatus vero anno 1680, cum aetatem ſuam ad annum ſeptuageſimum ſeptimum produxiſſet.

§. CCLII. *Johannes Mauritius Hoffmannus*, Mauritii filius, atque in Academia Altdorffina Profeſſor Ordinarius, & Marchionum Onoldo-Brandenburgicorum Conſiliarius & Archiater, ſcripſit diſſertationes Anatomico-phyſiologicas ad *Johannis van Horne* Microcoſmum adnotatas & experimentis obſervationibusque recentioribus variis illuſtratas, pro quarum veluti ſupplemento etiam delineavit tractatum Anatomico-phyſiologicum, in quo non ſolum ſingularum H. C. partium ſtructuram exhibuit, verum etiam Recentiorum Anatomi-

corum

corum obſervationes & hypotheſes modeſte trutinavit, & novas etiam pro ea, qua pollebat, ſecandi dexteritate, quam per integros 27. annos adquiſiverat, adjunxit. Cujus v. g. generis eſt, panniculum carnoſum in homine nullum exiſtere, ſed illud, quod vulgo oſtendunt artifices, eſſe membranam pinguedinis. Membranae tympani chordam eſſe ſubtenſam, eamque tam ad ſenſationem quam ad mobilitatem hujus membranae facere. Ad Academicos Curioſos tranſmiſit obſervationem ex Anatome ovis, fœtum utero gerentis. Denique reticendum non eſt, quod ideam machinae humanae anatomico-phyſiologicam, ad obſervationes recentiorum conformatam & ad methodum ſectionum ſolemnium adcommodatam ediderit, eum nempe in finem, partim ut pro ſupplemento eſſet Diſſertationum in Hornii Microcoſmum olim jam editarum, partim vero etiam, ut philiatrorum doctrinae inſerviret, quoties nempe Demonſtrationes Anatomicae publicae inſtituendae ſunt.

§. CCLIII. *Theophilus Bonetus* edidit Anatomiam Practicam, quam Sepulchretum ſuum vocat, in qua proponit pene omnium C. H. adfectuum hiſtorias & Obſervationes ex cadaveribus hominum, certis morbis denatorum depromptas, opus certe

uti

uti anatomiae cultoribus desideratissimum, ita certe etiam utilissimum. Praemisit autem Anatomiae suae Practicae Prodromum, de abditis morborum causis ex cadaverum dissectione revelatis.

§. CCLIV. *Johannes Jacobus Harderus*, M. D. ejusdemque in Academia Basileensi P. P. descripsit novam glandulam lacrymalem una cum ductu excretorio in cervis atque Damis amplam latamque, & ex plurimis aliis conglomeratam, subrubram (aliter quidem atque reliquae oculorum glandulae) quaeque sita est in interiore oculi orbita, in peculiari cavitate pone musculum oculi adducentem, & quidem duabus epistolis ad - - - - - exaratis.

§. CCLV. *Johannes Baptista de Lambsvverde*, M. D. Coloniensis & in Ubiorum Universitate P. P. historiam molarum Uteri scripsit, quae licet argumentum anatomicum proxime non concernat, ut objicientibus facile largior, dignissimam tamen continet commentationem, in qua auctor quaestiones diu vexatas de molis virginum & impraegnatione sagarum a Diabolo, penitius examinare & praejudicia vulgaria extirpare cordi habuit.

§. CCLVI. *Franciscus Stockhamer*, Doctor medicus & Anatomicus edidit microcosmographiam sive partium H. C. omni-

um earundemque actionum & usuum brevem quidem sed adcuratam tamen descriptionem Anatomicam, novis hujus seculi inventis exornatam.

§. CCLVII. *Georgius Fridericus Francus de Franckenau, Georgii Franci de Franckenau,* Magni Regis Daniae Archiatri filius & artis medicae Doctor publicus, ut demonstraret, nihil tam vile vel abjectum esse, in quo non locupletissimam occasionem inveniant curiosa ingenia sese utiliter exercendi, scripsit onychologiam curiosam seu tractationem physico-medicam de unguibus, quos ex pluribus pelliculis tenerrimarum fibrillarum papillaceis coalitis progigni statuit, & exemplo adfinium cornuum in brutis confirmat.

§. CCLVIII. *Jacobus Hovius,* cum in Academia Ultrajectina pro obtinendo gradu Doctorali dissertationem inauguralem haberet, materiam minus tritam sibi eligendam esse existimavit, ac proinde motum circularem humorum ocularium, qui Anatomicis hucusque nondum innotuerat, in apricum deducere adlaboravit. Ostendit nempe, humores oculorum non fortuito ibi colligi, verum continuo potius fluxu ac refluxu ad instar sanguinis indesinenter in orbem verti, ut sic perpetuus oculi vigor constanter conservetur. Quamvis autem

autem de humore oculorum aqueo rem reapſe ita ſeſe habere; jam ab aliis ſatis demonſtratum ſit, & notiſſimum phaenomenon ſpontaneae reſtitutionis, ſi caſu & infortunio quodam effundi illum contingat, id clare oſtendat: Nondum tamen ſatis evictum eſt, idem quoque obtinere in reliquis oculorum humoribus: Eget enim negotium iſtud ulteriori indagatione, praeſertim cum tentamina Auctoris noſtri in ſolo tantum capite vitulino hactenus inſtituta fuerint.

§. CCLIX. *Laurentius Wolffstrigelius*, Medicus Viennenſis, frequenter ſecuit foetus abortivos, ſicque circa oſſis cuneiformis examen deprehendit contra *Fallopium* & *Riolanum*; dictum iſtud os non ex quatuor partibus, verum ex tribus tantum conflatum eſſe; imo & primam illius partem, quam alias *Sellam Sphoenoideam* vocant, in foetu perforatam obſervavit, ſicuti ipſemet refert Obſ. 76, Anni 1. Dec. 1. Eph. N. C. Anno 1670.

§. CCLX. *Johannes Godofredus Bergerus*, Hallenſis Saxo, in Academia Wittebergenſi Profeſſor medicinae primarius, eruditum non minus, quam eleganti ſtylo concinnatum ſcripſit tractatum de *natura humana*, in quo multa quidem anatomica, plura tamen phyſiologiam ſpectantia com-

prehenduntur. Argumenti autem ſtrictius Anatomici eſt epiſtola, quam ad amicum dedit de diviſione arteriae aortae in ramos carotides atque ſubclavios: Cum enim partim falſas arteriae magnae delineationes aliorum Anatomicorum, invita licet atque repugnante humani corporis ſtructura, obſervaſſet, partim lites inter duos valde celebres Belgii foederati Anatomicos, *Ruyſchium* & *Bidloum*, cordi habuiſſet, non ingratum ſeſe publico praeſtiturum officium exiſtimavit, ſi adcuratiorem & autopſiae magis conformem delineationem arteriae aortae & quidem ratione ramorum ejusdem adſcendentium exhiberet, id quod etiam dicta iſta epiſtola abunde praeſtitit.

§. CCLXI. *Johannes Palfyn*, Anatomicus & Chirurgus Gandavenſis, edidit deſcriptionem Anatomicam partium muliebrium, generationi dicatarum, una cum deſcriptione anatomica monſtri, quam tabulis aeneis illuſtravit, non tam ad vivum delineatis, quam potius ex *Johannis Svvammerdammii* miraculo naturae petitis.

§. CCLXII. *Guntherus Chriſtophorus Schellhammerus*, poſtquam per integrum, & quod excurrit, quadriennium in Academia Jenenſi publici medicinae Profeſſoris munere defunctus fuerat, evocatus eſt in Academiam Kilonienſem Cimbriae, ad

quam

quam priusquam diſcederet, programmate quodam ſuis Auditoribus breviter in memoriam revocabat ſummam ſuarum demonſtrationum, novarumque in Anatomicis detectionum, quae ad haec praecipue capita revocari poſſunt: Nempe in poſtica linguae parte foraminula, quae ocellos vocavit, ſeptem ordine per ſuperficiem diſponi ſub forma literae V; In larynge valvulas eſſe ab aliis non viſas; Glandulas *Rivinianas* non ſemper proprio ſuo ductu gaudere, ſed in *Warthonianum* communem rivum, lympham fermentativam plerumque effundere; *Nuckianam* novam, quam ſub oculo collocat, in homine non reperiri; *Diaphragma* in cane, neutiquam vero in homine ex duplici muſculo compingi, ſecus quam perſuadere voluit eruditis *Bartholini* nepos; *Meſenterio* non niſi *jejunum* & *ileon* connecti, neutiquam *duodenum* vel *colon*,, niſi exigua ſui parte; *Valvulam coli* nihil minus eſſe quam valvulam, ſed pendulam *ilei* ad angulum rectum *colo* inſerti partem; *Coecum* in homine nil niſi *coli* adpendiculam eſſe, quo flatus & ſtercora retrograda divertunt; Quandoque ſub *renibus* chyli *receptaculum* in canibus ſeſe in conſpectum dare; *Renum* ſtructuram longe aliam eſſe, quam vulgo depingitur, glandularum ſerie proxime ſub membrana po-

ſita, tubulorum vero ſtriatorum toto ordine in ductus hiantis *ureteris* ex pelvi emiſſos turmatim concurrente, venasque eſſe papillas, & obſcuras *Bellini* figuras; Digitorum pulpam glandulas globoſas pellucidas occultare, & ſtratum coccineum ſub unguibus poſuiſſe naturam, & multa alia. Caeterum edidit tractatum Anatomico-phyſicum de auditu & diſſertationem epiſtolicam de ortu lymphae & lymphaticorum vaſorum cauſis. Notis quoque doctiſſimis illuſtravit Conringii introductionem & additamentis neceſſariis, ſcriptorum praecipuorum ſerie ad noſtra usque tempora continuata, auxit atque locupletavit.

§. CCLXIII. *Johannes Daniel Major*, P. P. in Academia Kilonienſi Holſatiae fuit, ediditque hiſtoriam Anatomiae Kilonienſis, nec non conſilium breve de concipienda Anatome ſuppeditavit.

§. CCLXIV. *Daniel Bucretius*, alias Rindfleiſch Uratislavienſis, ſcripſit ſupplementum Tabularum Anatomicarum *Julii Caſſerii*, Placentini, quod cum *Adriani Spigelii* operibus exſtat, cujus ejusdem *Spigelii* opus de humani corporis fabrica Libris X. tabulis 98 aeri inciſis, exornatum juſſu auctoris quoque edidit.

§. CCLXV. *Conradus Victor Schneiderus*,

rus, medicinae in Academia Wittebergensi P. P. scripsit prolixum tractatum de partibus, quas vocant, principalioribus, capite, corde, hepate, cum observationibus ad Anatomiam pertinentibus. Edidit quoque varias disputationes, osteologiam concernentes, de ossibus sincipitis, de osse occipitis, de ossibus temporum, de osse cribriformi & hac occasione de catarrhis tractatum admodum prolixum.

§. CCLXVI. *Johannes Conradus Brunnerus*, M D. diversorum Principum, praecipue Electoris Palatini Archiater, a quo etiam nuper, cum Vicariatui S. R. J. praeesset, Baronatus dignitate exornatus est, ad Illustrem Societatem N. C. transmisit observationem, in qua novarum glandularum intestinalium descriptio continetur, quae in principio duodeni, tunicam ventriculi intimam a subjecta nervea separanti occurrunt, lentis primum magnitudine, dehinc miliares & successive minores, donec ad eam demum exiguitatem deveniant, ut visum pene subterfugiant. Hasce glandulas a nuper inventis differre dicit frequentia, & totum internum ambitum intestinorum obsidere, ut tota interior intestinorum tunica veluti nil nisi congeries minutissimarum glandularum esse videatur, unde humor intestinalis ubertim exstillat & in ca-

vum inteſtinorum depluit. Edidit quoque experimenta nova circa pancreas, quibus acceſſit diatribe de lympha & genuino pancreatis uſu.

§. CCLXVII. *Paulus Barbette* maiorem quidem famam praxi chirurgica ſibi adquiſivit, interim tamen cum probe ſciret, quam arcto nexu chirurgia cum Anatomia eſſet conjuncta, chirurgiae ſuae etiam ſubjunxit Libros V. Anatomiae Practicae, in quorum primo agit de partibus in genere, in ſecundo de Capite, in tertio de thorace, in quarto de infimo ventre & in quinto de artubus.

§. CCLXVIII. *Johannes Georgius Volckamerus*, medicus celebris Norimbergenſis & Collegii N. C. Praeſes graviſſimus, edidit Collegium Anatomicum ex Clariſſimis Triumviris concinnatum, nempe ex *Julii Jaſolini, Locri*, quaeſtionibus anatomicis, *Marco Aurelio Severino*, & *Bartholomaeo Cabrolio*.

§. CCLXIX. Nuperrime adhuc viventium cœtu exemptum eſſe Clar. *Verheyenium*, graviter dolemus. Fuit *Philippus Verheyen* in Academia Brabantiae Lovanienſi Anatomiae & Chirurgiae Profeſſor Regius longe celeberrimus. Natus eſt anno 1648. in pago Waas, ad parochiam de Varbrock pertinente. Parens ejus fuit *Thomas Verheyen*,

agri-

agricola. Jactis solidis fundamentis in studio tam literarum humaniorum quam ipsius philosophiae, in Academia Lovaniensi illud ita perfecit, ut supremos in philosophia honores obtinere cum laude valuerit. Et quamvis SS. Theologiae sese adplicare apud animum suum constituisset, amissa tamen ex sphacelo tibia, potius toto pectore arti medicae incubuit, in qua etiam tam laudabiles fecit progressus, ut in eadem Lovaniensi Universitate tam Anatomica quam Chirurgica Professione cum summo omnium adplausu exornaretur. Anno 1711. febre acuta correptus eademque extinctus est. Edidit Anatomiam C. H. in qua omnium tam veterum quam Recentiorum Anatomicorum inventa methodo nova & intellectu facillima describuntur ac tabulis aeneis repraesentantur. In secundo vero libro, quem jam dudum promiserat, nuperrime vero demum in lucem publicam emitti curavit, partium solidarum, primo Libro descriptarum, usum atque ministeria explicuit. Scripsit etiam animadversiones in Anatomiam *Blancardianam* & obiter in quasdam alias, in quibus errores *Blancardi* anatomicos vehementer, sicuti meruerat, perstrinxit, & plagii crimen, quod partim in ipsius textus emendicatione, partim vero in ipsarum figurarum ex aliis auctoribus im-

prudente translatione commisit, sole clarius manifestavit. Accessit dictis animadversionibus epistola ad Virum Clariss. Dn. *Fredericum Ruyschium*, in qua varia proponuntur dubia, nonnulla ipsius nova inventa concernentia.

§. CCLXX. Hic igitur *Fredericus Ruyschius*, Professor Anatomiae, Chirurgiae atque Botanices Amstelredamensis, jam senex, plerosque temporis nostri Anatomicos diligentia & dexteritate secandi longissimis intervallis post sese relinquit. Musaeum ejus tot nitidissimis praeparatis ubique instructum est, ut, quorsum prius oculos tuos vertas, varietate objectorum fere obstupefactus nescias: Ex magno numero earum, quae noviter ab ipso detecta sunt, facio hic tantum nonnullorum mentionem. Ita *arteriam* ab ipso *Bronchialem* dictam, a reliquis Anatomicis omnibus hactenus praetervisam primus descripsit, quae nempe tam ad bronchia arteriae asperae, quam exteriorem pulmonum substantiam advehit sanguinem, cum *vena cognomine*. *Meningem mediam*, nempe medio loco positam inter *duram* atque *piam matrem* & cerebrum cum cerebello & medulla oblongata investientem, quam ipse *Arachnoideam* vocat, ipsemet in sectione publica flatu distentam ac demonstratam in Amstelredamensium theatro

tro Anatomico vidi, indeque occaſionem deſumpſi anno 1697. epiſtola quadam Clariſſ. *Ruyſchium* rogitandi, ut in philiatrorum commodum & uſum publicum adcuratius eandem deſcriberet & iconiſmo illuſtraret; Quod etiam in ſua Reſponſoria ad meam Problematicam, ordine inter epiſtolas *Ruyſchianas* nonam, praeſtitit. *Septum Scroti,* reliquis hucusque Anatomicis incognitum, primus in apricum produxit, eaque in re Dn. *Verheyenii* adplauſum promeruit, qui ſeptum illud examinando invenit, ſuisque deinde ſpectatoribus ipſemet demonſtravit. Praeterea diſtincte delineavit *arterias Pericardii* & *intercoſtales*, easque cum *mammariis* frequentem habere connexionem, oſtendit. Eadem dexteritate ipſarum quoque *auricularum arterias* deſcripſit aeque ac depinxit, pluraque alia, quae omnia ordine recenſere nimis prolixum foret. Hoc adhuc reticendum non eſt, quod peculiari ſcripto, nempe dilucidatione valvularum, in vaſis lymphaticis & lacteis cum figuris aeneis demonſtraverit, omnes ductus lymphaticos quam plurimas obtinere valvulas, liberum lymphae chylique progreſſum ad vaſa lymphatica atque chylifera permittentes, regreſſum vero impedientes, & quidem geminatas, inſtar creſcentis lunae vaſorum lateribus adfixas,

ſibi-

ſibique mutuo oppoſitas, & haſce valvulas etiam ſine vaſculorum apertione ſatis diſtincte animadverti poſſe, inde oſtendit, quod, cum lympha contenta digito promovetur ductu contrario a valvulis iſtis mox ubique ſiſtatur. Huic vero valvularum adſertioni Ruyſchianae pertinaciſſime ſeſe ſemper oppoſuit *Ludovicus de Bils*, donec tandem victas dare cogeretur manus, poſtquam illae Hagae Comitis ipſi clare non ſolum delineatae, ſed & oculariter demonſtratae fuerunt. Cum D. *Bidloo* Profeſſore Leydenſi, fervidam habuit controverſiam, quae exinde potiſſimum exarſit, quod *Ruyſchius* ſubinde in epiſtolis ſuis Reſponſoriis ad Problematicas ad ipſum exaratas, *Bidloi* tabulas anatomicas cenſurae ſuae ſubmiſerit, quod usque adeo graviter tulit *Bidlous*, ut refutatione epiſtolarum ſuſcepta, adverſarium ſuum crudeliſſimis quidem injuriis adficeret, rem vero ipſam frigide ſatis defenderet.

§. CCLXXI. *Stephanus Blancardus*, uti in plerisque reliquis ſuis ſcriptis egregium egit compilatorem, eoque ipſo (in linguam praecipue vernaculam omnia vertendo) rei medicae ſummopere nocuit, peſſimis quibusvis ardelionibus ad abuſum artis nobiliſſimae viam ſternendo; Ita in Anatomia ſua *reformata* ſeu concinna (inconcinnam

nam ac *deformatam* rectius dixeris) corporis humani dissectione, ejusmodi plagii vix excusandi reum sese fecit; Adeo ut, si sua quisque repeteret, parum vel nihil remansurum, jure metuendum foret. Graviter ea de re conquestus est *Verheyen*, qui sexaginta & novem figurarum jacturam fecit, semel tantum facta ipsius nominis mentione. Alias ex *Willisio*, D. *Bourdone*, plurimisque aliis mutuatas, in opus suum promiscue transtulit, & pro suis venditavit, tantopere adhuc mutilatas & inversas, ut, si egregii illi viri adhuc viverent, nunquam pro suis amplius agnituri forent: Ut adeo rectius *Deformatam* quam *Reformatam* ejus Anatomiam adpellare liceret. Ut vero multa paucis verbis includam, quid de Anatomia *Blancardiana* sentiendum, adpono judicium D. *Verheyenii*, quod in animadversionibus ad Anatomiam *Blancardianam* legitur: Nempe & *textum & figuras, omnia ex aliis auctoribus desumpta esse, Blancardum bona a malis, veraque a falsis discernere non potuisse, omnia sine discrimine ac sine delectu in libros suos transtulisse.* Majorem vero laudem meretur ejusdem Anatomia Practica rationalis, quae est variorum cadaverum morbis denatorum, inspectio Anatomica; Hujus enim utilitatem in genere Jatrophilis jam superius commendavimus.

§. CCLXXII.

§. CCLXXII. *Johannes Munnicks, Diemerbroeckii* in Professione Anatomica successor in Academia Ultrajectina, ad contexendum opusculum suum *de re Anatomica*, omnes, sicuti ipsemet in praefatione testatur, quotquot exstant, commentarios Anatomicorum evolvit, consuluit atque inter sese comparavit, ut, quod utile & veritati consentaneum videbatur; decerperet atque colligeret. Tantam tamen artis hujus Scriptoribus fidem non adhibuit, quantam, fidelibus oculis, cum longe melius αὐτοψίᾳ comparetur Anatome, quam longa lectione ac profunda meditatione. Quidquid itaque solidi habet Anatomia recentiorum, in hoc libro tanquam in compendio comprehensum deprehendetur, ut eodem modo, sicuti microcosmus *Johannis van Horne*, Professoribus artis pro norma anatomiam docendi inservire queat.

§. CCLXXIII. *Godofredus Bidloo*, singulari magni cujusdam Principis favore ex chirurgo derepente Professor Chirurgiae & Anatomes in Academia Lugdunensi factus, non cessavit interim spartam suam pro virili exornare, edito pretioso opere anatomico in folio maximo Regali, cui titulus: Anatomia corporis humani, centum & quinque tabulis per artificiosissimum *G. de Lairesse* ad vivum delineatis, demonstrata,

veterum-

veterumque ac recentiorum inventis explicata, plurimisque hactenus non detectis illustrata. Negandum tamen non est, nonnullas figuras plus speciei & splendoris, quam veritatis habere. Sufficiat hac vice solum & unicum adduxisse exemplum de membrana urinaria in fœtu humano, quam omnes negant, ipse vero delineat. Rogatus autem a D. *Verheyen*, ut illam aliis Prosectoribus demonstraret, vel methodum saltem doceret eam inveniendi, subterfugiis usus est fidemque datam non liberavit, eoque ipso haud obscurum praebuit testimonium, frustra illam in humano fœtu adsertam & analogice tantum a brutis ad homines translatam. Cum *Frederico Ruyschio* ex communis studii aemulatione perpetuas habet lites ad opprobria usque scandalosa subinde exardescentes, quarum ipsemet auritus testis esse possem, occasione sectionis publicae Amstelredami a *Ruyschio* institutae, earumque specimen hic exhibere, nisi earum hic denuo memoriam refricare velle, molestum judicarem. *Guilielmum Covvperum* plagii accusavit, eumque in finem edidit *Guilielmum Covvperum criminis literarii citatum, coram Tribunali Societatis Anglicanae*, Lugduni 1700. qua ipsum non solummodo, quod figuris suis in Anatomia a se edita fuerit ussu, verum etiam, quod suis expli-

explicationibus pessime immutatis fuerit abusus, inculpavit. Nescio vero, an ab imputato crimine sese liberaverit *Covvperus*, cujus alioquin anatomiam, debitis laudibus, quas citra contradictionem meretur, superius exornavimus.

§. CCLXXIV. *Antonius Nuckius* primum Hagae Comitum medicinam exercuit, deinde vero in Academia Lugduno-Batava Anatomiae Professor & Collegii Chirurgici Praeses constitutus est. Primus fuit inventor *ductuum salivalium superiorum minorum*, ediditque non solum Sialographiam curiosam, sed & ductuum ocularium aquosorum anatomen novam. Demonstravit itaque suo etiam exemplo abunde, naturae sacraria cuivis inquirenti patere. Intra octennium ultra sexaginta & plura cadavera humana, praeter ingentem brutorum animantium numerum, dissecuit, & hac sua industria indefessa ductum Salivalem novum, novaque vasa humorem aqueum versus oculum deducentia, in apricum deduxit, ostenditque, hunc ab eoipso detectum ductum, a *Warthonianis*, *Stenonianis* & *Bartholinianis* vasis plane distinctum esse. Edidit etiam adenographiam curiosam & uteri foeminei anatomen novam, cum epistola ad amicum, de inventis novis. In dicta illa adenographia adcuratam glandula-

dularum conglobatarum & conglomeratarum historiam exhibuit, eas quoque adjiciens, quae a *Warthono* omissae fuerant, uti sunt glandulae meatus auditorii, labiales, hypoglottidis, occipitales, cervicales, suprascapulares, sterni, submammillares, pulmonum, diaphragmatis &c. Valvulas ductuum lactiferorum mera Anatomicorum quorundam figmenta esse demonstrat, cum quidam horum variis in locis angustati non tam valvularum ratione, quibus destituuntur, quam intuitu substantiae adiposae duriusculae, tubulos galactiferos aliquando nimium comprimentis, liquori injecto resistant. Quamlibet glandulam conglobatam quatuor gaudere distinctis vasis ostendit, nempe arteriola, venula, nervulo & ductu lymphatico. Ostendit porro, vasa lymphatica a glandulis originem suam non habere, verum potius arteriarum continuitatem esse, id quod ex eo comprobat, quod flatus in arteriam v.g. emulgentem immissus, vasa lymphatica in conspectum producat. In epistola quadam anatomica de variis ductibus lymphaticis differit, qui in variis externis capitis partibus, cervice, tunica pulmonum, spatiis intercostalibus, lumbis, diaphragmate, corde, liene, hepate, vesica fellea, ventriculo, mesenterio, testiculis, manibus, pedibus, cerebro, ipsa pineali glandula ne quidem excepta, reperiuntur:

Unde non dubitat eidem glandulae epitaphium addere, tanquam quae prae reliquis corporis glandulis nullam mereatur praerogativam.

§. CCLXXV. *Johannes Bohnius*, decus Academiae Lipsiensis eximium, qui per plurimorum annorum decursum Professionem publicam anatomiae atque chirurgiae ibidem summa cum laude exornavit, praeter alia multa erudita scripra edidit non solum circulum anatomico-physiologicum, verum etiam observationes quasdam Anatomicas, structuram vasorum bilariorum & motum bilis spectantes. Ut reliqua ejus anatomica, scriptis suis passim inserta nunc silentio praeteream.

§. CCLXXVI. Ejusdem in Academia Lipsiensi Collega, D. *Johannes Wilhelmus Pauli*, Anatomiae & Chirurgiae P. P. adnotationibus, Recentiorum in Anatomicis pariter ac Chirurgicis industriam patefacientibus, adauxit opuscula Anatomico-Chirurgica *Johannis van Horne*, sicuti jam superius animadversum est; quod etiam D. *Johannes Mauritius Hoffmannus* in Academia Norica eundem Auctorem sibi declarandum sumpserit, inque dissertationibus suis Anatomico-physiologicis librum mole quidem parvum, sed rerum tractatarum amplitudine magnum, notis suis illustraverit.

No-

Noster vero Lipsiensis commentator non solum Lipsiensem editionem cum Lugdunensi diligenter contulit, mendas & allegata correxit; & reliqua Auctoris addenda undique conquisivit, sed & novis observatis locupletavit, quorum aliqua tantum speciminis loco allegabimus. In respiratione magna, ubi costae cum sterno elevandae ac deprimendæ sunt, centum musculorum, tam *communium* quam *propriorum* concurrere adseruit, cum ad respirationem parvam vel duo diaphragmatis musculi sufficere queant. Nam praeter duos diaphragmatis, costae utrinque a 27. *propriis*, nempe subclavio, 11. intercostalibus externis, 11. levatoribus costarum, serrato antico minori, serrato antico majori, serrato postico superiori ac cervicali descendente *Diemerbroeckii*, & tribus communibus, pectorali, scaleno, & levatore scapulae attolluntur, cum costae e diverso utrinque a 14. propriis, videlicet 11. intercostalibus internis, triangulari, sacrolumbo & serrato postico inferiori & 5. communibus, musculis sc. abdominis soleant deprimi. Per orificium, quod in duodeno cum cholodocho ductus pancreaticus commune habet, flatu in hunc immisso, simul minus osculum canalis minoris detexit, priori fere oppositum, nisi quod paulo superius esset. Reliqua noviter observata in Praefatione uberiore, ipsi

opuſculo praemiſſa videre licet. Caeterum ſilentio non eſt praetereundum, huic editioni opuſculorum *Hornianorum* adjectam eſſe *Thomae Bartholini* hiſtoriam Anatomicam anevriſmatis diſſecti, uti & *Hornii* ipſius epiſtolam ejusdem argumenti.

§. CCLXXVII. *Daniel le Clerc* & *Johannes Jacobus Mangetus*, duo celebres medici Genevenſes, ipſimet quidem ſcripta Anatomica non ediderunt, interea tamen eo potiſſimum nomine rempublicam medicam ac praecipue Anatomicos maximopere devinctos ſibi reddiderunt, quod non ſine operoſis laboribus pleraque Anatomicorum ſcripta in unum congeſſerint, & integram Bibliothecam Anatomicam concinnaverint, h. e. theſaurum locupletiſſimum plerorumque in Anatomia recens inventorum, in quo integra eaque abſolutisſima totius C. H. deſcriptio ejusdemque Oeconomia e praeſtantiſſimorum quorundam Anatomicorum tractatibus ſingularibus, tam hucusque editis quam ineditis, exhibetur; Quibus adjecta eſt omnium partium adminiſtratio Anatomica, cum variis earundem praeparationibus curioſiſſimis.

§. CCLXXVIII. Ultimo loco prorſus ſilentio praeterire nefas duco, ſingularem non tam inventionem quam potius opinionem D. D. *Nabothi*, hodie Profeſſoris Medicinae Extraordinarii in Academia Lipſienſi de

si de *novo* quodam *Ovario*, quod circa cervicem uteri sibi detexisse visus est, & occasione disputationis publicae, quam pro loco habuit, *de sterilitate foeminarum*, aliquot dissectarum mulierum observationibus confirmare adnisus fuit. Cum vero jam alibi, nempe dissertatione de *partu Octimestri vitali & legitimo*, Respondente Dn. *Stabelio*, nunc medicinae Doctore & apud Silesios Practico felici, desideria mea libere simulq; satis prolixe exposuerim, nolo hac vice actum agere.

§. CCLXXIX. Credebam autem, hypotheseos Graeffianae evidentiam ac certitudinem, quam plerique exercitatissimorum Anatomicorum, quippe universo partium genitalium muliebrium systemati consonam atque conformem, calculo suo adprobarunt, plerosque moraturam, ne novo tali invento vel potius commento, quasi ejus farinae plura in medicina non haberemus, nulla in primis verisimilitudine, nedum certitudine sese commendante, ante omnia vero nulla solida experientia confirmato, tam facile aures praeberent: Evenit vero, quod in vulgari dicitur proverbio, nempe uno clamante graculo clamitare & alterum. Ita ergo novum istud ovarium circa cervicem uteri, si Diis placet, reperiundum, suos passim invenit admiratores, imo defensores & statores publicos, in cautos tamen, & quam perspicillis in

talium rerum teſtimonium adhibendis, fidem denegaverant, propriis craſſis oculis ſuperbe arrogantes. Dolendum vero vehementer, quod aeque credulos Medicinae Studioſos non ſemper inveniant, quorum quippe praeſertim oculatiorum & prudentiorum oculis glaucoma inducere nec poſſibile nec conſultum videtur; Simpliciori-bus vero illudere, facile quidem eſt, ſed ſimul admodum malitioſum.

§. CCLXXX. Illorum tamen aliqui, re penitius expenſa, ne per praecipitantiam fictionibus atque fabellis, quibus leves tantum & ignobiles animae capiuntur, aliquid darent, facile quidem intellexerunt, citra ingentes abſurditates uſum, nuperrime iſti abuſive ſic dicto ovario adſignatum, agnoſci non poſſe: Nempe ovula iſta ſeu veſiculas (quas hydatides rectius dixeris) circa cervicem uteri ſitas, & intra ſubſtantiam ejus maximam partem demerſas, quadantenus tamen, prout majorem vel minorem maturitatem adquiſivere, prominentes, liquore ſeminali repletas, veram generationis materiam continere, ab aura ſpermatis virilis impraegnari, indeque turgeſientes abrumpi, in fundum uteri devolvi, tandemque cum eodem ope placentae coaleſcere, ac prima fœtui formando rudimenta praebere; Hunc, inquam, uſum iſtis veſiculis adſcribere auſi non ſunt: Interea tamen

rem

rem ipſam retinentes, & veſicularum talium, ſecundum naturam ſemper praeſentium exiſtentiam ambabus ulnis, ut ajunt, concedentes, eo ipſo totius negotii participes ſeſe reddunt.

§. CCLXXXI. Verſatur autem in eo totius rei cardo, ut *veſicularum* iſtarum, quas nonnullis *abuſive Seminales* vocare placet, *certitudo & univerſalis exiſtentia*, in quibuscunque ſubjectis fœmineis *anatomice* demonſtretur, qua demonſtratione hactenus deficiente, irritum ſane eſt, quicquid de uſibus & conſectariis in phyſiologiam & pathologiam inde reſultantibus diſſeritur. Stabunt ſane duae illae rationes in contrarium adlatae inconcuſſae, quamdiu *primo* per obſervationes ſaepius iteratas & experientiam magis univerſalem non oſtenditur, veſiculas iſtas *ſemper* & *in omnibus* promiſcue *fœmellis* tam *brutis* quam *humanis* adeſſe, & id quidem *ſecundo* non in *ſtatu extraordinario* ſeu *morboſo*, ſed quam maxime *ſecundum naturam*.

§. CCLXXXII. Haec duo quamdiu ſolide non praeſtantur, non poterunt, qui talia ſerio objiciunt, accuſari, fruſtra eſſe, quod veritatem rei Anatomicam ſollicitent, vel penitus *univerſalem* iſtarum veſicularum *exiſtentiam* negando, vel earundem *naturalitatem*, ut ſic barbare cum aliis loquar, infringendo.

§. CCLXXXIII. Indicium eſt malae cauſae valde manifeſtum, quod in puellis impuberibus veſiculas iſtas non adeſſe liberaliter concedatur; Aut enim ſunt partes *ſpermaticae* (ignoſcite velim, Anatomicorum Coryphaei, ignoſcite, inquam, antiquae diſtinctioni, ſi forte in delicatioribus veſtris auribus ingratum ſtridorem excitet) ſpermaticae, inquam, quae cum formatione reliquarum partium efformantur. aut *ſanguineae*, quae ſucceſſu demum temporis creſcunt, ſicuti fungi ex gremio terrae propullulant, vel pyra aut poma in arboribus. Si vero *ſpermaticae* ſint, aderunt aeque in puellis impuberibus atque in iis, quae ad annos pubertatis jamdum pervenerunt.

§. CCLXXXIV. Quando vero *experientiam* talibus in rebus magis univerſalem deſideramus, neminem tam ſimplicem fore praeſumimus, qui exiſtimet, nos hic talem efflagitare experientiam, quae in *omnibus univerſaliter individuis* fuerit inſtituta; Talem enim nemo prudens poſtulaverit: Sed potius talem hic ſubinnuimus, quae in omnis aetatis, omnis temperamenti, omnisque vitae generis, fœmellis, imo & nullo habito diſcrimine, ſive homines fuerint ſive bruta, pluribus ac ſœpius iteratis vicibus adornata fuerit. Equidem, ut nullam rei violentiam adferamus, lubentes conce-

di-

dimus, veſiculas, cervicem uteri occupantes jam obſervaſſe *Graeffium*, qui tamen pro hydatidibus illas habuit, *Des-nouen*, qui pro organis ſeminis fœminei, ſimiliter, ut noſtri ovarii novi inventores, illas agnovit, & *Johannem Bàptiſtam Morgagni*, qui pro ſcaturigine muci Uterini easdem habuit. Tantum tamen abeſt, ut pro exiſtentia harum veſicularum confirmanda quidquam faciant, ut potius opinionum talium varietas univerſum negotium magis adhuc implicitum atque impeditum reddat. Neque Anatomia publica ante quinquennium praeter propter hic Halis adornata, veſicularum iſtarum ſeminalium falſo ita dictarum certitudinem atque veritatem efficacius demonſtrat, quia ipſi dictae ſectionis adminiſtri negare nequeunt, evidentia ſenſuum convicti, adfuiſſe hydatides, licet etiam praeter has, novum Ovarium inquiſituri in veſiculas, liquore ſpermatico repletas incidiſſe, & ſibi & aliis perſuadere laboraverint, licet obſervatores periti, cauti & attenti, ad quos provocatur, nihil horum detegere potuerint. Interum talibus in negotiis non raro accidere ſolet, quod memini aliis accidiſſe, cum ſuccum pancreaticum examinaturi, ſaporem ejus acidum eſſe proclamarent, quibus mox plerique ſpectatorum, auctoritatis praejudicio, ut fieri ſolet, occupati, adplaudentes viva

voce adclamarunt: Utique, Utique, sapor succi pancreatici acidus est, licet certissimus sim, plerosque aut nihil aut certe alienissimum quid ab aciditate gustasse.

§. CCLXXXV. Quae cum ita sese habeant, & veritas anatomica, quae tamen κρινόμενον est totius rei, adhuc in lubrico versetur, nemo, opinor, multum sollicitus erit de usu, istis vere sic dictis hydatidibus adsignando; Quia non entis nullae sunt adfectiones, & hinc sublato fundamento, totum aedificium physiologicum atque pathologicum, isti superstructum, sua sponte corruet. Sed fortassis curae posteriores omnia vel certius confirmabunt, vel crudius dicta emendabunt, quia tota res *problematice* magis quam *definitive* proposita esse dicitur. Si ergo pro lusu ingenii habeatur, ego quoque non multum tergiversabor, invento huic inter speculationes physicas, si non eminenter utiles vel necessarias, attamen curiosulas, aliquem locum concedendi, quae superfluorum instar si non prosint, ad minimum etiam eminenter non nocebunt, nisi in physiologiam ac pathologiam (nempe medicam) imo ipsam quoque therapeuticam) nempe medicam, non cathedralem vel per chartam fieri solitam) tandem inconsiderate invehantur, quod quidem non speramus, juste tamen metuimus.

§. CCLXXXVI. Denique, ut historiae ne-

nostrae colophonem imponamus, reticendum non est, quod numerosis selectissimis observationibus repletae sint Ephemerides N. C. quae inprimis e sectione cadaverum humanorum haustae atque collectae sunt, quo nomine passim laudatur *Johannes Jacobus Wepferus*, Poliater Schaffhusanus, qui adsumptis eum in finem laborum sociis, *Christophoro Hardero, Friderico Lucio Screta*, & *Emanuele Hertnero*, jam ab aliquot retro annis Schaffhusi varios aegros morborum impetu exstinctos aperuit, inque veras istorum morborum, quibus denati fuerant, caussas & origines inquisivit. Hinc nata est tetras historiarum apoplexia extinctorum. Nec sua laude defraudandus *Ballonius*, qui non minus in cadaverum humanorum apertione & caussarum morbificarum investigatione desudavit. De *Jacobi Bontii* observationibus jam superius dispeximus, uti & de observationibus *Johannis Chiffletii*. Praetereundus etiam non est *Johannes Faber Bamberg*, Professor Romanus, qui ultra centena diversi sexus & aetatis cadavera humana secuit. Similiter ignotus non est *Petrus Castellus*, Professor Messanensis, qui sepulchretum suum, sive quod idem est, observationes Anatomicas ex centum cadaveribus, quae Romae, ubi professione defunctus est, secuit, sese hausisse ipsemet confessus est. De *Marci Antonii Ulmi* observationibus Anatomicis,

tomicis, ex cadaveribus humanis a ſe aliisque ſectis, pariter jam ſuperius vidimus. Ut alios taceam, quorum paſſim in Ephemeridibus mentio injicitur, qui per Anatomen hanc Practicam plerorumque adfectuum H. C. tam externorum quam internorum, v. g. ſcirrhorum, abſceſſuum abdominis, hepatis, renum, anaſarca defunctorum, apoplecticorum, aſciticorum, aſthmaticorum, cachecticorum, calculoſorum, catarrho ſuffocativo interemptorum, cephelalgicorum, colica defunctorum, convulſivis adfectibus demortuorum, dyſentericorum, epilepticorum, haemoptoicorum, hernioſorum,, hydrocephalicorum, hypochondriacorum, hyſtericarum, ictericorum, paſſione iliaca demortuorum, iſchuria ac mictione purulenta defunctorum, phthiſicorum, phreneticorum, ſyncopticorum, tabe confectorum &c. ſumma cum induſtria & ſucceſſu praxeos medicae ſuſceperunt. Exſtat etiam in dictis Ephemeridibus Epiſtola Anatomica *Bauhini* ad Voglerum, item Anatomica quaedam noviter obſervata, & experimentum anatomicum circa naturam vomitionis. Denique Decuriae ſecundae anno ſecundo appendicis loco ſubjunctam videmus Epiſtolam *Michaelis Bernhardi Valentini* de nova matricis & morbonae muliebris anatome aliisque obſervationibus curioſis ad Illuſtrem & magnificum *Johannem Danielem Widtium*, diverſorum Imperii Statuum Cameraeque Imperialis Spirenſis Archiatrum & Academiae Germanorum Curioſae Collegam meritiſſimum. Et quis ditiſſimum illud Gazophylacium totum exhaurire praetendat? DEO interim T. O. M. ſit laus & gloria in ſeculorum ſecula.

DECAS
OBSERVATIONUM
PHYSICO-ANATOMICO-CHIRURGICARUM.

Appendicis Loco

HISTORIAE ANATOMIAE

SUBJUNCTA.

AUCTORE

Andrea Ottomaro Goelicke,
Med. D. ejusdemque P.P.

ANNO M. D CCXIII.

OBSERVATIONUM PHYSICO-MEDICO-CHIRURGICARUM

OBSERVAT. I.

De Sarcomate penſili ſex librarum ex clavicula ſiniſtra ad inguina usque propendente.

SI naſcentibus in corpore humano malis medicina oportune ſemper pararetur, certiſſimum eſt, pleroſque morbos in prima, ut loquuntur, herba ſuffocari poſſe: Quia vero cum plerisque aegrotantibus ita natura comparatum eſt, ut inani ſpe facile ſeſe lactari patiantur, fore, ut ejusmodi mala tandem ſua ſponte evaneſcant: Hinc tanta ſubinde incrementa inſenſibiliter ſumunt, ut tandem omnis fruſtra opponatur medicina, cum mala per longas invaluere moras.

Id ipſum docuit nos haud ita pridem exemplo ſuo *Georgius Strantz, ruſticus Gudenburgenſis*, vir provectioris jam aetatis, nempe 60. annorum. Is ante triginta propemodum annos ex elevatione ingentis ponderis, prout recordabatur, primum levem

vem quendam tumorem vasis cujusdam sanguinei circa claviculam sinistram expertus est, quem cum negligentius haberet, majora pedetentim incrementa sumpsit, & cum primum ovuli passerini, deinde columbini postea gallinacei imo anserini capacitatem exhiberet, tandem cute vehementer dilatata, tantopere sua extendit pomœria, ut hodie ingentem veluti cucurbitam, unius cum dimidia spithamae longitudinem & proportionatam crassitiem, cum pondere sex librarum praeter propter referentem, intuentium oculis cum summa admiratione offerat. Insensilis est tumor, &, si digitis palpetur, mollitiem cum aliquali tamen duriuscula renitentia, qualem in mammis virginum illibatarum, impudicis manibus nondum contrectatarum, deprehendere solemus, palpantibus offert. Versus os sterni plura ejusmodi tubercula conspiciuntur, de quibus nullus dubito, quin pariter indies in majorem amplitudinem sese diffusura sint, nisi mature obex ponatur. Propendet autem Sarcoma illud ex cute ossis claviculae sinistrae, instar ampullae seu cucurbitae, quod cum sex librarum pondus habeat, cutem vehementer extendit, usque adeo ut in regionem inguinalem usque in erecto homine propendeat. Ante triennium sua sponte ruptum est, & sanguinis nigri-

nigricantis atque coagulati grumi aliquot, pugni excedentes magnitudinem egressi, quem deinde sequutum est per aliquot dies continuos stillicidium seri lutei admodum exfœtentis, apertura tamen, cum nihil externe admoveret vel admoveri pateretur rusticus, sua sponte iterum cojit & consolidata est, crescendoque, ut ante, intolerabilem aegrotanti peperit molestiam.

Varia quidem malo ingravescenti quaesivit remedia, nascenti vero quae opponere debuisset, temere neglexit. Quis enim dubitaret, levi opera pensilem talem tumorem in principio vel rescindi vel ligari filo sericeo ita potuisse, ut nutrimento sensim orbatus & flaccidus, sua tandem sponte emarcuisset? Hodie vero duplex modo dictum remedium nullum amplius locum invenire, periti artis facile sibi persuaderi patientur. Interim, prout hominum illorum mos est, non exercitatorum chirurgorum vel medicorum, sed opilionum, carnificum & circumforaneorum operam sollicitavit, quorum alii suppurationem seu tumoris in pus conversionem, alii vero resectionem suaserunt.

Nuperrime ad me adducto, &, quid facto opus esset, perquirenti respondi, neutrum propositorum Remediorum hac praesenti rerum conditione locum amplius invenire,

venire. Non *ſuppurationem*, quia metuendum, ne in fœdiſſimam exulcerationem, cujus ante triennium quaedam jam praeludia ſenſit, brevi tranſeat.

Non *ligationem mediante filo ſericeo*, quia nullum eſt dubium, quin enormis inflammatio una cum aliis funeſtis conſectariis partes proximas mox invaſura ſit: Nec denique ipſam *per cultrum reſectionem*, quia non ſolum vaſa ampliſſima cum proximis jugularibus arctiſſimam habent communionem, ex quorum amputatione haemorrhagia lethalis metuenda, verum etiam craſſi tendines, qui digitis haud ita difficulter detegi poſſunt, univerſam molem carneam ac potiſſimum collum ejus pervadunt, ex quorum temeraria reſectione convulſiones aliaque funeſta accidentia oriri poſſe, conjectura facile adſequimur.

Quibus omnibus ita rite ponderatis, maluimus patientem, quippe auxiliorum nec medicorum nec chirurgicorum capacem dimittere, quam artem & famam, religioſe ſemper a medico ſervandas, periculo exponere.

OBSERVAT. II.

De Anatome pueri $2\frac{1}{2}$ annorum, macie penitus conſumpti ob *glandulam meſenterii centralem ſteatomatoſam.*

Morborum chronicorum altius radicatorum primae origines, causae ac verus habitus quam difficulter cognoscantur, quotidiana praxis innumeris plane exemplis docere potest, medicis ut plurimum circa veram morborum talium indolem in diversa abeuntibus, & alienissimis speculationibus indulgentibus, quas deinde cadaverum talibus morbis denatorum apertio & inspectio ocularis unico obtutu pessundat atque diversicolores tales theorias inutiles & evanidas reddit. Ut adeo Anatomia Practica sit utilissimum medium, veram morborum diuturnorum, quorum ante sectionem tam difficilis erat diagnosis, indolem pernoscendi & explorandi.

Ante biennium, & quod excurrit, puer duorum annorum cum dimidio in vicinia mea secandus mihi oblatus est, ventre tumido & lapidis instar indurato & extrema insuper macie consumptus. In consilium adhibiti fuere medici medicaeque, aliis lumbricos suspicantibus, aliis obstructionem vasorum mesaraicorum (des kleinen Geäders) culpantibus, aliis ventriculum debilem judicantibus, aliis plane fascinum accusantibus, ad quam ultimam tandem causam ab imprudente plebe recurritur, quoties nulla verisimilior in imaginationem cadit.

Quantopere vero hi omnes cum speculatio-

lationibus ſuis nulli fundamento ſuperſtructis, a vero aberraverint, ipſa tandem ſectio in praeſentia nonnullorum ex auditoribus meis adornata manifeſtavit.

Remotis nempe, ut artis eſt, integumentis abdominis communibus admodum emaciatis, adeo ut muſculi vix aliam quam membranoſam exhiberent faciem, & ſecto peritoneo, mox deſideratum fuit *omentum*, quippe cujus ne minimum quidem adparuit amplius veſtigium. Id quod in corporibus extrema macie confectis haud raro ita obſervari ſolet, ut omentum aut penitus deſideretur, aut ad ſummum membrana quaedam tenuiſſima, omnis tamen pinguedinis expers, reſidua deprehendatur, qualem caſum in Anatome puellae diarrhaea confectae exhibent Eph. N. C. Dec. II. Ann. V. Obſ. LXI. qualis historia omenti conſumpti in hydrope legi etiam poteſt apud *Petrum Pavvium* Obſ. 5. & 29. ad Cent. IV. hiſtoriarum Bartholinianarum. Conferri poteſt Anatome pueri tabidi ſeptem circiter annorum, cujus oſſa atque cutis tabe penitus exaruerant, in quo ſimiliter epiploon nullam ſui notam reliquerat, praeter membranaceam quandam particulam, hepati ſubſtratam propendulamque, uti occurrit Ephem. N C. Dec. II, Ann. V. Obſ. LXV. Eaedem Ephemerides ſpecialius me-

minerunt pauperculae cujuſdam ex ſteatomate meſenterii, viribus omnibus exhauſtis tandem mortuae, cujus abdomine aperto, poſtquam muſculorum caro una cum adipe prorſus contabuerat, de omento ne γρὺ quidem obſervatum amplius fuit. In circumferentia Meſenterii hinc inde obſervata *parva* quaedam *ſteatomata*, in glandulis nempe per univerſum meſenterii tractum diſperſis, quorum alia piſorum, alia fabarum majorum quantitatem ſuperabant: In ejuſdem vero centro ſtatim viſui occurrebat *magna* quaedam *moles ſteatomatoſa*, inteſtinis & vertebris lumborum ita pertinaciter adhaerens, ut non ſine difficultate ſeparanda inde fuerit, quae diſciſſa ſubſtantiam lardo denſiori ſimilem in ſeſe continebat. Atque haec quidem moles tam firmiter univerſam inteſtinorum compagem comprehendebat, ut loco moveri non poſſet, in globum quippe ingentis amplitudinis convoluta & flatibus inſuper diſtenta. In *ileo* vermis ſpithamae longitudinem habens concludebatur. *Hepatis* ſubſtantia naturalis erat, niſi quod variis fibroſis emiſſionibus, pars ejus ſeu lobus dexter peritoneo firmiter adhaereret. *Lien, veſica Urinaria* & *renes* naturali modo ſe habebant. Aperto thorace *lobum pulmonis ſiniſtrum ſcirrhoſum* deprehendimus, *dextrum*

vero

vero *pleurae* firmiter adnexum, unde respiratione valde difficili puer, cum adhuc viveret, detinebatur. *Cor*, etiamsi copioso sero (trium vel quatuor ad minimum cochlearium) in pericardio conclusum innataret, mucronem tamen ejusdem pericardio firmissime adnatum esse observavimus, adeo ut libere moveri neutiquam potuerit. Caeterum macie usque adeo consumptus erat puer, ut praeter cutem & ossa nihil restaret, die Haut schlotterte gleichsam um die Knochen herum. Abdomen vero, antequam aperiretur, tympani instar tumidum erat, cujus rei causam postea in flatulentiam, qua tota intestinorum moles occupabatur, conjecimus. Rationem itaque hujus atrophiae & mortis insequutae non dubito refundere in steatoma glandularum mensenterii, quippe quod utique veram, realem atque, ut sic dicam, positivam interceptionem commeatus alimentarii suppeditavit; Quamvis alias negare nolim, saepius fictitiam & in cerebro speculatorum natam esse obstructionem seu oppilationem vasorum mesaraicorum. Confer interim observationem huic propemodum parallelam Miscellan. N. C. Dec. II. Ann. II. pag. 367. quam paulo ante adduximus.

OBSEEVAT. III.

De hepate inſolitae magnitudinis, extremae maciei cauſa in puella ſeptem annorum Anatomiae ſubjecta.

ANte quinquennium cultro Anatomico ſubmiſimus puellam ſeptem annorum, quae, poſtquam duritie ventris ac renitentia ejuſdem per plurimos menſes laboraverat, tandem adpetitu omni proſtrato ita exhauſta atque emaciata fuit, ut ſceleto ſimilior, quam vivo homini adpareret. Incerti parentes de ſpecie morbi, cujus vi filiola animam efflaverat, medicamentis omnibus irrito ſucceſſu adhibitis, decreverunt cauſam mali, nulla arte ſuperabilis, per anatomen expiſcari, eamque proinde provinciam mihi demandarunt ; Quam dum lubens in me ſuſcipio, abdomine vix aperto, hepar ingentis & inſolitae (nempe in puella tam tenerae aetatis) magnitudinis obſervo, durum praeterea atque renitens, inteſtina omnia tam tenuia quam craſſa flatibus admodum diſtenta & abdominis cavum ſeri , malum tamen odorem non ſpirantis, copia notabili repletum. Reliqua autem viſcera cum a conſtitutione ſana vix abluderent, prolixius proſequi neceſſarium non judicabam.

OB-

OBSERVAT. IV.

De agno monſtroſo in vicinia nato.

Uti naturam in opere ſuo, fabricando nempe corpore occupatam, mille modis turbari poſſe, *a priori* facile concedimus: Ita multiplex partuum monſtroſorum tam in humano quam brutorum genere, proventus, ea de re nos dubitare non ſinit. Etiamſi autem innumera jam talium obſervationum exempla, imo integri tractatus *de monſtris* proſtent, non dubitabimus tamen ex noſtro etiam penu aliquod exemplum proferre. Paucis enim adhinc ſeptimanis agnellus in vicino quodam vico vivus oblatus nobis eſt, monocephalus, binis oculis & quatuor auribus, e ſede ſua naturali transpoſitis, duobus corporibus a ſe mutuo diſtinctis, quatuor pedibus anterioribus totidemque poſterioribus, qui tamen paucis poſt partum horis exſpiraverat.

OBSERVAT. V.

De miris convulſionibus, mulierem pauperculam ultra biennium cum ſtupore adſtantium exagitantibus, & in hunc usque diem adhuc durantibus.

QUamvis miram convulſionum efficaciam jam alii obſervaverint Practici, non inutile tamen erit, memorabile ejus rei exemplum percenſere fœminae cujusdam in ſuburbio noſtro, *Neumarck* dicto, quae jam ultra biennium valde mirificis, etiam ad terrorem adſtantium usque, convulſionibus exagitata fuit, quibus refraenandis nulla adhuc dum medicina inventa eſt, imo potius ſub promiſcuo, ſicuti inter vulgus hominum contingere ſolet, remediorum uſu, ferocior & inſolentior redditus fuit adfectus. Hiſtoria haec eſt: Mulier paupercula, vinitoris uxor, tenerae graciliorisque conſtitutionis, 48. annorum, circa annum 22. matrimonium iniit, indeque octo liberorum mater facta, bis gemellos peperit. Et licet hiſce puerperiis plerumque ſine graviori quodam ſymptomate accedente recte fuerit perfuncta, ſubinde tamen mali hyſterici aliqua, licet tranſitoria, ſenſit pathemata, praeſertim poſtquam ante hos circiter octo annos menſtrua ipſi ſubſtiterunt & parere deſiit. Ante biennium & quod excurrit, laboravit gravi quadam diarrhoea, ad dimidium plane annum plus minus continuante & nulla arte compeſcibili, cui deinde quocunque tandem artificio ſopitae motus epileptici ſucceſſerunt, ſubinde quidem remittentes

&

& inducias passi, tandem vero ira & terrore denuo provocati, in horrendas convulsiones transierunt, quae jam ultra biennium mira motuum varietate & vehementia perdurarunt, & patientem adhuc dum in dies gravius exagitant. Totum nempe successive corpus violentissimis, &, si prudenter res aestimetur, nulli vere rationali intentioni, rem quandam corpoream vel materialem, corpori molestam vel plane noxiam removendi satisfacientibus, percellitur convulsionibus tam mirabilibus simulque horrendis, ut plerisque adstantibus vel nudus adspectus non solum admirationem, verum etiam horrorem incutiat. Interim nunquam diu uni loco pertinacius inhaerent, aut eodem semper modo partes exagitant, sed mox unam, quam cum impetu invaserant, partem, iterum destituunt violentae istae exagitationes, quas tamen mox velut ex improviso reassumunt, qua motuum reciprocatione toti dies noctesque transiguntur insomnes. Primos convulsionum insultus plerumque experitur aegra in plantis pedum, quae insolito modo contrahuntur, unde deinde ulterius progrediuntur ad pedes & crura, tantaque cum violentia artus istos inferiores exercent, ut lignea lecti pars, cui pedibus innititur, ferocia motuum aliquoties diffracta

fuerit. Viſcera infimi ventris, quae deinde occupat, in perpetuo veluti motu exiſtunt, & ex latere ſiniſtro verſus dextrum, & ex dextro verſus ſiniſtrum convolvuntur, donec eorum aliquod in pugnum vel globum (Uterum eſſe patiens exiſtimat) contractum verſus diaphragma adſcendat, quod deinde verſus ſuperiora adigendo cavitatem pectoris coarctat, reſpirationem valde difficilem reddit & ſummas praecordiorum anxietates parit, unde deinde ad vociferandum, nonnunquam ſemel, bis terue, aliquando vero decies imo duodecies veluti impellitur, ſicuti ipſamet fatetur his verbis: Sie müſte ſchreyen / was Sie aus vollem Halſe bringen könte; Sie könne es nicht laſſen. Quo quidem in ſtatu tanquam mentis impos oculis torvum videt, mox tamen ad ſeſe revertitur: Omnes interea digiti, pollice excepto, tam violenter contrahuntur, ut iis explicandis mediocris virtus non ſufficiat, progrediuntur deinde hi motus convulſivi ulterius ad os cubiti & brachii, illaque non minore violentia modo contrahunt modo extendunt, ſicque ulterius vim ſuam protendunt ad oſſa ſcapularum tam dextrum quam ſiniſtrum, quod utrumque a parte poſtica verſus anticam & vice verſa agitat, nonnunquam totum caput veluti in gyrum vertitur, interdum verſus

verſus partem anticam nutare, interdum verſus poſticum reclinari obſervatur, non nunquam totus truncus cum violentia attollitur, ut lecto inſidere videatur aegra, non nunquam eadem cum vi iterum dejicitur, idque ſucceſſive aliquoties repetitur. Ita porro labia nonnunquam tremunt, nonnunquam verſus aures contorquentur, oculi interdum torvum vident, interdum intra orbitas ſuas gyrantur ſeu in orbem veluti rotantur. Interea mens rectiſſime ſemper ſibi conſtat, nec ulla turbatarum animae operationum indicia comparent. Notari enim cumprimis meretur, quod, dum alias in gravioribus convulſionibus, univerſum fere corpus occupantibus, quaedam mentis alienatio vel ad minimum quaedam cogitationum obfuſcatio ſeu obnubilatio ſoleat eſſe conjuncta, Noſtra potius ingenue confiteatur, mentem ſibi rectiſſime ſemper conſtare, niſi quod cogitationes ad pauca quaedam momenta veluti perire ſibi videantur, dum nempe in ſummis iſtis anguſtiis conſtituta, ad vociferandum veluti impellitur. Alias eorum omnium, quae durantibus iſtis vehementiſſimis convulſionibus dicta vel facta fuerunt ab adſtantibus, rectiſſime recordatur, ſicuti etiam poſt inſultum aliquem licet graviorem ſuperatum, ad quaeſita aptiſſime reſpon-

ſpondet, ſicuti ſaepius ejus rei experimentum mecum fecerunt adſtantes. Solent praeterea in aliis epilepticis gravioribus convulſionibus duo obſervari phaenomena, non minori conſideratione digna, nempe *pollicum fortiſſima impreſſio in pugnum & copioſa ſpumae circa os collectio*, quod utrumque tamen in noſtra non obſervatur: Licet enim omnes reliqui digiti fortiſſime contrahantur, & omni meo molimine in ſitu recto detinere vel extricare illos non valuerim, pollicem tamen contractum nunquam vidi, multo minus ſpumam circa os collectam unquam obſervavi, labia tamen tremere ſaepius viſa, maxilla vehementer exagitata, lingua diverſis etiam motibus exercita, nunquam tamen extra vallum dentium exporrecta, interim tamen eo modo diſpoſita, ut ad certas voces proferendum non ſolum habilis exiſteret, ſed veluti impelleretur, quod aliquoties ſuo modo ita expreſſit aegra: Sie müſte ſo reden / und nicht anders / es wäre recht / als wann ihre Zunge und Kinnbacken darauf gerichtet würden / daß Sie ſo reden müſte.

Solet inſuper & hoc obſervari in aliis epilepticis, quod ſi pollices ipſis extricati fuerint, mox vel brevi poſt univerſa convulſionum vis ita diſtrahatur, ut brevi poſt tandem penitus ceſſet, quod tamen in noſtra, inſti-

instituto aliquotis experimento, non successit: interim in eo exactissima est convenientia, quod paroxysmo aliquo superato de universali corporis lassitudine, qualis alias post gravia laboriosa voluntaria molimina hominibus sanis obrepere solet, vehementer conqueratur, nullo vero modo de doloribus exquisitioribus, quorum praesentiam violenta ista viscerum abdominis contorsio arguere non citra rationem posset. Plerasque noctes trahit insomnes, interdum tamen per bihorium, a secunda nempe ad quartam post mediam noctem, leviori somno fruitur, de reliquo tam inclinante die quam noctu omnia sunt tolerabiliora, convulsiones praecipue in abdomine, dum in dextrum latus volvitur patiens, notabiliter remittere imo tandem plane cessare observantur, universum tamen corpus hinc inde commovetur, non aliter ac si in cunis hinc inde agitaretur. Alvus tanta cum pertinacia suppressa est, ut singulis quinque diebus semel tantum deponatur, dumque tandem foeces egeruntur, omnia simul intestina exitum quasi tentare aegrae videntur. Cibos nec magnopere adpetit, nec tamen etiam aversatur, sed undecunque oblatos magna cum aviditate devorat, tanquam necessitate quadam coacta ad subito ingerendum, quidquid oblatum fuit; sie müste sich Zauen.

Unde

Unde etiam ſudores inter comedendum erumpunt. Nonnunquam cachinnos edit, quaſi de re quadam ſibi jucunda laetaretur, idque plerumque invita fieri minerva ipſam etconteſtatur: ſie müſte Lachen/ und könne es nicht laſſen; klopffet darzu in die Hände. Mox tamen iterum profunda corripitur triſtitia, quaſi lacrymas effuſura &c.

Atque mira haec convulſivorum motuum cataſtrophe, ut cogitari facile poteſt, diverſis etiam ſpeculationibus anſam dedit, quibuſdam occultam daemonum vim, magicas artes & incantamenta accuſantibus, aliis vermium in ventriculo & inteſtinis latentium integras turmas ſuſpicantibus, aliis pathematibus hyſtericis totum negotium tribuentibus, aliis vero materiam quandam valde acrem, ſyſtema nervoſum & quidem ex hypotheſi vulgari, paulo debilius, irritantem, vellicantem, ſicque impetuoſum ac veluti furibundum ſpirituum animalium influxum per nervos in muſculas excitantem, hariolantibus.

Quod vero pleraeque harum praefigurationum omni ſolido fundamento deſtituantur, nihil certius demonſtrat, quam irritus omnium hucuſque adhibitarum medicationum ſucceſſus. Quicquid enim hucuſque a medicis imo & medicaſtris, quorum certe non parvus numerus ſua hic fecit experimen-

rimenta, aegrae exhibitum fuit, adfectum potius exaſperavit ferocioremque reddidit; Quod inprimis praeſentius praeſtiterunt ſpirituoſa acria, uti ſpiritus CC. aliaque hujus farinae. Fruſtranea quoque in hunc uſque diem fuere omnia reliquorum tentamina, qui correctiones vel alterationes materiarum, ex hypotheſi acrium & irritatoria vi inſtructarum, in animo habuerunt: nemo enim illorum ad motus illos exorbitantes eorumque moderamen procurandum reſpexit, & hinc conatuum talium ſucceſſus omnes irritos fuiſſe, non eſt mirandum.

Mihi ſemper viſum fuit, prima equidem harum commotionum heteroclitarum fundamenta negotium menſium ante conſuetam periodum ſubſiſtentium imo plane conſtanter emanentium poſuiſſe, quas deinde ſuccedentia graviora animi pathemata, nempe ira vehemens & terror inopinatus non ſolum revocarunt, ſed & graviſſime exaſperarunt. Quia nihil aeque majori pollet efficacia tam ad convulſiones recentes excitandum, quam inprimis ad antiquas reſuſcitandum & revocandum, quam dicta illa animi pathemata: hae enim duae potiſſimum cauſae mihi innotuere, quarum occaſione motus iſti vehementiſſime exacerbati ſunt, nempe primo iracundia vehemens, ex rixis & jurgiis aſperrimis oriunda, in quae

cum

cum hospite sua ob frustulum lardi, furtim sibi ab illa ablatum exardescebat patiens: Accesserunt dirae hospitis, furore prorsus exagitatae, imprecationes, dum a tergo patientis, lecto jam adfixae, fores hypocausti subito aperuit, & inter alias diras imprecationes haec ipsi verba furibunda adclamavit: du &c. nun wirst du deinen Rest wohl kriegen. A quo tempore longe vehementius ac violentius, quam antehac factum fuerat, sese convulsam fuisse queritur. Deinde vero terror etiam inopinus ad motuum horum exacerbationem non leve contulit momentum, dum filius aegrotantis adultus, ipsa inscia, ad militiam coactus & vi abductus fuit: nam cum ipsi nunciaretur: nun schmeissen sie euren Sohn auff den Wagen und schleppen ihn mit fort: Tota statuae instar obriguit: sie sey so sehr erschrocken / daß sie gantz starr und steiff geworden/ quem deinde rigorem vehementissimae membrorum convulsiones iterum subsequutae sunt, in hunc usque diem per intervalla adhuc recurrentes & constanter continuantes.

OBSERV. VI.

De cancro labii inferioris, ex imprudenti usu corrosivorum, aliisque funestis effectibus ex inflammatione partium delicatiorum.

Quem-

QUemadmodum ex minima ſcintillula ſaepius magnum oritur incendium: ita ex levi partis incaleſcentia quandoque vehementior inflammatio, & hac corroſivis irritata & exagitata plane cancroſa diſpoſitio, imo actualis cancer ſubſequitur. Triſte ſimulque memoratu dignum ejus rei exemplum haud ita pridem nobis praebuit civis quidem Hallenſis, profeſſione Buccinator, qui cum aliquando buccinando (auf der Trompete) vehementius ſimulque diutius ſeſe exercuiſſet, indeque labia fortius incaluiſſent, non ita multo poſt in labio inferiore ejuſque ſiniſtra parte interius parvum foramen perſenſit, exteriore labii ſuperficie leviter ac veluti ſuperficietenus cruentata, cui mox adplicuit emplaſtrum, vix majorem quam ternarii latitudinem habens, cujus uſum per integros 14. dies continuavit. Cum vero parum commodi exinde obſervaret, chirurgum conſuluit, qui liquorem guttatim aliquoties de die inſtillandum, ex ſpiritus vini camphorati uncia una cum dimidia & ſacchari ſaturni drachmis duabus ipſi praeſcripſit. Tantum vero abeſt, ut ex hoc remedio aliquod levamen obſervaverit, ut potius malum indies deterius inde redditum fuerit: Circa locum namque tumoris externe foraminulum conſpectum eſt, margines duros ac valde reni-

tentes habens, nihilominus liquore modo dicto diligenter instillando imo & scopis paulo asperioribus subinde everrendo perrexit, ejusque remedii usu foramen externum amplius factum est, tumorem quoque internum occupavit, sicque perforatum est, duritie illa marginis circum circa majora semper augmenta capiente. Videns itaque, ex remedii hujus adplicatione ejusdemque per alias duas septimanas continuatione tam sinistrum sequi eventum, relicto priori chirurgo, ad alium confugit, certa spe fretus, se sub hujus peritiori administratione voti sui compotem fore; Hic enim ipsi persuaserat, se carnes illas, quae interea temporis jam luxuriari coeperant, corrosivorum usu mox remoturum. Quam fallaces vero sint spes humanae, & quam parum fiduciae in dexteritate chirurgorum, in hisce nostris potissimum regionibus, reponere liceat, non ita multo post cum damno suo expertus est; Cum enim alumen ustum, quod tamen, cum paulo debilius ipsi videretur, quam ut fermento ibi haerenti mortificando par esset, cum mercurio praecipitato rubro permutavit, vix admovisset, mox ingentes dolores pungitivos, ora insuper tumoris magis semper intumescente & gravius indurata, inde persensit, quibus tamen heroi-

co

co animo neglectis, ut fermenti latentis mortificationem promoveret, acrium istorum corrosivorum usu constanter perrexit, & jussu chirurgi linteamen, liquore procul dubio similis, nempe corrosivae indolis madidum admovit, unde longe adhuc exquisitius dolores misero aegrotanti exasperati sunt; Quibus perferendis cum non amplius par existeret, & interea chirurgo intolerabilium talium cruciatuum causam imputaret, simulque exprobraret, nihil aliud responsi loco tulit, quam *se* (chirurgum) *malum istud curare non posse*: Commendavit tamen ipsum industriae cujusdam operatoris, tunc temporis Halae commorantis, sicque ipsum consilii & auxilii omnis inopem, adfectu in longe deteriorem statum deducto, dereliquit.

In magno sic rerum suarum discrimine constitutus aeger noster, tertium quaesivit artificem chirurgum, cujus curae sese committeret, qui nihil adhuc dum de cancrosa subtus latente indole adfectus suspicans, aquam calcis vivae, mercurio dulci permixtam, cujus virtutem mundificantem alias in sordidis ejusmodi ulceribus admirabilem deprehenderat, adhibuit, qua locum ulceratum saepius eluendo ac renovando, a sorditie liberare conatus est. Simul vero, sphaeram professionis suae, sicu-

ti huic hominum generi solemne esse solet, temere transiliendo, dosin mercurii dulcis cum antimonio diaphoretico martiali, pro excitando sudore (ab aliis accusatur, quod mercurium dulcem magna dosi, scopo nempe salivationem excitandi aegro exhibuerit, quod tamen suo loco relinquo) interne dedit, & per integrum 14. dierum spatium decocta lignescentia propinavit, sub quorum continuato usu meliorem faciem ulcus exhibere cœpit, & primordia quaedam legitimae suppurationis adparere, inconstantius tamen, &, mutata larva, mox pristinum ulcerationis fœdae statum repetere visum est. Observans itaque, omnem rationalem spem, ad verum atque legitimum suppurationis statum negotium deducendi, penitus decollasse, & pristinam marginis duritiem non tam imminui, quam indies potius augeri, sinistri quiddam & cancrosi quidem sub adfectu latere suspicatus est; ac proinde, cum tanto malo superando se solum vix sufficere sibi optime conscius esset, quippe tenuitatis suae haud immemor: Hinc consilium duorum medicorum in praxi constitutorum expetiit, annon hac rerum praesentium conditione expediret, curationem potius per chirurgiam, sectioni labiorum leporinorum similem, quam per pharmaciam adgredi; qui cum nihil haberent, quod oppone-

ponerent, quo minus operatio quantocyus susciperetur, conclusum fuit, ut praestituto die ac tempore, sub gratiae divinae tutela atque directione in ipsorum & aliorum medicorum praesentia operatio adornaretur, ipso aegro, praesente animo, proposito adnuente, sola uxore deformitatem ingentem metuente, & hinc, quantum in ipsa, sectionem impediente.

Interea vero temporis, dum haec consilia agitantur, junior quidam medicus in medium procedit, thrasonicis suis gloriationibus patientem nostrum a laudabili proposito chirurgiam subeundi, qua eo tempore salvari sine dubio potuisset, penitus avocans eidemque in aurem insusurrans, se sine sectione, sola pharmacia, ratione longe optabiliori, ipsum curaturum & quatuor septimanarum spatio in integrum restituturum esse. Quis laetior chirurgo (an etiam patiente, aliter jam edocto, dubito) qui hac ratione commodissimam nanciscebatur occasionem curationi sensim sese subducendi, errores ab aliis commissos palliandi, & in sinum aliorum refundendi? Quid vero egit medicus noster pro cicurando tanto malo, & putredinosa corruptione indies latius serpente & odorem ingratissimum exhalante, compescenda & cohibenda? scilicet, ut operosior videretur, chirurgo so-

lam tantum ulceris fœdiſſimi per inſtrumenta mundificationem permiſit, ipſemet vero balſamicorum ſuorum, putredini, ut patienti ejuſque uxori perſuaſerat, efficaciter reſiſtentium, adplicationem ſolus adminiſtravit, idque methodo prorſus inſolita & in chirurgorum officinis ignota: balneator interim inſolitos tales deligandi modos tacite & in ſinu, quod ajunt, ridens, nihil exoptabat vehementius, quam mirabilium iſtorum promiſſorum & actorum exitum, & quidem, ſi Diis ita placeret, felicem. Interim, cum indoles vere cancroſa manifeſta adeſſet, etiamſi id perſuaderi medico nulla ratione potuerit, balſamica illa ſcopo ſuo hic penitus exciderunt, atque adeo putredo cum intolerabili latius ſeſe diffundente foetore tam cito per partes proximas ſeſe extendit, ut, licet quotidie ter deligaretur patiens, ut ſordities mundificando detergeretur, tam cito tamen invaleſcere & proſerpere viſa fuit putredo, ut quotidie integra fruſta enormiter fœtentia abſcederent, reliquis partibus mox iterum exturgeſcentibus ac veluti enormiter luxuriantibus.

Rebus igitur dicto modo comparatis atque conſtitutis, peſſima quaeque ominari coepit chirurgus, medico interim, aegroto & adſtantibus bonae ſpei plenis; ex qua con-

contrariâ animorum de morbi ſucceſſu diverſa ſentientium diſpoſitione cum ſeſe extricare non poſſet, me acceſſit, utpote quem jam ſaepius in aliis intricatioribus caſibus chirurgicis, operationem poſtulantibus, conſulere ſolitus fuerat, rogans, ut una cum ipſo in praeſentia alterius Medici aegrotantem inviſerem, &, quid mihi de eventu videretur, cordate meum aperirem judicium: cui etiam petitioni tanquam honeſtae non debui non annuere, & quid boni ſperandum vel mali metuendum, candide exponere. Exploratis itaque ſufficienter omnibus circumſtantiis ſecundum ſcientiam & conſcientiam meam, aliter judicare non potui, quam res aegri admodum eſſe deſperatas, & tali rerum facie nec chirurgiam locum habere, nec pharmaciam quidquam effecturam, imo hanc univerſum negotium longe deterius reddituram; quod meum judicium, quippe a pollicitationibus altenris longe alienum, etiamſi prima fronte & medicum & aegrotantem conſternari videretur, ſucceſſu tamen temporis fidem & adplauſum commeruit, rebus hujus de die in diem in pejus euntibus, praecipue glandulis colli undiquaque tumidis, duris, lividis, valde dolorificis & quantocyus rupturam minantibus, & ſeſe ſerius ocyus cum labii apertura certiſſime conjuncturis: quem tragi-

cum & revera omni commiseratione dignissimum eventum cum proxime imminere animadverteret medicus, patienti nostro pariter uti praecedentes Chirurgi fecerant, valedixit & gratiae atq; misericordiae divinæ ipsum commendavit, quam etiam elapsis aliquot septimanis abundantissime expertus est, dum tertio festi Pentecostalis die, postquam chirurgorum tyrannidi, temeritati & ignorantiae per integros menses expositus fuerat, viribus omnibus exhaustis, praecedentibus aliquot dierum spatio cardialgiis & praecordiorum anxietatibus, tandem sic satis placide obdormivit, sicque gravioribus, quae metuebam, calamitatibus, potissimum maxillae inferioris ex suis sinubus elapsui &c. subductus est.

Possem, si vellem, ex hac historia multas easque forte non contemnendas observationes contexere, sed hac vice non placet esse in hac re prolixiori; quare paucarum tantum mentionem faciam.

I. *Corrosiva* quidem in praxi medico-chirurgica v. g. in obtundendis fermentis partium ulceratarum, hypersarcosi absumenda & callo tollendo aliisque casibus insignem exerunt efficaciam : caute tamen iisdem utendum est in partibus delicatioribus, carne molli, fungosa atque turgidula praeditis, quales sunt labia oris & vulvae &c. cum & in

in partibus carnoſo-muſculoſis ſequiores interdum cauſentur effectus, quod exemplo ſponſae cujuſdam patet, quae ut ſponſo ſuo non anteriora tantum, verum etiam poſteriora (habebat enim in natibus verrucam) undiquaque nitida, plana, pulchra, ſine rugis, maculis atque verrucis exhiberet, ante nuptias verrucam in natibus per corroſiva auferri ſibi voluit, quod tamen conſilium tam infeliciter ipſi ceſſit, ut gaudium in triſtitiam, luctum atque moerorem fuerit conversum: Unde omnes chirurgos ſerio monemus atque hortamur, ut circa talium corroſivorum uſum in praxi chirurgica cautos atque circumſpectos ſeſe gerant.

II. Chirurgia eſt habitus practicus, ubi occaſione agendi ſemel elapſa, tempus deinde eſt irrevocabile. Quod noſter ſectione in tempore adminiſtrata ſervari potuiſſet, extra dubium eſt.

III. Pharmacia tanto minus locum invenire poterat, quo certiora ſtatim in initio aderant ſigna diſpoſitionis cancroſae: quod ſi enim indicationes, quas ſecundum rectae rationis ductum formare liceret, ad experientiae cynoſuram exigere vellemus, omnes ſuo ſucceſſu & ſperato effectu deſtitutas experturi eſſemus, ſive materia in ejuſmodi ulceribus corrupta evacuanda & ulcus detergendum, ſive novus materiae

adfluxus praeoccupandus, ſive corruptio & putredo jam praeſens cohibenda & futura praecavenda, vel conſolidatio in partibus ita corruptis procuranda, vel quid quid demum aliud pro impetrando felici ſcopo ratio ſuadere poſſet. Notum enim eſt, quod deterſionem & mundificationem ulceris alias perficiant *cauſtica*, quibus tamen hoc malum potius exaſperatur & dolores augentur; Quod putredinem & corruptionem ulteriorem alias praeoccupent *Balſamica*, quibus hoc in caſu inflammatio augetur & ſenſus incitatur; Quod adfluxum ulteriorem materiae alias efficaciter refraenent *adſtringentia* & *repellentia*, quae tamen hoc in caſu nocentiſſima ac damnoſiſſima ſunt. Ita ergo dubiae ſpei & ancipitis eventus plena hic ſunt omnia.

IV. Conſultum nunquam eſt, ut medici juniores, ad praxin primum adſpirantes, periculoſos tales adfectus, potiſſimum operationem poſtulantes, quos vel ipſimet nunquam adhuc tractarunt, vel ab aliis tractatos & adminiſtratos viderunt, curandos ſuſcipiant: quia *curationes* morborum *cathedrales*, quas alias non incongruo vocabulo *papyraceas* vel *per chartam* factas adpellare liceret, infinitis paraſangis differunt *a curationibus clinicis*, quod unumquemque propria docebit experientia.

V. Me-

V. Medici prudentis eſt, ſcire *terminos* ac *limites artis*; Addo ego, non *artis* tantum, ſed & *praeſidiorum artis*: Quo nomine commendari meretur aphoriſmus Hippocratis, qui occurrit Sectione VIII. aph. VI. Quae medicamentis curari non poſſunt, eorum ferro vel igne procuranda eſt ſanatio; Ignis autem ea ſanat, quae ferrum non ſanat; Et quae ignis curare non poteſt, ea inſanabilia judicare oportet.

VI. Indecens eſt, & conſcientiam graviter laedit, non ſolum, rebus peſſime adminiſtratis, mercedem importune exigere ſed etiam plane per vim & coactionem Magiſtratus extorquere, potiſſimum ubi res eſt anguſta domi: Licet alias, in rebus bene & convenienter geſtis, mercedem poſtulare, non ſolum juſtum & aequum ſit, ſed & a bonis moribus viri honeſti nullo modo alienum.

OBSERVAT. VII.

De puella nobili, abſceſſum abdominis paſſa ex abuſu fortiorum pellentium in ſuppreſſione menſtruorum.

ETiamſi vel ſimplex ratio regulam illam proportionis: *Nihil eſſe movendum, niſi prius ſit mobile vel viae ad movendum ſatis habiles*; attendentibus inſinuare poſſet: Obſer-

ſervamus tamen in negotio promovendi fluxus menſtruorum, in fœmellis illam usque adeo negligi, ut hinc ex temerario tali neglectu non debeant non innumeri in praxin medicam errores irrepere. Quid enim Practicis vulgatius eſt, quam menſes quacunque de cauſa ſuppreſſos fortioribus pellentibus, *emmenagogis* alias dictis, revocare velle? Quid vero etiam pernicioſius?

Id quod ne fruſtra allegaſſe videamur, exemplo practico confirmabimus: Virgo nobilis ex proximo quodam Saxoniae pago, pulchra, venuſta, temperamenti ſanguinei, ſed ſimul plethorica, incidit in ſuppreſſionem diuturnam menſtruorum, indeq; variis aliis, ut fieri ſolet, pathematibus ſubjicitur. Conſulit chirurgum, ob empiricam, quam hic exercet, praxin tam externe quam interne non ignotum, qui ſecundum ruſticam ſuam philoſophiam, legum quippe motus & proportionis in motu ſervandae ignarus, pellentibus fortioribus, oleo ſabinae & ſimilibus, negotium adgreſſus, circa inguen dextrum excitavit magnum tumorem, qui, cum nullis remediis cederet, & interea puellam exquiſitiſſimis doloribus exerceret, ab alio peritiori chirurgo tandem cultro aperiendus fuit, quo facto ingens copia materiae purulentae cum inſigni patientis levamine egreſſa eſt: Vulnere deinde lege artis tractato & materia debite evacuata, brevi

tem-

temporis ſpatio ad priſtinam ſanitatem patiens revocata eſt. Quia vero in ſectione ipſum peritoneum larga inciſione laedendum fuit, coaluiſſe quidem cum muſculis proximis pro certo habemus, jure tamen metuimus, ne, ſi aliquando vitae conjugali ſeſe adplicet & gravida evadat, ob magnam peritonei dilatationem nova ruptura ſequatur.

OBSERVAT. VIII.

De halitu tetro, dulci veluti ac valde nauſeabundo, mulieri ex naribus exhalante, certiſſimo menſium inſtantium indicio.

ANte complures jam annos novi mulierem, ſanguineo-plethoricam, largioribus profuſionibus menſtruis adſuetam, quae de reliquo ſana, quotieſcunque menſtruorum fluxus inſtabat, odorem quaſi dulcem, ingratum & nauſeabundum, ei propemodum ſimilem, qualis ex cadaveribus recens mortuorum vel morti proximorum exſpirare ſolet, ex naribus ſuis exhalabat, ſenſim iterum decreſcente & tandem evaneſcente halitu, inclinantibus ad finem menſtruis, imo tandem plane ceſſantibus. Suſpicio equidem nonnunquam & mulieri & medico ſuboriebatur de ozaena latente: Cum vero inter emungendum partim nihil excerneret, partim vero teter ille halitus certae tempo-

ris

ris periodo adſtrictus eſſet, & cum adpropinquante menſtruorum fluxu inciperet, eodem deſinente & ille ceſſaret, ſuſpicioni tali nullum locum relinquendum eſſe judicavimus, imo potius a moliminibus ſanguinis, ad excretionem tendentis, & laborioſas anxietates mulieri inducentis, ſub quibus talium effluviorum, nares moleſte adficientium, exhalatio ex illis contingit, odorem illum derivandum eſſe concludimus.

OBSERVAT. IX.

De novo inſtrumento uterino, quod alias *Peſſulum* vocant, in prolapſu uteri vero cum ſucceſſu adhibendo.

SIcuti felix puerperium maximam partem a prudenti directione & provida manu obſtetricis dependet: Ita contraria omnia eventura eſſe jure metuendum, ſi parturientem imprudentis & imperitae obſtetricis curae committi contingat. Non ſemel expertae ſunt mulieres, quod placenta uterina paulo pertinacius utero adhaerente, illiusque extractione cum violentia ſuſcepta, totus uteri fundus marſupii inſtar inverſus & extra uteri labia prolapſus fuerit conſpectus. Laborarunt equidem medici atque chirurgi in fabricandis talibus inſtrumentis, quibus non ſolummodo uterum per infortunium prolapſum in genuinum ſuum locum

cum restituere sed & eundem ibidem retinere liceret; Quod ultimum inprimis impetrare adnisi sunt pessulis variarum formarum atque figurarum. Desiderarunt vero jam alii, quod figura ovalis, qualem Fig. I. exhibet, vel ad ovalem proxime accedens, qualis Fig. II. offertur, vel rotunda atque circularis, qualem Fig. III. repraesentat, multis incommodis sint expositae, potissimum, quod non solum excrementorum profluxum remorentur, verum etiam excussioni, abdomine vehementer commoto, v. g. in tussi, sint obnoxiae.

Propius equidem ad scopum accessit *Johannes de Muralto*, medicus Tigurinus, qui pessulos annuli instar perforatos commendavit, & *Johannes Bauhinus*, qui circulorum ex filo argenteo rotundo paratorum cum furca trifida ejusdem materiae mentionem fecit, quibus etiam *de Blegny* machinula addenda, quam in *arte herniarum curatrice* descripsit; Omnibus tamen difficultatibus & incommodis inde metuendis non satisfaciunt.

Quare *pessulum singularis structurae*, figuram coni detruncati habentem, & ex meris circulis ferreis mediocriter crassis singulari artificio in talem figuram cooptatis, constructum, in medium producimus, qui virtute veluti elastica gaudeat, ut fortius in sese compressus prompte contrahatur; Pressio-

ne

ne vero remittente, in pristinam suam figuram resiliat: Cujus ichnographiam Figur. IV. orthographiam vero Figur. V. exhibet. Vid. Disput. nostram de artificio novo restituendi procidentiam Uteri veram, cui tabula figurarum adjuncta est.

De usu ejus, commodis atque praerogativis dicemus uberius alio loco, nempe disputatione, quam de hac materia suo tempore habebimus.

OBSERVAT. X.

De prolapsu Uteri spurio, ex elevatione magni ponderis in Puerpera.

Distinguendum esse inter prolapsum uteri *spurium* atque *verum*, Practicis non est ignotum, quamvis probe meminerim, *Kerckringium* aliosque illum priorem rotunde negasse, quos tamen solide refutavit Ruyschius. Quemadmodum vero in prolapsu uteri *vero* fundus uteri plane inversus extra pudendorum muliebrium labra propendet: Ita e contra *in spurio* vagina uteri tantum p. n. relaxationem passa, extra sinum plus minus prominere conspicitur. Exemplum talis procidentiae spuriae observavimus ante biennium, & quod excurrit, in muliere paupercula, artem lotriciam exercente, indeque sibi victum & amictum quaerente. Haec triduo, postquam pepererat, ad professionem suam ordinariam reversa, cum ingens pondus elevaret, aliquid sibi in sinum descendere persentiscit; Quod tamen digito in vaginam immisso restitui facile poterat, saepius tamen in hunc usque diem denuo prolabitur, si vel vehementer tussiat vel alio modo abdomen concutiendo ad egressum denuo disponat.

Nomina Auctorum,

Qui *Anatomiam* ſcriptis ſuis exornarunt, & quorum in hac hiſtoria mentio injicitur.

A.

Achillinus *Alexander.*
Aelianus Meccius.
Albertus *Salomo.*
Aldes *Theodorus.*
Andernacus Guintherius *Johannes.*
ab Aquapendente *Hieronymus Fabricius.*
Arantius *Julius Caeſar.*
Ariſtoteles.
Arniſaeus *Henningus.*
Aſellius *Gaſpar.*

B.

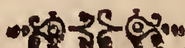
Barbette *Paulus.*
Bartholinus *Caſparus.*
Bartholinus *Thomas.*
Bartoletus *Fabricius.*
Bauhinus *Caſparus.*
Bayfield *Robertus.*
Bellinus *Laurentius.*
Berengarius *Jacobus.*
Benedictus *Alexander.*
Bergerus *Johannes Godofredus.*
Beslerus *Michael Rupertus.*
Bidloo *Godofredus.*
Blancardus *Stephanus.*
Blaſius *Gerhardus.*
Bloſſius *Sebaſtianus.*
Bohnius *Johannes.*
Bokelius *Johannes.*
Bonaciolus *Ludovicus.*
Bonetus *Theophilus.*
Bontius *Jacobus.*
Boſcus *Hippolytus.*
Briggs *Wilhelmus.*
Brovvn *Johannes.*
Brunnerus *Johannes Conradus.*
de Bry *Johannes Theodorus.*
Bucretius *Daniel.*
Burrhus *Joſephus Franciſcus.*

C.

Cabrolius *Bartholomaeus.*

Ger-

Pelops.

INDEX

INDEX
Rerum memorabilium in hac Historia occurrentium.

A.

Blan-

Major

Mei-

Pinaei

F I N I S.

